

United Nations
Office on Drugs and Crime

ROADMAP
FOR SALW CONTROL
IN THE WESTERN BALKANS BY 2030

**GLOBAL
FIREARMS
PROGRAMME**

Countering Illicit Firearms Trafficking and Related Crimes

Masat e veçanta hetimore

Aspekte juridike dhe praktike

Agim Maliqi dhe Afrim Shala

Prishtinë, 2025

United Nations
Office on Drugs and Crime

ROADMAP
FOR SALW CONTROL
IN THE WESTERN BALKANS BY 2030

**GLOBAL
FIREARMS
PROGRAMME**

Countering Illicit Firearms Trafficking and Related Crimes

Masat e veçanta hetimore

Aspekte juridike dhe praktike

Agim Maliqi dhe Afrim Shala

Prishtinë, 2025

© Kombet e Bashkuara, 2025. Të gjitha të drejtat janë të rezervuara në mbarë botën.

Heqje përgjegjësie

Emërtimet e përdorura dhe mënyra e paraqitjes së materialit në këtë dokument nuk nënkuptojnë shprehje të opinionit nga ana e Sekretariatit të Kombeve të Bashkuara lidhur me statusin ligjor të asnjë vendi, territori, qyteti a zone, apo të autoriteteve të tyre, apo lidhur me përcaktimin e kufijve të tyre të brendshëm apo të jashtëm. Pikëpamjet e shprehura në këtë punim kërkimor janë të autorëve dhe nuk pasqyrojnë medoemos pikëpamjet e Kombeve të Bashkuara (KB), duke përfshirë Zyrën e Kombeve të Bashkuara për Drogat dhe Krimin (UNODC), apo të shteteve anëtare të KB-së.

Falënderime

Ky dokument u hartua nga Seksioni i Trafikimit të Armëve të Zjarrit (FTS), Dega e Krimin të Organizuar dhe Trafikut të Paligjshëm, Divizioni i Çështjeve të Traktateve pranë UNODC-së, nën mbikëqyrjen e përgjithshme nga znj. Simonetta Grassi, udhëheqëse e FTS-së. Dokumenti u përgatit nga z.Agim Maliqi dhe z.Afrim Shala, gjyqtarë të Gjykatës Supreme të Kosovës.¹ Ky botim u përgatit falë mbështetjes financiare të ofruar nga: Gjermania, Suedia, Holanda, Franca, Mbretëria e Bashkuar dhe Norvegjia, përmes Fondit Shumë-Partnerësh të Mirëbesimit për implementimin e Udhërrëfyesit për kontrollin e armëve të vogla dhe të lehta (SALW) në Ballkanin Perëndimor, si dhe me mbështetjen e Bashkimit Evropian (BE). Pikëpamjet e shprehura këtu nuk mund të merren në asnjë mënyrë si pasqyrim i opinionit zyrtar të këtyre vendeve apo subjekteve.

- 1 Referimet për Kosovën në këtë publikim kuptohen në kontekstin e Rezolutës 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

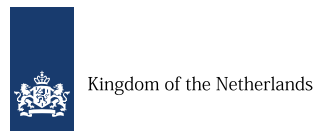

Tabela e përmbajtjes

Lista e shkurtimeve	7	4.2 Korniza Kushtetuese për Vetëqeverisje të Përkohshme	28
Hyrje	8	4.3 Kushtetuta e Kosovës	29
PJESA E PARË		4.4 Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2002/6 mbi Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit (2002)	30
Vështrime të përgjithshme, historike dhe ndërkombëtare të masave të veçanta hetimore		4.5 Kodi i Procedurës Penale të Kosovës (2004)	32
		4.6 Kodi i Procedurës Penale (2013)	33
01 Vështrime të përgjithshme	11	05 E drejta për privatësi	35
02 Parimet bazë për zbatimin e masave të veçanta hetimore	13	5.1 Vështrime të përgjithshme	35
2.1 Parimi i ligjshmërisë	14	5.2 Aspekte kushtetuese	36
2.2 Parimi i subsidiaritetit	15	5.3 Aspekte ndërkombëtare	38
2.3 Parimi i proporcionalitetit	16	06 Raste nga praktika gjyqësore	41
2.4 Parimi i konfidencialitetit	17	6.1 Praktika gjyqësore e GJEDNJ-së	41
2.5 Parimi i miratimit gjyqësor	19	6.2 Praktika gjyqësore e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës	45
2.6 Parimi i kufizimit në kohë	19	6.3 Praktika gjyqësore e gjykatave në Kosovë	49
03 Masat e veçanta hetimore sipas ligjeve tjera dhe mekanizmi mbikëqyrës	21	PJESA E DYTË	
3.1 Ligji për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike	21	Masat e veçanta hetimore sipas kodit të procedurës penale	
3.2 Ligji për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë	23	01 Vështrime të përgjithshme	58
3.3 Komisioneri për Mbikëqyrjen e Procesit të Përgjimeve	25	02 Përkufizimet e masave të veçanta hetimore	60
04 Vështrim i shkurtër historik i masave të veçanta hetimore	27		
4.1 Vështrime të përgjithshme	27		

03	Qëllimi dhe llojet e masave të veçanta hetimore	63	11	Njoftimi për masat e veçanta hetimore	85
04	Fshehtësia e mbledhjes së informatave	67	12	Pranueshmëria e provave të siguruara me anë të urdhrit për masat e veçanta hetimore	87
05	Kushtet ligjore për masat e veçanta hetimore	68	13	Paneli për Shqyrtimin e Vëzhgimit dhe Hetimit	89
06	Veprat penale për të cilat mund të lëshohen urdhrat për masa të veçanta hetimore	70	14	Ndihma nga organet tjera për zbatimin e masave	90
07	Urdhrat për masat e veçanta hetimore	73		Përfundime dhe rekomandime	91
08	Zbatimi i urdhrit për masat e veçanta hetimore	79		Bibliografia	93
09	Afatet, zgjatja dhe ripërtëritja e urdhrit për masat e veçanta hetimore	81		I. Libra dhe botime të tjera	93
10	Materialet e siguruara me masa të veçanta hetimore	84		II. Publikime të tjera	98
				III. Akte juridike (të brendshme dhe ndërkombëtare)	99
				IV. Raste nga praktika gjyqësore	100

Lista e shkurtimeve

AKI	Agjencia e Kosovës për Inteligjencë
AMDP	Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale
BE	Bashkimi Evropian
GFP	Programi Global i Armëve të Zjarrit
GJEDNJ	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
KB	Kombet e Bashkuara
KE	Këshilli i Evropës
KEDNJ	Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut
KFOR	Prania ndërkombëtare e sigurisë e vendosur në territorin e Kosovës në pajtim me Rezolutën 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit, e përbërë nga Organizata e Paktit të Veriatlantikut (NATO), duke përfshirë shtetet anëtare, organet ndihmëse, shtabet ushtarake dhe elementet ose njësitet kombëtare përkatëse, si dhe vendet kontribuuese që nuk janë në NATO.
MSA	Marrëveshja e Stabilizimit dhe Asociimit
OSBE	Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
SALW	Fondi Shumë-Partnerësh i Mirëbesimit për implementimin e Udhërrëfyesit për kontrollin e armëve të vogla dhe të lehta në Ballkanin Perëndimor
UNMIK	Prania ndërkombëtare civile e vendosur në territorin e Kosovës në pajtim me Rezolutën 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit, e cila përfshinte komponentë të policisë dhe të gjyqësisë, komponentë të administratës së përkohshme civile (Kombet e Bashkuara), ndërtimit të institucioneve (OSBE) dhe rindërtimit (BE).
UNODC	Zyra e Kombeve të Bashkuara për Drogat dhe Krimin
UNTOC	Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional

Hyrje

Ky publikim është autorizuar nga Zyra e Kombeve të Bashkuara për Drogat dhe Krimin² në kuadër të Programit Global të Armëve të Zjarrit (GFP).³ Nga viti 2011, UNODC filloi të implementojë GFP-në për të ndihmuar shtetet anëtare në parandalimin e trafikut të paligjshëm ndërkombëtar të armëve të zjarrit, përmes ratifikimit dhe implementimit të Protokolit kundër prodhimit të paligjshëm dhe trafikimit të armëve të zjarrit, pjesëve të tyre, komponentëve dhe municioneve,⁴ që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimin të Organizuar Transnacional (UNTOC).⁵

Ndërsa, nga viti 2020, UNODC përmes GFP-së, u ofron mbështetje shteteve të Ballkanit Perëndimor, në lidhje me harmonizimin e legjislacionit të tyre me Protokollin e lartcekur të Kombeve të Bashkuara për armët e zjarrit, në rritjen e kapaciteteve të tyre institucionale për të parandaluar, zbuluar dhe ndaluar flukset e paligjshme të armëve të zjarrit, si dhe për të mbledhur dhe shkëmbyer të dhëna lidhur me armët e zjarrit.

Në funksion të arritjes së synimeve të lartcekura, është edhe mbështetja e dhënë për përgatitjen e publikimeve të ndryshme në shtetet e Ballkanit Perëndimor që ndërlidhen me hetimin dhe gjykimin e rasteve të posedimit të kundërligjshëm dhe trafikimit të armëve të zjarrit.

Ky publikim ka për qëllim të paraqesë para profesionistëve të drejtësisë një pasqyrë të përgjithshme, historike, ligjore, ndërkombëtare dhe praktike të shumë çështjeve që ndërlidhen me masat e veçanta hetimore, ku me këtë rast, do të analizohen dispozitat ligjore që rregullojnë këto masa, nga disa dimensione.

Në radhë të parë, trajtohet aspekti i përgjithshëm dhe historik i zhvillimit të legjislacionit penal në Kosovë, pas vitit 1999 e deri më tani. Në këtë pjesë, paraqitet një analizë e dispozitave ligjore që rregullojnë çështjet e lartcekura, ku në këtë drejtim, fillimisht janë trajtuar dhe shtjelluar rregulloret e UNMIK-ut, si dhe dispozitat përkatëse të kodeve të procedurës penale, pas shfuqizimit të këtyre rregulloreve.

Në kuadër të këtij publikimi janë trajtuar edhe dispozitat përkatëse të ligjeve që rregullojnë çështje nga fusha e masave të veçanta hetimore, pastaj parimet bazë për zbatimin e masave të veçanta hetimore, si dhe masat e veçanta hetimore sipas ligjeve tjera dhe mekanizmi mbikëqyrës, duke përfshirë këtu: Ligjin për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike, Ligjin

2 <https://www.unodc.org/>

3 <https://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/>

4 <https://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

5 https://treaties.un.org/pages/VieDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&clang=en

për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë dhe Komisionerin për Mbikëqyrjen e Procesit të Përgjimeve.

Në këtë punim, rëndësi e veçantë i është kushtuar edhe të drejtës për privatësi, duke qenë se kjo e drejtë, siç do të shohim, nuk është absolute, pasi janë pikërisht masat e veçanta hetimore, ato të cilat në një mënyrë apo tjetër, e kufizojnë këtë të drejtë themelore të njeriut. Gjithashtu, janë paraqitur dhe trajtuar disa raste specifike nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, si dhe të gjykatave tjera në Kosovë, që kanë të bëjnë me masat e veçanta hetimore.

Ndërsa, në pjesën e dytë, janë trajtuar masat e veçanta hetimore sipas Kodit të Procedurës Penale, si dhe janë interpretuar dispozitat përkatëse ligjore të këtij Kodi që i parashohin këto masa. Kjo është bërë edhe përmes paraqitjes së rasteve konkrete nga praktika jonë gjyqësore.

Pjesa e fundit, por jo më pak e rëndësishme, përmban përfundime dhe rekomandime konkrete, të cilat do të duhej t'i kenë parasysh si prokurorët ashtu edhe gjyqtarët që trajtojnë çështje penale.

Prishtinë, 2025

Autorët

Agim Maliqi dhe Afrim Shala

PJESA E PARË

Vështirime të përgjithshme,
historike, legjislative dhe
ndërkombëtare të veprave
penale të armëve

01 Vështrime të përgjithshme

Është evidente se në botën bashkëkohore janë të pranishme forma të ndryshme të kriminalitetit me rrezikshmëri të lartë. Në këtë drejtim, vlen të përmenden format e ndryshme të krimit të organizuar, vrasjet me pagesë, pastrimi i parave, terrorizimi, trafikimi i qenieve njerëzore, kontrabandimi i migrantëve, spiunazhi, krimi kibernetik, kontrabandimi ndërkombëtar i armëve, format e ndryshme të korrupsionit dhe keqpërdorimit të detyrës zyrtare e të tjera, për zbulimin dhe luftimin e të cilave është parë e nevojshme që të parashikohen dhe të përdoren masa të veçanta hetimore nga ana e organeve të ndjekjes.

Në këtë mënyrë, me qëllim të arritjes së synimeve të lartcekura, si në Kosovë, ashtu edhe në shtetet tjera bashkëkohore, janë parashikuar një sërë masash të veçanta hetimore të cilat i kanë në dispozicion organet e ndjekjes. Kështu, në dispozitat ligjore të Kodit të Procedurës Penale⁶ janë parashikuar këto masa të veçanta hetimore: vëzhgimi i fshehtë fotografik ose me video; monitorimi i fshehtë i bisedave; kontrollimi i dërgesave postare; përgjimi i telekomunikimeve dhe përdorimi i lexuesit – IMSI – identifikimi ndërkombëtar i shfrytëzuesit mobil; dërgimi i kontrolluar i dërgesave postare; dërgesa e kontrolluar; shfrytëzimi i mjeteve për përcjellje të vendndodhjes; shitja dhe blerja e simuluar e artikujve, shërbimeve apo sendeve; dhënia dhe marrja e simuluar e ryshfetit; regjistrimi i simuluar i personave juridikë ose përdorimi i personave ekzistues juridikë për mbledhjen e të dhënave; hetimi i fshehtë; regjistrimi i thirrjeve telefonike dhe zbulimi i të dhënave financiare.

Këto masa të veçanta, siç do të shohim, mund të përdoren jo vetëm me qëllim sigurimin e të dhënave të nevojshme në procedurë penale, por edhe kur janë në pyetje nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj.

Është e qartë se parashikimi dhe zbatimi i këtyre masave ndikon edhe në kufizimin e ushtrimit të disa të drejtave themelore të njeriut. Andaj, me qëllim të evitimit të çdo lloj keqpërdorimi eventual të tyre apo çdo lloj arbitrariteti, si në legjislacionet e shteteve tjera, ashtu edhe në legjislacionin e aplikueshëm në

Kosovë janë parashikuar disa kushte të domosdoshme që duhet plotësuar

6 Kodi nr. 08/L-032 i Procedurës Penale, datë 14.07.2022 (në vijim: KPP).

dhe procedura që duhet ndjekur me rastin e autorizimit dhe zbatimit të masave të veçanta hetimore.

Duhet theksuar se këto masa mund të autorizohen vetëm për vepra penale të

caktuara, në rastet kur informatat që pretendohet të sigurohen janë të tejet të nevojshme dhe nuk mund të sigurohen përmes masave të tjera hetimore.

02 Parimet bazë për zbatimin e masave të veçanta hetimore

Parimet bazë për zbatimin e masave të veçanta hetimore burojnë në radhë të parë nga dokumentet më të rëndësishme të të drejtave të njeriut, si në nivel ndërkombëtar, ashtu edhe në nivel kombëtar.

Këto parime, si të tilla janë në proces të zhvillimit dhe avancimit të vazhdueshëm, ndërsa një rëndësi të madhe në këtë drejtim luan edhe Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut.

Fillimisht, duhet theksuar se sipas parimeve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, masat e veçanta hetimore duhet të zbatohen si mjet i fundit (**“Ultima ratio”**), kur të dhënat dhe provat e domosdoshme për zhvillimin e suksesshëm të procedurës penale nuk mund të mblidhen në mënyra tjera.⁷

Njëherazi, këto masa mund të zbatohen vetëm nëse bëhet fjalë për vepra penale të rënda, vetëm në bazë të një urdhri të lëshuar nga organi shtetëror kompetent dhe në bazë të procedurës së përcaktuar me ligj.

Në këtë mënyrë, disa nga parimet bazë dhe më të rëndësishme me rastin e zbatimit të masave të veçanta hetimore konsiderohen:

1. Masat e veçanta hetimore janë të rregulluara me ligje (KPP dhe ligje tjera) – “PARIMI I LIGJSHMËRISË”
2. Masat e tjera hetimore duhet të jenë të pamjaftueshme për të arritur qëllimin dhe synimin e përcaktuar – “PARIMI I SUBSIDIARITETIT”
3. Masat e veçanta hetimore duhet të autorizohen vetëm për veprat penale të rënda, nën situata të caktuara – “PARIMI I PROPORCIONALITETIT”
4. Autorizimi dhe zbatimi i masave të veçanta hetimore është i natyrës konfidencial – “PARIMI I KONFIDENCIALITETIT”
5. Masat e veçanta hetimore duhet të miratohen nga gjykata – “PARIMI I MIRATIMIT GJYQËSOR”
6. Këto masa kanë karakter të përkohshëm dhe duhet të autorizohen për një kohëzgjatje sa më të shkurtër të mundshme – “PARIMI I KUFIZIMIT NË KOHË”

⁷ Zbatimi i masave të veçanta hetimore 2024, Raste nga praktika e jurisprudencës në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Shkup, 2024, f. 19.

2.1 Parimi i ligjshmërisë

Parimi i ligjshmërisë i detyron shtetet që procedurën, kushtet dhe rrethanat e tjera që kanë të bëjnë me zbatimin e masave të veçanta hetimore, t'i kenë të përcaktuara me dispozita precize ligjore, me qëllim që të shmanget çdo lloj arbitrariteti i shtetit në zbatimin e këtyre masave.⁸

Përndryshe, parimi i ligjshmërisë konsiderohet parim kryesor mbi bazën e të cilit mund të autorizohen masat e veçanta hetimore. Sipas këtij parimi, masat e veçanta hetimore mund të autorizohen vetëm nëse janë të përcaktuara me ligj. Ky parim në vetvete imponon krijimin e dispozitave ligjore të qarta dhe të sakta në lidhje me kushtet, procedurën dhe çështje të tjera të rëndësishme që ndërlidhen me autorizimin e masave të veçanta hetimore. Në këtë drejtim, dispozitat ligjore duhet të përcaktojnë në mënyrë të qartë kategorinë e veprave penale për të cilat mund të autorizohen këto masa, personat që mund të jenë subjekt i këtyre masave, kohëzgjatjen dhe mënyrën e zbatimit të tyre, kontrollin e zbatimit, organin kompetent për autorizimin e tyre, ruajtjen dhe asgjësimin e materialeve, etj. Rrethimisht, parimi i ligjshmërisë në caktimin dhe zbatimin e masave të veçanta hetimore është një parakusht për sigurinë juridike të qytetarëve dhe ofron një garanci juridike se këto masa mund të autorizohen vetëm në rastet dhe kushtet e përcaktuara me ligj.

Edhe në nenin 8, paragrafi 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat dhe Liritë e Njeriut,⁹ është parashikuar mundësia që shteti

të derogojë të drejtën për privatësi, të paraparë në paragrafin 1 të nenit të njëjtë, nëse në mënyrë kumulative plotësohen dy (2) kushte: “*në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve*”.

Kushti, “në shkallën e parashikuar nga ligji” paraqet kërkesë eksplicite dhe promovon parimin e ligjshmërisë.

Me fjalë të tjera, siç u theksua edhe më lart, masat e veçanta hetimore duhet të jenë të parashikuara dhe të rregulluara me ligj, i cili duhet në mënyrë koncize të përkufizojë rrethin, respektivisht kategorinë e personave të cilët mund të jenë subjekt i zbatimit të masave; llojin e veprave penale për të cilat lejohet zbatimi i këtyre masave; kohëzgjatjen e masave, që duhet të jetë një kornizë e pranueshme kohore; mënyrën e zbatimit të këtyre masave; mënyrën e kontrollit dhe mbikëqyrjes së zbatimit të këtyre masave; regjimin e përdorimit dhe ruajtjes së incizimeve të siguruara nga zbatimi i masave dhe rrethanave të tjera që janë të rëndësishme për zbatimin e tyre, e që reflektohen në liritë dhe të drejtat e individit.

Në linjë me këto që u theksuan, me dispozitat ligjore të KPP-së janë përcaktuar në mënyrë strikte masat e veçanta hetimore dhe qëllimi i tyre (nenet 85-86); ek-

⁸ Po aty, f. 31.

⁹ Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në vijim: KEDNJ), mund të gjendet në këtë link: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=73773>

zistimi i dyshimit të bazuar¹⁰ se është kryer një veprë penale nga neni 89 i KPP-së, po kryhet apo së shpejti do të kryhet, si kriter i domosdoshëm për autorizimin e këtyre masave; organi kompetent që mund të autorizojë këto masa; personat ndaj të cilëve mund të autorizohen këto masa (neni 88); veprat penale për të cilat mund të autorizohen këto masa (neni 89); procedura për autorizimin e këtyre masave (neni 90); zbatimi i urdhrat për masat e veçanta hetimore (neni 91); afatet, zgjatja dhe ripërtëritja e urdhrat për masat e veçanta hetimore (neni 92) dhe shumë çështje tjera të rëndësishme.

2.2 Parimi i subsidiaritetit

Parimi i subsidiaritetit do të thotë se masat e veçanta hetimore mund të autorizohen vetëm si një mjet i fundit dhe vetëm nëse me masat apo me veprimet tjera hetimore nuk mund të arrihet qëllimi legjitim, përkatësisht që të sigurohet informacioni i kërkuar i cili do të kishte gjasa që të ndihmonte hetimin e veprave penale të caktuara. Ky parim si i tillë, është parashikuar, përveç tjerash, edhe në nenin 86, paragrafët 1 dhe 2 të KPP-së.

Në këtë mënyrë, në nenin 86, paragrafi 1 të KPP-së është parashikuar se “Nëse ekziston dyshimi i bazuar se është kryer një veprë penale nga neni 89 i këtij Kodi, po

kryhet apo së shpejti do të kryhet, nëse informacioni i kërkuar për t’u marrë do të kishte gjasa të ndihmonte në hetimin dhe nëse informacioni nuk do të ishte i mundur për t’u marrë përmes ndonjë veprimi tjetër hetimor, pa vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët...”

Gjithashtu, edhe në nenin 86, paragrafi 2 të KPP-së është parashikuar se “Nëse ekziston dyshimi i bazuar se është kryer një veprë penale nga neni 89 i këtij Kodi, po kryhet apo së shpejti do të kryhet dhe në qoftë se hetimi i veprës penale nuk mund të kryhet në ndonjë mënyrë tjetër, ose do të jetë shumë i vështirë...”

Nga këto dispozita ligjore, rezulton në mënyrë të qartë, se masat e veçanta hetimore mund të autorizohen **“vetëm nëse hetimi i veprës penale nuk mund të kryhet në ndonjë mënyrë tjetër, ose do të jetë shumë i vështirë”**.

Ndërsa, se në cilat raste nuk mund që hetimi i veprës penale të kryhet në ndonjë mënyrë tjetër ose do të ishte shumë i vështirë, kjo është çështje që duhet të vlerësohet nga rrethanat specifike të secilit rast veç e veç dhe është përgjegjësi e gjyqtarit të proce-

10 “**Dyshim i bazuar**” nënkupton njohuri për informacionin që do të bindte një vëzhgues objektiv që një veprë penale ka ndodhur, po ndodh ose ka mundësi të konsiderueshme që do të ndodhë dhe se personi në fjalë ka më shumë gjasa që të ketë kryer veprën penale se sa që të mos e ketë kryer atë. Dyshimi i bazuar duhet të mbështetet në prova të artikulueshme (neni 19, paragrafi 1, nën-paragrafi 9 i KPP-së). Në dispozitat ligjore të KPP-së janë parashikuar disa nivele të dyshimeve në drejtim posedimit të njohurive dhe informacioneve lidhur me kryerjen e veprës penale dhe kryesit të saj, siç janë: “*dyshimi i arsyeshëm*”; “*dyshimi i bazuar*”; “*shkaku i bazuar*”; “*gjasa reale*” dhe “*dyshimi i bazuar mirë*” (neni 19, paragrafi 1, nën-paragrafët 8-12 të KPP-së). “*Dyshimi i bazuar mirë*” konsiderohet standardi më i lartë në raport me të gjitha këto nivele tjera, mirëpo për autorizimin e masave të veçanta hetimore kërkohet standardi i “*dyshimit të bazuar*”.

durës paraprake apo prokurorit të shtetit. Përndryshe, nëse gjyqtari i procedurës paraprake apo prokurori i shtetit, konsiderojnë se hetimi i veprës penale mund të kryhet edhe në ndonjë mënyrë tjetër, përkatësisht duke ndërmarrë veprime të tjera hetimore ose nuk do të jetë i vështirë, atëherë gjyqtari i procedurës paraprake nuk duhet të autorizojë masat e veçanta hetimore të kërkuara nga prokurori i shtetit.

Po ashtu, edhe nenin 88, paragrafi 1, nën-paragrafi 1.2. të KPP-së, është parashikuar se njëri prej kushteve që duhet të përmbushet në mënyrë që të autorizohen masat e veçanta hetimore është se *“informacioni i kërkuar nuk do të kishte mundësi të merrej me masa të tjera hetimore, pa shkaktuar vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët”*.

Pra, siç shihet njëri prej kushteve ligjore, për autorizimin e masave të veçanta hetimore është që **“informacioni nuk do të ishte i mundur për t’u marrë përmes ndonjë veprimi tjetër hetimor, pa vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët”**, e që në thelb nënkupton se këto masa vijnë në shprehje, vetëm nëse informacioni nuk është e mundur të sigurohet përmes ndonjë veprimi tjetër hetimor, pa vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët.

Bazuar në dispozitat e lartcekura ligjore, por edhe në parimet ndërkombëtare të të

drejtave të njeriut, masat e veçanta hetimore mund të autorizohen vetëm nëse informacioni i kërkuar ose hetimi i veprës penale nuk mund të kryhet me veprime tjera hetimore, do të ishte shumë i vështirë apo do të paraqiste rrezik potencial për të tjerët. Andaj, edhe në këtë drejtim, konstatohet se masat e veçanta hetimore janë të karakterit subsidiar, pasi mund të autorizohen vetëm si mjet i fundit, nëse plotësohen kushtet ligjore të lartcekura. Rrjedhimisht, parimi i subsidiaritetit është një garanci juridike se këto masa nuk mund të zbatohen në mënyrë rutinë, përkatësisht si një mënyrë e zakonshme e sigurimit të informacioneve apo zbatimit të hetimeve.

2.3 Parimi i proporcionalitetit

Parimi i proporcionalitetit nënkupton sigurimin e proporcionalitetit midis zbatimit të masave të veçanta hetimore dhe kufizimit të të drejtave individuale të personit, nga njëra anë, kundrejt interesit shoqëror dhe qëllimit legjitim mbi të cilin janë fokusuar këto masa, nga ana tjetër. Për të arritur këtë, nevojitet një ekuilibër midis qëllimit të zbatimit të tyre dhe mjeteve të përdorura për arritjen e këtij qëllimi, si dhe një ekuilibër midis interesave të përgjithshme (sigurisë publike) dhe mbrojtjes së të drejtave individuale të personit.¹¹ Me fjalë të tjera, subjektet që i kërkojnë ose aprovojnë këto masa, në çdo rast individual, duhet që me kujdes të vlerësojnë proporcionin midis peshës së veprës penale dhe të gjitha rrethanave të lëndës konk-

11 Zbatimi i masave të veçanta hetimore 2024, Raste nga praktika e jurisprudencës në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Shkup, 2024, f.20.

rete, nga njëra anë, kundrejt masave përkatëse, nga ana tjetër, për shkak se disa nga këto masa të veçanta hetimore janë të natyrës së tillë që **“prima facie”** mund të cenojnë të drejtat e privatësisë. Përndryshe, proporcionaliteti në këtë kontekst synon një ekuilibër të barabartë midis mbrojtjes së të drejtave individuale nga njëra anë dhe interesave të shoqërisë, nga ana tjetër. Parimi i proporcionalitetit është i parashikuar në një mënyrë në dispozitat ligjore të theksuara më lart që i referohen parimit të subsidiaritetit, nga të cilat shihet se masat e veçanta hetimore duhet të zbatohen vetëm në rastet e domosdoshme, me qëllim të sigurimit të informacioneve të rëndësishme për procedurën penale. Përtej kësaj, një parim i tillë buron edhe nga dispozitat kushtetuese. Kështu, në nenin 36.3. të Kushtetutës së Kosovës, në të cilën është garantuar *“Fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe komunikimit tjetër”* si pjesë përbërëse në nenin *“E Drejta e Privatësisë”*, është parashikuar se kjo e drejtë mund të kufizohet vetëm për-kohësisht, në bazë të vendimit gjyqësor, **“nëse është e domosdoshme”** për ecurinë e procedurës penale ose për mbrojtjen e vendit, në mënyrën e parashikuar me ligj.

Kurse, GJEDNJ-ja, nocionin e **“domosdoshmërisë”** në raste të tilla e sqaron si ndërhyrje në jetën private të personit, vetëm si përgjigje ndaj një nevoje urgjente shoqërore.

Në këtë mënyrë, shkalla dhe intensiteti i ndërhyrjes në privatësinë e një personi du-

het të jetë në proporcion me nevojën për shkak të së cilës zbatohet masa e veçantë hetimore.

Po ashtu, ky parim i rëndësishëm është i parashikuar edhe në dispozitat ligjore të Ligjit për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike, pavarësisht faktit ky parim trajtohet vetëm në kuptim të përgjimeve elektronike.¹² Kështu, në nenin 4, paragrafi 2 të këtij Ligji, është parashikuar se me rastin e marrjes së vendimit për përgjim, gjykata kompetente bart detyrimin për t'u kujdesur për esencën e të drejtave dhe lirive të personave për të cilët është bërë kërkesë përgjimi; rëndësinë, nevojën e përgjimit dhe proporcionalitetin; natyrën, mjetet dhe vëllimin e përgjimit; raportin në mes të qëllimit që synohet të arrihet dhe mundësisë së realizimit të këtij qëllimi me metoda tjera hetuese dhe sekretin dhe objektivitetin gjatë kryerjes së përgjimit.

2.4 Parimi i konfidencialitetit

Parimi i konfidencialitetit nënkupton se masat e veçanta hetimore konsiderohen konfidenciale, derisa zbulimi i tyre të kërkohet në pajtim me dispozitat ligjore të KPP-së. Kështu, në nenin 87 të KPP-së (*“Fshehtësia e mbledhjes së informatave”*) është parashikuar se *“nëse prokurori i shtetit apo gjyqtari i procedurës paraprake autorizojnë masat veçanta hetimore në pajtim me paragrafët 1 ose 2 të nenit 86 të këtij Kodi, dosja mbyllet dhe mbahet e fshehur derisa zbulimi i saj të kërkohet në pajtim me këtë Kod”*.

12 Ligji nr. 05/L-030 për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike, datë 28.05.2015.

Gjithashtu, në nenin 94, paragrafi 1 të KPP-së është parashikuar se *“Personi i cili u nënshtrohet masave të veçanta hetimore nuk njoftohet për rrjedhën apo rezultatin deri në përfundimin e masës”*. Së këndejmi, për shkak të natyrës së tyre, zyrtarët që kanë përgjegjësi të caktuara në autorizimin dhe zbatimin e masave të veçanta hetimore detyrohen të ruajnë si fshehtësi zyrtare zbatimin e këtyre masave.

Përndryshe, zbulimi i çfarëdo informate në këtë drejtim përbën vepër penale të përcaktuar si **“Shkelja e urdhrave për masat e fshehura ose teknike të vëzhgimit ose hetimit”** sipas nenit 203 të Kodit Penal të Kosovës.¹³ Kështu, në paragrafin 1 të këtij neni është parashikuar se *“Zyrtari policor i autorizuar i cili zbaton një urdhër gjyqësor ose prokurorial për*

masat e fshehura ose teknike të vëzhgimit ose hetimit në shkelje të ligjit, dënohet me burgim prej tre (3) muaj deri në tre (3) vjet”. Kurse, në paragrafin 2 të këtij neni është parashikuar se *“Kushdo që zbulon informatën që do të dëmtojë efikasitetin e zbatimit të një urdhri për masat e fshehura ose teknike të vëzhgimit ose hetimit, dënohet me burgim prej gjashtë (6) muaj deri në tre (3) vjet”*.

Gjithashtu, duke qenë se dosja e masave të veçanta hetimore konsiderohet fshehtësi zyrtare derisa të zbulohet sipas dispozitave të KPP-së, atëherë zbulimi i paautorizuar i këtyre të dhënave mund të cilësohet si vepër penale **“Zbulimi i fshehtësisë zyrtare”**¹⁴ sipas nenit 426 të KPK-së.¹⁵

13 Kodi Penal i Kosovës, Nr. 06/L-074, datë 23.11.2018 (në tekstin e mëtejme: KPK). KPK mund të gjendet në këtë link: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18413>

14 Kështu, në paragrafin 1 të nenit 426 të KPK-së është parashikuar forma themelore e kësaj vepre penale e cila kryhet në rastet kur *“Personi zyrtar i cili pa autorizim kumton, dërgon ose në ndonjë mënyrë tjetër i vë në dispozicion personit tjetër informatën që përbën fshehtësi zyrtare ose siguron informatën e tillë me qëllim që t’ia përcjellë ndonjë personi të paautorizuar, për të cilën është parashikuar dënim me burgim prej gjashtë (6) muaj deri në tre (3) vjet”*. Kurse, në paragrafin 2 të këtij neni është parashikuar forma e rëndë e kësaj vepre penale e cila kryhet për përfitim personal ose me qëllim të publikimit apo shfrytëzimit të informacionit jashtë Kosovës, për të cilën është parashikuar dënim me gjobë dhe me burgim prej një (1) deri në dhjetë (10) vjet. Ndërsa, në paragrafin 3 të këtij neni është parashikuar forma e lehtë e kësaj vepre penale e cila kryhet nga pakujdesia, për të cilën është parashikuar dënim me gjobë ose me burgim deri në tre (3) vjet. Gjithashtu, duhet theksuar sipas paragrafit 4, dispozitat e këtij neni zbatohen ndaj personit i cili zbulon fshehtësinë zyrtare edhe pasi të ketë pushuar statusi i tij zyrtar. Dhe në fund, paragrafi 5 i këtij neni është dispozitë ligjore e karakterit shpjgues, pasi sqaron domethënien e shprehjes *“fshehtësi zyrtare”* dhe rastet kur informatat e caktuara nuk konsiderohen *“fshehtësi zyrtare”*. Kështu, sipas kësaj dispozite ligjore, për qëllime të këtij neni, shprehja *“fshehtësi zyrtare”* nënkupton informatat ose dokumentet e shpallura si fshehtësi zyrtare me ligj, dispozita të tjera ose me vendim të organit kompetent të nxjerrë në bazë të ligjit dhe zbulimi i të cilave ka shkaktuar ose mund të shkaktojë pasoja të dëmshme. Sidoqoftë, informatat në vijim nuk konsiderohen fshehtësi zyrtare: informatat apo dokumentet të cilat janë të drejtuara në cenimin e rëndë të të drejtave themelore të njeriut ose mos zbulimi i të cilave do të mund të rrezikonte rendin kushtetues apo sigurinë e Kosovës; ose informatat dhe dokumentet të cilat kanë për qëllim fshehjen e kryesit të veprës penale të dënueshme me së paku pesë (5) vjet burgim.

15 Vepër penale e natyrës së tillë është parashikuar edhe në nenin 125 të KPK-së, e cila emërtohet *“Zbulimi i informacioneve të klasifikuara dhe mos ruajtja e informacioneve të klasifikuara”*, të cilën e kryen kushdo që zbulon ose nuk ruan informacionin e klasifikuar, e për të cilën do të dënohet sipas Ligjit për klasifikimin e informacioneve dhe verifikimin e sigurisë.

2.5 Parimi i miratimit gjyqësor

Për shkak të natyrës së tyre, në shumë shtete bashkëkohore është parashikuar edhe parimi i miratimit gjyqësor të masave të veçanta hetimore. Në fakt, ky parim i rëndësishëm i zbatimit të masave të veçanta hetimore, përveç nga dispozitat përkatëse ligjore, buron edhe nga vetë dispozitat kushtetuese. Në këtë mënyrë, në nenin 36.1. të Kushtetutës së Kosovës (**“E Drejta e Privatësisë”**) është garantuar se *“Çdokush gëzon të drejtën që t’i respektohet jeta private dhe familjare, pacenueshmëria e banesës dhe fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe e komunikimeve të tjera”*. Kurse, *“Kontrollet e cilësdo banesë ose cilitdo objekti privat, që mendohet se janë të domosdoshme për hetimin e krimit, mund të bëhen vetëm deri në shkallën e domosdoshme dhe “vetëm pas miratimit nga ana e gjykatës”, pas shpjegimit të arsyeve pse një kontroll i tillë është i domosdoshëm. Shmangia nga kjo rregull lejohet, nëse është e domosdoshme për arrestim të ligjshëm, për mbledhjen e provave që ka rrezik të humbasin ose për mënjanimin e rrezikut të drejtpërdrejtë dhe serioz për njerëzit dhe për pasuri, në mënyrën e përcaktuar me ligj. Gjykata duhet që të miratojë veprimet e tilla në mënyrë retroaktive”*. Bazuar në

këtë dispozitë kushtetuese, rezulton se kontrollet e cilësdo banesë apo objekti privat, që janë të domosdoshme për hetimin e veprave penale, mund të bëhen vetëm deri në shkallën e domosdoshme dhe *“vetëm pas miratimit nga ana e gjykatës”*. Nga kjo që u theksua, shihet se këto veprime hetimore mund të bëhen vetëm në bazë të *“miratimit të gjykatës”*, kuptohet nëse plotësohen edhe kushtet e tjera të paracaktuara.

Përveç kësaj, edhe *“Fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe komunikimit tjetër”* që konsiderohen pjesë përbërëse të nenit *“E Drejta e Privatësisë”*,¹⁶ mund të kufizohet vetëm përkohësisht dhe në bazë *“të vendimit gjyqësor”*, nëse është e domosdoshme për ecurinë e procedurës penale ose për mbrojtjen e vendit, në mënyrën e parashikuar me ligj.¹⁷

2.6 Parimi i kufizimit në kohë

Parimi i kufizimit në kohë nënkupton se masat e veçanta hetimore kanë karakter të përkohshëm dhe duhet të kenë kohëzgjatje sa më të shkurtër të mundshme, përkatësisht vetëm sa është e domosdoshme për arritjen e synimit të përcaktuar me ligj. Një parim i tillë, përveç me dispozitat ligjore të

16 Neni 36.3., i Kushtetutës së Kosovës.

17 Përndryshe, duhet sqaruar se përgjimi i paautorizuar konsiderohet vepër penale sipas dispozitave ligjore të KPK-së. Kështu, në nenin 201 të KPK-së (*“Përgjimi i paautorizuar”*) është parashikuar se *“Kushdo që pa autorizim, përgjon bisedën apo deklaratën ose i mundëson personit tjetër të jetë në dijeni për bisedën apo deklaratën e cila është përgjuar pa autorizim, dënohet me burgim prej një (1) deri në tre (3) vjet. Kur vepra penale nga paragrafi 1. i këtij neni kryhet nga personi zyrtar në keqpërdorim të pozitës apo autorizimeve të tij, kryesi dënohet me burgim prej dy (2) vjet deri në pesë (5) vjet. Pajisjet e përdorura për kryerjen e veprës penale nga paragrafi 1. i këtij neni konfiskohen”*.

KPP-së,¹⁸ është parashikuar edhe me dispozitat e Kushtetutës së Kosovës. Kështu, në nenin 36.3 të Kushtetutës, është parashikuar se “Fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe komunikimit tjetër, është e drejtë e pacenueshme”, njëkohësisht është parashikuar se “Kjo e drejtë mund të kufizohet **vetëm përkohësisht**, në bazë të vendimit gjyqësor, nëse është e domosdoshme për ecurinë e procedurës penale ose për

mbrojtjen e vendit, në mënyrën e parashikuar me ligj”. Pra, siç shihet, fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe e komunikimeve tjera, nën supozimin e përbushjeve edhe të kushteve tjera, mund të kufizohet **“vetëm përkohësisht”**, ndërsa një aspekt i tillë mandej duhet të rregullohet me dispozita përkatëse ligjore dhe të vlerësohet në dritën e rrethanave të secilit rast veç e veç.

18 Në nenin 92, paragrafët 1 dhe 2 të KPP-së është parashikuar se “Prokurori i shtetit apo gjyqtari i procedurës paraprake mund të lëshojnë urdhrin për masat e veçanta hetimore për një afat prej nëntëdhjetë (90) ditësh nga dita e lëshimit të urdhrit. Prokurori i shtetit apo gjyqtari i procedurës paraprake nuk mund të lëshojë urdhrë tjetër me shkrim për zgjatjen e urdhrit sipas këtij kapitulli, përveç nëse vazhdojnë të vlejné parakushtet e parapara në nenin 88 të këtij Kodi për urdhërimin e masës sipas këtij kapitulli dhe nëse për shkak të nevojës për grumbullimin e mëtejshëm të provave kërkohet zgjatja e urdhrit. Zgjatja e urdhrit të lëshuar sipas paragrafit 1 të këtij neni mund të bëhet edhe për një afat prej nëntëdhjetë (90) ditësh brenda periudhës kohore prej treqindëgjatëdhjetepesë (365) ditësh”.

03 Masat e veçanta hetimore sipas ligjeve tjera dhe mekanizmi mbikëqyrës

Përveç me dispozitat ligjore të KPP-së, masat e veçanta hetimore, në veçanti përgjimet, janë të parashikuara dhe të rregulluara edhe me ligje të tjera. Në këtë drejtim, vlen të përmenden këto ligje të rëndësishme: Ligji për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike¹⁹ dhe Ligji për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë.²⁰

3.1 Ligji për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike

Fillimisht, duhet theksuar se me Ligjin për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike rregullohen procedurat dhe kushtet mbi përgjimin e komunikimeve elektronike²¹ që realizohen për nevoja të procedurës penale nga institucionet shtetërore të themeluara me ligj, dhe procedurat dhe kushtet e përgjimit për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj të themeluara me ligj.²²

Gjithashtu, me këtë Ligj përcaktohen edhe rregullat, detyrimet dhe procedurat për Operatorët e Rrjeteve dhe Ofruesit e Shërbimeve në lidhje me përpunimin e të dhënave të caktuara nga ana e tyre, si dhe përcaktohen detyrimet dhe autorizimet e institucioneve shtetërore të themeluara me ligj për të garantuar respektimin e të drejtave dhe lirive të njeriut në procesin e përgjimit²³ të ligjshëm, si dhe kontrollin në zbatimin e procedurave të përgjimit.

19 Ligji nr. 05/L-030 për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike, datë 28.05.2015 (Në vijim: LPKE).

20 Ligji nr. 03/L-063 për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë, datë 21.05.2008.

21 Shprehja “Përgjim i komunikimeve elektronike” nënkupton përgjimin e komunikimeve zanore, komunikimeve tekstuale ose komunikimeve tjera përmes rrjeteve të telefonive fiksë apo mobile. Kjo përfshin çfarëdo mjeti apo sistemi tjetër të ngjashëm teknologjik që bart të dhëna që kryesisht kanë për qëllim të jenë private. (Neni 3, paragrafi 1, nën-paragrafi 1.3. i LPKE-së).

22 Neni 1 i LPKE.

23 Shprehja “Përgjim” nënkupton aktivitetin ligjor të sigurimit të qasjes dhe ofrimit të komunikimit elektronik të përgjimit të një caku dhe të dhënave që lidhen me thirrjen te një Institucion i Autorizuar për nevoja të procedurës penale dhe për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj. (Neni 3, paragrafi 1, nën-paragrafi 2 të LPKE-së).

Sipas nenit 5 të LPKE-së, ekzistojnë dy (2) lloje të përgjimeve:

1. Përgjimi për nevoja të procedurës penale
2. Përgjimi për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj.²⁴

Përndryshe, parimet themelore dhe udhëheqëse me rastin e përgjimit sipas dispozitave ligjore të LPKE-së janë:

1. Respekti për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut të njohura dhe të garantuara me Kushtetutën e Kosovës²⁵ dhe me KEDNJ-në, përfshirë dhe ashtu siç janë interpretuar nga Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut përmes praktikës së saj gjyqësore; dhe
2. Ndalimi i përgjimit pa një vendim përkatës gjyqësor. Përgjim i ligjshëm konsiderohet vetëm ai për të cilin është lëshuar urdhër i ligjshëm nga gjykata kompetente për të autorizuar përgjimin.

Ndërsa, procedura e vendosjes për përgjim të ligjshëm zhvillohet në tri faza të veçanta:

1. **Parashtrimi i kërkesës për përgjim nga institucioni i autorizuar me ligj;**
2. **Shqyrtimi, miratimi dhe paraqitja e kërkesës për përgjim; dhe**
3. **Urdhri gjyqësor për përgjim.**²⁶

Duke u bazuar në dispozitat ligjore të LPKE-së, **“subjekt i përgjimit”** konsiderohen një ose më shumë persona të identifikuar me autorizim ligjor të lëshuar nga gjykata kompetente në bazë të dispozitave ligjore të KPP-së dhe/ose Ligjit për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë dhe komunikimet hyrëse dhe dalëse të të cilëve duhet të përgjohen dhe të monitorohen. Ndërsa, **“objekt përgjimi”** janë sinjalet, shkrimet, fotografitë, të dhënat audiovizuale ose lloj tjetër informacioni, për t'u marrë ose transmetuar nëpërmjet pajisjeve të komunikimit elektronik.²⁷

Përveç këtyre çështjeve që u theksuan më lart, me dispozitat ligjore të LPKE-së janë parashikuar dhe rregulluar edhe një sërë çështjesh tjera që ndërlidhen me procedurën e përgjimit, siç janë: sistemi i përgjimit, që përbëhet nga dy (2) pjesë të cilat nuk mund të funksionojnë në mënyrë të pavarur nga njëra-tjetra: Njësisë ndërlidhëse dhe Qendrës monitoruese; obligimet e operatorëve të rrjetit; parimi i fshehtësisë së përgjimit; siguria e përgjimit; mbikëqyrja dhe ndëshkimet; ruajtja dhe shkatërrimi i të dhënave të përgjimit, etj.

²⁴ Përgjimet për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj realizohen në përputhje me Ligjin për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë, i cili aspekt do të trajtohet në vijim të këtij punimi.

²⁵ Kushtetutën e Kosovës dhe amendamentet kushtetuese mund t'i gjeni në këtë link: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=3702>

²⁶ Neni 6 i LPKE-së.

²⁷ Neni 3, paragrafi 1, nën-paragrafët 1.5. dhe 1.6. të LPKE-së.

3.2 Ligji për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë²⁸

Agjencia e Kosovës për Inteligjencë²⁹ konsiderohet agjenci për siguri dhe inteligjencë në Kosovë, ndërsa përgjegjësi e saj është të mbledhë informacion në lidhje me kërcënimet ndaj sigurisë së Kosovës. Kërcënimet ndaj sigurisë së Kosovës konsiderohet kërcënimet ndaj integritetit territorial, integritetit të institucioneve, rendit kushtetues, stabilitetit dhe zhvillimit ekonomik, si dhe kërcënimet ndaj sigurisë globale në dëm të Kosovës, duke përfshirë:

- (i) terrorizmin;
- (ii) nxitjen, ndihmën dhe shtytjen ose përkrahjen e terrorizmit;
- (iii) spiunazhin kundër Kosovës apo në dëm të sigurisë së Kosovës;
- (iv) sabotazhin drejtuar kundër infrastrukturës vitale të Kosovës;
- (v) krimin e organizuar kundër Kosovës apo në dëm të sigurisë së Kosovës në cilëndo mënyrë, duke përfshirë larjen e parave;
- (vi) nxitjen e pakënaqësisë në strukturat e sigurisë;
- (vii) trafikimin e substancave ilegale, armëve apo qenieve njerëzore;
- (viii) prodhimin ilegal apo transportin e armëve të shkatërrimit në masë, ose të komponentëve të tyre, si dhe materialeve dhe pajisjeve të nevojshme për prodhimin e tyre;

- (ix) trafikimin ilegal të prodhimeve dhe teknologjive nën Kontrollin Ndërkombëtar;
- (x) aktivitetet që bien ndesh me të drejtën humanitare ndërkombëtare;
- (xi) aktet e dhunës së organizuar apo të frikësimit kundër grupeve etnike apo fetare në Kosovë, dhe
- (xii) çështjet që kanë të bëjnë me kërcënimet serioze ndaj shëndetit apo sigurisë publike.³⁰

Kurse, për të avancuar aktivitetet e lartcekura, AKI ka mundësitë e veta për mbledhjen e informacionit përmes masave të mëposhtme që përfshijnë:

- (i) **përgjimin mobil dhe statik;**
- (ii) **personelin e fshehtë për mbledhjen e informacioneve;**
- (iii) **përgjimin teknik, siç janë pajisjet për dëgjim, përgjim dhe përcjellje;**
- (iv) **agjentët e fshehtë;**
- (v) **mbledhjen e të dhënave konfidenciale, si nga bankat, portet dhe telefoni.**³¹

Ndërsa, siç është theksuar edhe më parë, përveç përgjimit për nevoja të procedurës penale, ekziston edhe përgjimi për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj që realizohet në përputhje me dispozitat ligjore të LAKI-së.

Në këtë mënyrë, në paragrafin 1 të nenit 28 të LAKI-së është parashikuar se përgjimi në vende jopublike, apo ku palët mund të presin me arsye të kenë privatësi, përgjimi i telekomunikimeve, dhe të gjitha format e

28 Ligji nr. 03/L-063 për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë, datë 21.05.2008 (në vijim: LAKI).

29 Agjencia e Kosovës për Inteligjencë (në vijim: AKI).

30 Neni 2, paragrafi 1 i LAKI-së.

31 Neni 2, paragrafi 2 i LAKI-së.

tjera të përgjimit elektronik, si dhe hyrja në pronë pa pajtimin e pronarit apo banuesit të përkohshëm, mund të bëhet vetëm në rastet kur ka pasur autorizim paraprak nga një gjyqtar i Gjykatës Supreme të Kosovës që do të jepet vetëm pas shqyrtimit të kërkesës me shkrim të bërë nën betim dhe të aprovuar nga drejtori i AKI-së apo zëvendës drejtori i AKI-së. Në situata të tilla, gjyqtari i Gjykatës Supreme të Kosovës është i detyruar të ruajë fshehtësinë në lidhje me informacionin e fituar sipas dispozitave të këtij Ligji.

Përndryshe, drejtori i AKI-së i paraqet kërkesë me shkrim gjyqtarit të Gjykatës Supreme të Kosovës, kur ai apo ajo beson me arsye se nevojitet përgjimi apo hyrja për të mundësuar AKI-në të hetojë çështje brenda brezit të veprimeve të veta.³²

Duke u bazuar në nenin 28, paragrafi 4 të LAKI-së, zbatimi dhe urdhri për përgjim të fshehtë ofrojnë:

- (i) emrin dhe adresën apo përshkrimin preciz fizik të cakut apo caqeve;
- (ii) llojin e komunikimit që duhet përgjuar, llojin e informacionit, shënimet, dokumentet apo gjërat që propozohen të merren; dhe mjetet që duhen ushtruar për atë qëllim;
- (iii) një përshkrim të përgjithshëm të vendit apo vendeve kur përgjimi apo kërkimi propozohet të kryhet, nëse mund të jepet një përshkrim i përgjithshëm i atij vendi;
- (iv) arsyetimin për pohimin se teknika që kërkohet të përdoret nevojitet që t'i mundësojë AKI-së të mbledhë inteligjencë lidhur me një kërcënim ndaj sigurisë së Kosovës;

(v) informacionin që arsyeton se përgjimi apo kërkimi kërkohet mbi baza të arsyeshme për t'i mundësuar AKI-së të hetojë një kërcënim ndaj sigurisë së Kosovës;

(vi) një deklaratë se informacioni i kërkuar nuk mund të merret në mënyrë të arsyeshme nëpërmjet një teknike më pak ndërhyrëse brenda kohës së nevojshme;

(vii) periudhën, jo më të gjatë se gjashtëdhjetë (60) ditë, për të cilën kërkohet që urdhri të jetë në fuqi; dhe

(viii) informacionin për cilëndo kërkesë të mëparshme të bërë në lidhje me personin apo vendin që i nënshtrohet përgjimit apo kërkimit, datën në të cilën një kërkesë e tillë është bërë, emrin e gjyqtarit të cilit i është paraqitur kërkesa; dhe vendimin e gjyqtarit në atë rast.

Në raste të tilla, teknikat e përgjimit do të përdoren në pajtueshmëri me standartet të parapara për të minimizuar marrjen, mbajtjen dhe shpërndarjen e informacionit jo relevant për qëllimin e deklaruar të urdhrit për përgjim.

Gjyqtari i Gjykatës Supreme të Kosovës duhet të marrë vendim (urdhër) brenda dyzetetë (48) orësh prej paraqitjes së kërkesës, në të cilin urdhër duhet të përcaktohet periudha kohore gjatë së cilës aprovohet teknika, e cila nuk do të zgjasë me tepër se gjashtëdhjetë (60) ditë, kurse zgjatjet e një urdhri mund të jepen pas një kërkesë për zgjatje të bërë në mënyrën e njëjtë si ajo e përshkruar në dispozitën ligjore të nenit 28.2 të LAKI-së, duke para-

32 Neni 28, paragrafët 2-3 të LAKI-së.

qitur arsyetimin për zgjatjen e propozuar. Përdorimi i një teknike përgjimi ndërpritet menjëherë nëse objektivat e parashtruara në urdhrin e gjyqtarit janë arritur apo nëse nuk mund të priten rezultate të mëtejme nga përdorimi i vazhduar i saj.³³

Përveç mënyrës së lartcekur të urdhërimit të masave teknike, në dispozitën ligjore të nenit 29 të LAKI-së është parashikuar edhe e mundësia e lëshimit të një **“urdhri për përgjim emergjent”**. Në këtë mënyrë, bazuar në këtë dispozitë ligjore, në një situatë emergjence, kur koha nuk lejon përgatitjen e një kërkesë me shkrim nga ana e drejtorit të AKI-së apo zëvendës-drejtorit të AKI-së apo dhënien e një urdhri me shkrim nga ana e një gjyqtari të Gjykatës Supreme të Kosovës, atëherë kërkesa mund të bëhet dhe urdhri për përgjim të fshehtë mund të jepet gojariht, për t’u konfirmuar më shkrim brenda dyzetetë (48) orësh.

Duke u bazuar në të gjitha këto që u theksuan më lart, rezulton se përveç përgjimeve për nevoja të procedurës penale, ekziston edhe përgjimi për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj që realizohen në përputhje me dispozitat ligjore të LAKI-së, ndërsa të gjitha urdhrat për përgjime të tilla sipas dispozitave ligjore të LAKI-së duhet t’i marrë një gjyqtar i Gjykatës Supreme të Kosovës.

3.3 Komisioneri për Mbikëqyrjen e Procesit të Përgjimeve

Një mekanizëm i rëndësishëm për mbikëqyrjen e procesit të përgjimeve që është themeluar me LPKE-në është edhe Komisioneri për Mbikëqyrjen e Procesit të Përgjimeve të Komunikimeve.³⁴

Komisioneri është një mekanizëm i vendosur në kuadër të strukturës institucionale të Këshillit Gjyqësor të Kosovës,³⁵ i cili bën kontrollin vjetor të ligjshmërisë së përgjimeve të komunikimeve sipas këtij ligji dhe i raporton KGJK-së dhe Prokurorit të Shtetit në baza vjetore mbi shkeljet eventuale të identifikuar.³⁶

Komisioneri është i pavarur në kryerjen e funksioneve dhe detyrave të parapara me këtë ligj, dhe ka një buxhet të veçantë brenda buxhetit vjetor operues të KGJK-së, për shpenzimin e të cilit i raporton KGJK-së.

Komisionerin e emëron KGJK-ja, nga përbërja e gjyqtarëve të Gjykatës Supreme të Kosovës. Komisioneri emërohet për një mandat katër (4) vjeçar dhe i njëjti ka përgjegjësi të ushtrorë kontroll të rregullt vjetor mbi ligjshmërinë e tërë procesit të përgjimeve nga institucionet e autorizuar me këtë ligj. Kontrolli vjetor përfshin një raportim të detajuar e që është publik, duke ruajtur konfidencialitetin e të dhënave dhe qëllimeve të përgjimit, dhe që analizon:

33 Neni 28, paragrafët 5-8 të LAKI-së.

34 Komisioneri për Mbikëqyrjen e Procesit të Përgjimeve të Komunikimeve (në vijim: Komisioneri).

35 Këshilli Gjyqësor i Kosovës (në vijim: “KGJK”), uebsajti përkatës mund të gjendet në këtë link: <https://www.gjyqesori-rks.org/>

36 Neni 32, paragrafi 2 i LPKE-së.

- (i) monitorimin e koordinimit institucional gjatë zbatimit të përgjimit të komunikimeve elektronike bazuar në kërkesat e këtij ligji, duke përfshirë edhe shkeljet eventuale, dhe hartimin e rekomandimeve adekuate;
- (ii) krahasimin në mes të gjurmëve të përgjimit në pajisjet brenda 'njësisë ndërlidhëse' dhe 'qendrës monitoruese' dhe vendimeve për përgjim të ligjshëm të lëshuara në atë periudhë kohore;
- (iii) monitorimin, sipas mostrave të caktuara, të standardeve ligjore të vendimeve gjyqësore për përgjim të ligjshëm të lëshuara në atë periudhë kohore dhe promovimin e unifikimit të tyre brenda sistemit gjyqësor të Kosovës;
- (iv) identifikimin e shkeljeve të këtij ligji në zbatimin e procedurave të ushtrimit të përgjimit të ligjshëm;
- (v) verifikimin nëse personat e autorizuar në kuadër të institucioneve të autorizuar për përgjim të ligjshëm e kanë ushtruar një mandat të tillë; dhe
- (vi) verifikimin e shkatërrimit të informacioneve të mbledhura nga procesi i përgjimit, sipas kërkesave të këtij ligji, KPP-së, dhe ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale.³⁷

Përndryshe, duhet theksuar se konkluzionet dhe shkeljet e mundshme të gjetura nga Komisioneri nuk kanë efekt juridik në procedurën penale dhe vendimet e gjykatave kompetente, dhe se këto konkluzione shqyrtohen nga KGJK-ja, në rastet kur ato

lidhen me përgjimin në procedurë penale, apo nga Inspektori i Përgjithshëm i AKI-së, në rastet që lidhen me përgjimin e ligjshëm për nevojat e sigurisë së Kosovës dhe qytetarëve të saj. Në rastet kur konstatohen shkelje, KGJK-ja i adreson ato në Panelin për Shqyrtimin e Vëzhgimit dhe Hetimit sipas KPP-së, kurse Inspektori i Përgjithshëm i adreson sipas kompetencave në bazë të Ligjit për AKI-në. Gjithashtu, Komisioneri do të njoftojë Agjencinë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale me gjetjet e raportit, e cila në përputhje me kompetencat e saj ligjore, do të ndërmarrë veprimet që i konsideron të nevojshme për të adresuar konkluzionet dhe gjetjet nga raporti i Komisionerit.³⁸

Bazuar në dispozitat ligjore të LPKE-së, Komisioneri ka qasje të plotë në institucionet e autorizuar për të zbatuar vendimet për përgjim të ligjshëm dhe në tërë aparataturat përcjellëse teknike që i shërbejnë një qëllimi të tillë, kurse një qasje e tillë realizohet në mjediset e AKI-së në konsultim dhe pas autorizimit prej Inspektorit të Përgjithshëm të AKI-së. Gjithashtu, këtë qasje Komisioneri e realizon në mjediset e Policisë së Kosovës në konsultim me Drejtorin e Përgjithshëm të Policisë së Kosovës. Po ashtu, Komisioneri duhet të bashkëpunojë ngushtë me Agjencinë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale në mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatësisë.³⁹

Përndryshe, pavarësisht këtyre përgjegjësisë ligjore që ka, duhet sqaruar se Komisioneri nuk mund të ketë qasje në përmbajtjen e materialeve të përgjuara.⁴⁰

37 Neni 34, paragrafi 2 i LPKE-së.

38 Neni 34, paragrafët 3-5 të LPKE-së.

39 Neni 34, paragrafët 7-10 të LPKE-së.

40 Neni 34, paragrafi 11 i LPKE-së.

04 Vështrim i shkurtër historik i masave të veçanta hetimore

4.1 Vështrime të përgjithshme

Parashikimi i masave të veçanta hetimore në legjislacionet penale-procedurale është i datës së re, si në të drejtën e brendshme, ashtu edhe atë komparative dhe ndërkombëtare, duke qenë se bëhet fjalë për masa të cilat deri vonë janë përdorur vetëm në praktikën e të ashtuquajturave “shërbime sekrete” (apo “të zbulimit dhe të sigurisë”), për të cilat këto ende paraqesin metodologji bazike për punë.

Kurse, legalizimi i këtyre masave nënkuptonte zgjerim gradual të subjekteve që ligjërisht mund të përdorin atë metodologji si përgjigje ndaj formave të krimit të organizuar, terrorizmit dhe kërcënimeve tjera bashkëkohore për sigurinë.⁴¹

Në rrethanat e krijuara në Kosovë pas vitit 1999, duke u bazuar në nenin 1 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/24, datë 12.12.1999, për Ligjin në fuqi në Kosovë, e cila ishte ndryshuar më pastaj me Rregulloren nr. 2000/59, datë 27.10.2000, ligji në fuqi në Kosovë, pas 10.06.1999, përfshinte:

a) Rregulloret e shpallura nga Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm dhe instrumentet ndihmëse të nxjerra në përputhje me to, dhe

b) Legjislacionin që ishte në fuqi në Kosovë më 22.03.1989.

Në këtë mënyrë, sa i përket të drejtës penale në kuptimin material, prej 10.06.1999, në Kosovë aplikohet Ligji Penal i Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës, datë 01.07.1977; Ligji Penal i Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë, datë 01.07.1977, si dhe për disa vepra penale të caktuara edhe Ligji Penal i Republikës Socialiste të Serbisë, datë 01.07.1977, kurse, sa i përket të drejtës së procedurës penale, aplikohet Ligji i Procedurës Penale i Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë, datë 16.05.1986, ndërsa këto ligje janë aplikuar derisa nuk janë shfuqizuar me ligjet tjera penale.

41 Doracak për zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve, Shkup, Dhjetor, 2019, f. 19.

Aspektin e legalizimit të masave të veçanta hetimore, në Kosovë mund ta trajtojmë në pika të përgjithshme nga dy (2) dimensionet dhe atë nga:

1. Dimensionin kushtetues

2. Dimensionin penalo-juridik

1. **Në dimensionin kushtetues**, masat e veçanta hetimore në kuptimin e parashikimit dhe zhvillimit të tyre pas vitit 1999 mund të trajtohen sipas këtyre akteve juridike:

- a) Rregullores nr. 2001/9 për Kornizën Kushtetuese të Vetëqeverisjes së Përkohshme në Kosovë, që kishte hyrë në fuqi më 15.05.2001
- b) Kushtetutës së Kosovës, që ka hyrë në fuqi më 15.06.2008

2. Kurse, **në dimensionin penal juridik**, masat e veçanta hetimore në kuptimin e parashikimit dhe zhvillimit të tyre mund të trajtohen sipas këtyre akteve juridike:

- a) Rregullores së UNMIK-ut nr. 2002/6 mbi Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit, datë 18.03.2002
- b) Kodit të Procedurës Penale të Kosovës, që kishte hyrë në fuqi më 06.04.2004
- c) Kodit të Procedurës Penale, që kishte hyrë në fuqi më 01.01.2013
- d) Kodit të Procedurës Penale, i cili është në fuqi aktualisht.⁴²

4.2 Korniza Kushtetuese për Vetëqeverisje të Përkohshme

Korniza Kushtetuese për Vetëqeverisje të Përkohshme ishte dokumenti i parë me karakter kushtetues që ishte aprovuar pas vitit 1999 në Kosovë. Atë e kishte e kishte nënshkruar Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm, z.Hans Haekkerup, në bazë të kompetencave që i kishte bazuar në Rezolutën 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, datë 10.06.1999. Kjo Kornizë Kushtetuese kishte për qëllim krijimin e një vetëqeverisjeje kuptimplote në Kosovë deri në zgjidhjen përfundimtare dhe krijimin e institucioneve të përkohshme të vetëqeverisjes në fushat legislative, ekzekutive dhe gjyqësore përmes pjesëmarrjes së popullit të Kosovës në zgjedhje të lira dhe të drejta.

Përveç çështjeve tjera, Kreu 3 i Kornizës Kushtetuese i ishte kushtuar të drejtave të njeriut, ndërsa në paragrafin 2 të këtij Kreu, ishte parashikuar se institucionet e përkohshme të vetëqeverisjes respektojnë dhe sigurojnë standardet e pranura në arenën ndërkombëtare të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, duke përfshirë ato të drejta dhe liri të parashtruara në: (a) Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut; (b) Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut dhe Protokollet e Saj; (c) Konventën Ndërkombëtare mbi të Drejtat Civile dhe Politike të Njeriut dhe Protokollet e Saj; (ç) Konventën për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racial; (d) Konventën për Eliminimin e të Gjitha For-

⁴² Masat e veçanta hetimore sipas KPP-së që është në fuqi aktualisht, do të trajtohen në pjesën e dytë të këtij punimi.

mave të Diskriminimit ndaj Gruas; (dh) Konventën për të Drejtat e Fëmijëve; (e) Kartën Evropiane të Gjuhëve Rajonale dhe Minoritare dhe (ë) Kornizën e Konventës së Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Minoriteteve Kombëtare.

Gjithashtu, ishte parashikuar se dispozitat për të drejtat dhe liritë e parashtruara në këto instrumente aplikohen në Kosovë drejtpërsëdrejti si pjesë e kësaj Kornize Kushtetuese.

Në këtë drejtim, edhe pse jo në mënyrë të drejtpërdrejtë, ky dokument kushtetues përbënte, përveç tjerash, edhe një bazë juridike për parashikimin e masave të veçanta e hetimore me ligje, të cilat në atë kohë, për shkak të statusit të pazgjidhur politik të Kosovës, identifikoheshin si rregullore. Kjo për faktin se me dispozitat e lartcekura parashihej aplikimi i drejtpërdrejtë në Kosovë i shumë instrumenteve juridike ndërkombëtare, në mesin e tyre edhe të KEDNJ-së, e cila në nenin 8 të saj, garantonte të drejtën për respektimin e jetës private dhe familjare, por edhe mundësinë e ndërhyrjes në ushtrimin e kësaj të drejte.

Kështu, në paragrafin 1 të nenit 8 të KEDNJ-së është parashikuar se “Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij”, kurse në paragrafin 2 të këtij neni është parashikuar se “Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve”.

Bazuar në këto dispozita, u hap rruga që çështja e ndërhyrjes në ushtrimin e kësaj të drejte, e që përkthehet në një mënyrë në zbatimin e masave të veçanta hetimore, të rregullohet me ligje, e që në atë kohë janë quajtur “rregullore”. Si rezultat i kësaj dhe i nevojave për luftimin e krimit, një vit më vonë, përkatësisht në vitin 2002, ishte aprovuar Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2002/6 mbi Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit, datë 18.03.2002, e cila rregullore do të trajtohet në vijim të këtij punimi.

4.3 Kushtetuta e Kosovës

Kushtetuta e Kosovës u miratua nga Kuvendi i Kosovës më 09.04.2008, ndërsa hyri në fuqi më 15.06.2008.

Kushtetuta e Kosovës konsiderohet akti juridik më i rëndësishëm në kuptim të mundësisë së parashikimit dhe zbatimit të masave të veçanta hetimore. Kjo për faktin se në nenin 36 të Kushtetutës, përveç tjerash ka parashikuar edhe situatat se kur shteti e ka mundësinë e ndërhyrjes në privatësinë e personit.

Kështu, në nenin 36.2. të Kushtetutës, është parashikuar se “*Kontrollet e cilësdo banese ose cilitdo objekti privat, që mendohet se janë të domosdoshme për hetimin e krimit, mund të bëhen vetëm deri në shkallën e domosdoshme dhe vetëm pas miratimit nga ana e gjykatës, pas shpjegimit të arsyeve pse një kontroll i tillë është i domosdoshëm.*”

Shmangia nga kjo rregull lejohet, nëse është e domosdoshme për arrestim të ligjshëm, për mbledhjen e provave që ka rrezik të humbasin ose për mënjanimin e rrezikut të drejtpërdrejtë dhe serioz për njerëzit dhe për pasuri, në mënyrën e përcaktuar me ligj. Gjykata duhet që të miratoj veprimet e tilla në mënyrë retroaktive”.

Po ashtu, është parashikuar se edhe e drejta e fshehtësisë së korrespondencës, telefonisë dhe komunikimit tjetër, mund të kufizohet vetëm përkohësisht, në bazë të vendimit gjyqësor, nëse është e domosdoshme për ecurinë e procedurës penale ose për mbrojtjen e vendit, në mënyrën e parashikuar me ligj.⁴³

Përveç kësaj, janë edhe dy (2) aspekte tjera të rëndësishme që ndërlidhen në një mënyrë edhe me masat e veçanta hetimore.

E para, ka të bëjë me faktin se në nenin 22 të Kushtetutës⁴⁴ është parashikuar zbatimi i drejtpërdrejtë i marrëveshjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare të cilat garantojnë të drejtat dhe liritë e njeriut, por edhe mundësia që në situata të caktuara, të kufizohen të drejtat e caktuara, në veçanti, e drejta për privatësi, me synimin e zhvillimit të suksesshëm të procedurës penale dhe sigurimit të të dhënave që mund të jenë të rëndësishme në këtë procedurë.

Kurse, **e dyta** ka të bëjë me atë se në nenin 53 të Kushtetutës, në të cilin është parashikuar se “*Të drejtat njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut*”, ndërsa siç do të trajtohet në vijim të këtij punimi GJEDNJ-ja ka kontribuar dhe vazhdon të kontribuojë në mënyrë thelbësore në sqarimin e shumë çështjeve që kanë të bëjnë me nenin 8 të KEDNJ-së (“*E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare*), e që ndërlidhen në një mënyrë edhe me masat e veçanta hetimore.

4.4 Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2002/6 mbi Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit (2002)

Rregulloren e UNMIK-ut nr. 2002/6 mbi Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit e ka nënshkruar përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm, z.Michael Steiner, dhe e njëjta ka hyrë në fuqi më 18.03.2002.

⁴³ Neni 36.3., i Kushtetutës së Kosovës.

⁴⁴ Në nenin 22 të Kushtetutës së Kosovës [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare] është parashikuar se “*Të drejtat dhe liritë e njeriut të garantuara me marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare në vijim, garantohen me këtë Kushtetutë, zbatohen drejtpërdrejtë në Kosovë dhe kanë prioritet, në rast konflikti, ndaj dispozitave e ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike: (1) Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut; (2) Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut dhe Protokollat e saj; (3) Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile e Politike dhe Protokollat e saj; (4) Konventa Kornizë e Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare; (5) Konventa për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit Racor; (6) Konventa për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Gruas; (7) Konventa për të Drejtat e Fëmijës; (8) Konventa kundër Torturës dhe Trajtimeve e Ndëshkimeve të tjera Mizore, Jonjerezore dhe Poshtëruese”.*

Kjo rregullore konsiderohet dokumenti i parë juridik që pas vitit 1999 në Kosovë ka parashikuar masat e veçanta hetimore në kuptimin procedural-penal, të cilat masa në atë kohë janë emërtuar si **“Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit”**.

Kjo Rregullore kishte për synim përmirësimin e hetimeve penale, duke pasur parasysh nevojën për parandalimin dhe luftimin e krimit në Kosovë, në kohën kur ishte miratuar.

Me këtë Rregullore kanë qenë të parashikuara këto masa të veçanta hetimore:

- (i) Vëzhgimi i fshehtë fotografik ose me video;
- (ii) Përgjimi i fshehtë i bisedave;
- (iii) Kontrollimi i dërgesave postare;
- (iv) Përgjimi i telekomunikimeve;
- (v) Përgjimi i komunikimeve përmes rrjetit kompjuterik;
- (vi) Përdorimi i mjeteve të gjurmimit apo pozicionimit;
- (vii) Blerja e simuluar e ndonjë sendi;
- (viii) Simulimi i ndonjë vepre të korrupsionit;
- (ix) Hetimet e fshehta;
- (x) Matjet e thirrjeve telefonike; dhe
- (xi) Zbulimi i të dhënave financiare.

Shumicën e masave ka mundur t'i urdhërojë gjyqtari hetues, kurse tre (3) masa, ka mundur që t'i urdhërojë edhe prokurori publik. Kështu, prokurori publik ka mundur të lëshojë urdhër për çdonjërën prej masave të mëposhtme:

- a) Fotografimin e fshehtë ose vëzhgimin me video në vende publike;
- b) Monitorimin e fshehtë të bisedave në vende publike ose
- c) Hetimin e fshehtë.

Kurse, gjyqtari hetues ka mundur të lëshojë urdhër për cilëndo nga masat e mëposhtme në bazë të kërkesës së prokurorit publik:

- a) Fotografimin e fshehtë ose vëzhgimin me video në vende private;
- b) Monitorimin e fshehtë të bisedave në vende private;
- c) Kontrollimin e dërgesave postare;
- d) Përgjimin e telekomunikimeve;
- e) Përgjimin e komunikimeve nga rrjeti kompjuterik;
- f) Shfrytëzimin e mjeteve të gjurmimit ose pozicionimit;
- g) Blerjen e simuluar të ndonjë sendi;
- h) Simulimin e një vepre të korrupsionit;
- i) Matjet e bisedave telefonike; dhe
- j) Zbulimin e të dhënave financiare.⁴⁵

Përndryshe, me këtë Rregullore janë parashikuar dhe rregulluar edhe shumë çështje tjera që ndërlidhen me masat e veçanta hetimore dhe duke e marrë parasysh kohën e nxjerrjes së saj, atëherë mund të konsta-

45 Neni 3, paragrafët 1 dhe 2 të Rregullores.

tohet se e njëjta ka qenë një akt juridik i rëndësishëm në drejtim të parandalimit dhe luftimit të krimit në Kosovë.

Në këtë drejtim, në këtë Rregullore, përveç tjerash, janë parashikuar edhe parakushtet, veprat penale dhe personat për të cilët ka mundur të autorizohen këto masa (neni 2); procedura e kërkimit të urdhrimit (neni 3); natyra, përmbajtja dhe zbatimi i urdhrimit (nenet 4 dhe 5); modifikimet, kohëzgjatja e urdhrimit dhe përfundimi i tij (neni 6); trajtimi i materialit të mbledhur (neni 7); njoftimi i personit që i nënshtrohet urdhrimit dhe shkatërrimi i materialeve të mbledhura (neni 8); pranimi i dëshmisë së siguruar me anë të masave (neni 9); Komisioni për vëzhgimin dhe rishqyrtimin e hetimeve (neni 10); dhe çështje të tjera të rëndësishme.

4.5 Kodi i Procedurës Penale të Kosovës (2004)

Kodi i Procedurës Penale të Kosovës ishte shpallur me Rregulloren e UNMIK-ut nr. 2003/26, datë 06.07.2003, ndërsa kishte hyrë në fuqi më 06.04.2004.⁴⁶

Fillimisht, ky Kod ishte emërtuar si “Kodi i Përkohshëm i Procedurës Penale të Kosovës”, mirëpo, më vonë, me Ligjin për Plotësimin dhe Ndryshimin e Kodit të Përkohshëm i Procedurës Penal të Kosovës,⁴⁷ në titullin e Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale të Kosovës dhe në tërë tek-

stin e këtij kodi, fjalia “Kodi i Përkohshëm i Procedurës Penale të Kosovës” ishte zëvendësuar me fjalinë “Kodi i Procedurës Penale të Kosovës” (në vijim: KPPK).

Dispozitat ligjore që kanë parashikuar masat e veçanta hetimore në atë kohë, të quajtura “Masat e fshehta dhe teknike të vëzhgimit dhe hetimit”, janë parashikuar një kapitull të veçantë të KPPK-së, përkatësisht në Kapitullin XXIX, që është emërtuar “MASAT E FSHEHTA DHE TEKNIKE TË VËZHGIMIT DHE HETIMIT” (nenet 256 – 267).

Sipas këtij Kapitulli, si masa të tilla janë konsideruar:

- (i) Vëzhgimi i fshehtë fotografik ose me video;
- (ii) Monitorimi i fshehtë i bisedave;
- (iii) Kontrollimi i dërgesave postare;
- (iv) Përgjimi i telekomunikimeve;
- (v) Përgjimi i komunikimeve nëpërmjet rrjetit kompjuterik;
- (vi) Dërgimi i kontrolluar i dërgesave postare;
- (vii) Shfrytëzimi i përcjelljes ose vendosja e mjeteve të përgjimit;
- (viii) Blerja e simuluar e ndonjë sendi;
- (ix) Simulimi i veprës së korrupsionit;
- (x) Hetimi i fshehtë;
- (xi) Regjistrimi i thirrjeve telefonike dhe
- (xii) Zbulimi i të dhënave financiare.

⁴⁶ Ky Kod ka qenë në fuqi deri më 31.12.2012.

⁴⁷ Ligji nr. 03/L-003 për Plotësimin dhe Ndryshimin e Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale të Kosovës, datë 06.11.2008, mund të gjendet në këtë link: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8675>

Në dispozitat ligjore të neneve 256-257 të KPPK-së është përcaktuar domethënia e secilës nga masat e lartcekura, kushtet që duhet të plotësohen, personat dhe veprat penale për të cilat mund të autorizohen këto masa.

Prokurori publik ka qenë i autorizuar që të japë urdhër për secilën masë të mëposhtme:

1. Fotografim të fshehtë ose vëzhgim me video në vende publike;
2. Monitorim të fshehtë të bisedave në vende publike;
3. Hetim të fshehtë; ose
4. Regjistrim të bisedave telefonike.

Kurse, gjyqtari i procedurës paraprake, me kërkesë të prokurorit publik, ka qenë i autorizuar të urdhërojë secilën masë të mëposhtme:

1. Fotografim të fshehtë ose vëzhgim me video në vende private;
2. Monitorim të fshehtë të bisedave në vende private;
3. Kontrollim të dërgesave postare;
4. Përgjim të telekomunikimeve;
5. Përgjim të komunikimeve nga rrjeti kompjuterik;
6. Dërgim të kontrolluar të dërgesave postare;
7. Shfrytëzimin e përcjelljes ose vendosjes së mjeteve të përgjimit;
8. Blerje të simuluar të ndonjë sendi;

9. Simulim të një veprë të korrupsionit; ose

10. Zbulim të të dhënave financiare.

Përndryshe, me dispozitat ligjore të KP-PK-së janë parashikuar dhe rregulluar edhe shumë çështje tjera që ndërlidhen me masat e veçanta hetimore, ku përfshihen: procedura e lëshimit dhe përmbajtja e urdhrit (nenet 258-259); zbatimi i urdhrit nga ana e zyrtarit të autorizuar të policisë gjyqësore (neni 260); dërgimi i materialeve të prokurorit publik (neni 262); pranueshmëria e provave të siguruara përmes këtyre masave (neni 264); Paneli për vëzhgim dhe rishqyrtim të hetimeve (neni 265); dhe çështje tjera të rëndësishme në lidhje me këto masa.

4.6 Kodi i Procedurës Penale (2013)

Siç u theksua edhe më parë, KPPK-ja kishte qenë në fuqi prej 06.04.2004 deri më 31.12.2012, përderisa më 13.12.2012, Kuvendi i Kosovës e kishte miratuar Kodin e Procedurës Penale,⁴⁸ i cili ishte publikuar në Gazetën Zyrtare më 28.12.2012, ndërsa kishte hyrë në fuqi më 01.01.2013.

Edhe me dispozitat ligjore të KPP-së janë parashikuar masat e veçanta hetimore, të cilat janë emërtuar “Masat e fshehta dhe teknike të vëzhgimit dhe hetimit”.

Në këtë mënyrë, në dispozitën ligjore të paragrafit 1 të nenit 87 të KPP-së, kanë qenë të parashikuara këto dymbëdhjetë (12) masa të veçanta hetimore:

48 Kodi nr. 04/L-123 i Procedurës Penale, datë 13.12.2012 (në vijim: KPP).

1. Vëzhgimi i fshehtë fotografik ose me video;
2. Monitorimi i fshehtë i bisedave;
3. Kontrollimi i dërgesave postare;
4. Përgjimi i telekomunikimeve dhe duhet të përdoret Lexuesi – IMSI – Identifikimi Ndërkombëtar i Shfrytëzuesit Mobil;
5. Përgjimi i komunikimeve nëpërmjet rrjetit kompjuterik;
6. Dërgimi i kontrolluar i dërgesave postare;
7. Shfrytëzimi i mjeteve për përcjellje të vendndodhjes;
8. Blerja e simuluar e ndonjë sendi;
9. Stimulimi i veprës së korrupsionit;
10. Hetimi i fshehtë;
11. Regjistrimi i thirrjeve telefonike; dhe
12. Zbulimi i të dhënave financiare.

Në paragrafi 1 të nenit 91 të KPP-së, ishte parashikuar se *“Prokurori i shtetit mund të urdhërojë për kohësisht njërin nga masat e përcaktuara në paragrafin 2. të këtij neni vetëm në procedura penale urgjente, ose në procedura penale, të cilat janë duke u hetuar nën kapitullin XXIV ose kapitullin XXXIV të Kodit Penal, ose rasteve të shpëlarjes së parasë në raste të nevojshme, nëse prirja do të rezultonte nga*

lëshimi i urdhrit prej gjyqtarit të procedurës paraprake sipas paragrafit 2. të këtij neni do të rrezikonte sigurinë e hetimeve ose jetën dhe sigurinë e palës së dëmtuar, dëshmitarit, informatorit ose anëtarëve të familjes së tyre. Urdhri i tillë i përkohshëm pushon të ketë efekt nëse nuk konfirmohet me shkrim nga gjyqtari i procedurës paraprake brenda tri (3) ditëve nga lëshimi i tij. Me rastin e vërtetimit të urdhrit të përkohshëm të prokurorit të shtetit, gjyqtari i procedurës paraprake, sipas detyrës zyrtare, do të bëjë vlerësim me shkrim të ligjshmërisë së tij”, kurse në paragrafin 2 të nenit të lartcekur, ishte parashikuar se gjyqtari i procedurës paraprake, me kërkesë të prokurorit të shtetit mund të urdhërojë secilën nga masat e paraqitura më lart.

Përndryshe, me dispozitat ligjore të KPP-së janë parashikuar dhe rregulluar edhe shumë çështje tjera që ndërlidhen me masat e veçanta hetimore, duke përfshirë këtu: kushtet, standardet dhe veprat penale për të cilat mund të autorizohen këto masa (nenet 88-90); kohëzgjatja, zbatimi dhe zgjatja e këtyre masave (nenet 92-94); materialet e siguruara me këto masa (neni 95); të drejtat e personave ndaj të cilëve është zbatuar urdhri (neni 96); pranueshmëria e provave (neni 97); dhe çështje të tjera të rëndësishme.

05 E drejta për privatësi

5.1 Vështrime të përgjithshme

E drejta për privatësi është një nga të drejtat themelore të njeriut. Edhe pse nocioni i privatësisë në shikim të parë është i njohur për të gjithë, prapëseprapë nuk ekziston një përkufizim i përgjithshëm për privatësinë.

Disa autorë janë të mendimit se nocioni i “privatësisë është shumë i papërcaktuar, për shkak se ka shumë gjëra në jetën tonë të përditshme, të cilat nuk mund t’i ruajmë për vete dhe shumë gjëra të tjera që duam t’i ruajmë në privatësi”.⁴⁹ Përndryshe, privatësia nënkupton qasje të kufizuara të të tjerëve ndaj personit dhe ajo mbron individualitetin, pavarësinë, dinjitetin dhe integritetin e personit. Përmes rregullimit juridik të konceptit të privatësisë, shteti në fakt duhet të sigurojë respektimin e kësaj të drejte nga të gjithë personat e tjerë, institucionet dhe nga vetë shteti.

GJEDNJ-ja edhe pse është e mendimit se “*jeta private është një koncept i gjerë për të cilin nuk mund të jepet përkufizim gjithëpërfshirës*”, përmes praktikës së saj gjyqësore, ka dhënë disa udhëzime dhe sqarime të caktuara në kuptim të rëndësisë dhe shtrirjes që ka privatësia, të cilat do të trajtohen në pika të përgjithshme në vijim të këtij punimi.

Është e rëndësishme të theksohet se qëndrimet lidhur me privatësinë mund të dallojnë dhe t’u nënshtrohen ndryshimeve, varësisht nga vendi, personi dhe periudha kohore. Kështu, privatësia mund të përjetohet ndryshe në shoqëri apo vende të caktuara dhe nga persona të ndryshëm, e gjithashtu, qëndrimet e tilla lidhur me privatësinë mund të evoluojnë “*me kalimin e kohës*”. Me fjalë të tjera, nocioni i privatësisë është i natyrës “*relative*”, që do të

hotë se “*nuk ka karakter absolut*”, për faktin se mund të dallojë, varësisht nga vendi, personi dhe koha. Një veprim i caktuar në një shoqëri apo vend të caktuar mund të kualifikohet “*privatësi*”, kurse në një shoqëri apo vend tjetër, nuk mund të trajtohet si i tillë. Apo, një veprim të caktuar, një person mund ta kualifikojë si “*privatësi*”, kurse personi tjetër nuk e konsideron të tillë. Dhe aspekti i tretë, se një veprim i caktuar, në një kohë të caktuar, mund të kualifiko-

49 Doracak për zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve, f. 23.

het si “privatësi”, kurse me kalimin e kohës, nuk konsiderohet i tillë, apo anasjelltas.

5.2 Aspekte kushtetuese

E drejta për privatësi konsiderohet një nga të drejtat më të rëndësishme të njeriut dhe për shkak të kësaj rëndësie, garantohet dhe mbrohet, jo vetëm me aktet juridike të brendshme të shteteve, por edhe me një sërë aktesh juridike ndërkombëtare.

Siç është theksuar tani më disa herë, në Kosovë, kjo e drejtë është ngritur edhe në rang të të drejtave kushtetuese, pasi me Kushtetutën e Kosovës është parashikuar dhe garantuar si e tillë.

Kështu, në nenin 36 të Kushtetutës (“**E Drejta e Privatësisë**”) është parashikuar se “Çdokush gëzon të drejtën që t’i respektohet jeta private dhe familjare, pacenueshmëria e banesës dhe fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe e komunikimeve të tjera”.⁵⁰

Përveç që është parashikuar si e drejtë themelore, gjithashtu në dispozitën e nenit 36 të Kushtetutës, janë parashikuar edhe rastet dhe situatat kur kjo e drejtë mund të kufizohet nga ana e autoriteteve publike/shtetërore. Kështu, në dispozitën e lartcekur kushtetuese është parashikuar se “Kontrollet e cilësdo banesë ose cilitdo objekt privat, që mendohet se janë të do-

mosdoshme për hetimin e krimit, mund të bëhen vetëm deri në shkallën e domosdoshme dhe vetëm pas miratimit nga ana e gjykatës, pas shpjegimit të arsyeve pse një kontroll i tillë është i domosdoshëm. Shmangia nga kjo rregull lejohet, nëse është e domosdoshme për arrestim të ligjshëm, për mbledhjen e provave që ka rrezik të humbasin ose për mënjanimin e rrezikut të drejtpërdrejtë dhe serioz për njerëzit dhe për pasuri, në mënyrën e përcaktuar me ligj. Gjykata duhet që të miratoj veprimet e tilla në mënyrë retroaktive”.⁵¹

Gjithashtu, në këtë dispozitë kushtetuese, është parashikuar dhe garantuar “Fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe komunikimit tjetër”, ndërsa “Kjo e drejtë mund të kufizohet vetëm përkohësisht, në bazë të vendimit gjyqësor, nëse është e domosdoshme për ecurinë e procedurës penale ose për mbrojtjen e vendit, në mënyrën e parashikuar me ligj”.⁵²

Përveç këtyre, në kuadër të dispozitës së nenit 36 të Kushtetutës, është parashikuar dhe garantuar edhe e drejta e mbrojtjes së të dhënave personale, si pjesë përbërëse e së drejtës për privatësi. Kështu, në dispozitën e nenit 36.4 të Kushtetutës është parashikuar se “Secili person gëzon të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale. Mbledhja, ruajtja, qasja, korrigjimi dhe shfrytëzimi i tyre rregullohet me ligj”.

Siç u theksua më lart, me dispozitat e lartcekura kushtetuese, përveç që janë parashikuar dhe garantuar shumë aspekte të së drejtës në privatësi (“...t’i respektohet jeta private dhe familjare, pacenueshmëria e

⁵⁰ Neni 36.1., i Kushtetutës së Kosovës.

⁵¹ Neni 36.2., i Kushtetutës së Kosovës.

⁵² Neni 36.3., i Kushtetutës së Kosovës.

banesës dhe fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe e komunikimeve të tjera”), janë parashikuar edhe rastet kur autoritetet publike/shtetërore mund të kufizojnë këto të drejta, pas miratimit të veprimeve të tilla nga gjykata, nëse të njëjtat janë të domosdoshme, e që në fakt përbëjnë thelbin e disa prej masave të veçanta hetimore.

Përndryshe, në Kushtetutën e Kosovës është përvetësuar një koncept më i gjerë i së drejtës për privatësi, pasi pjesë përbërëse e së drejtës për privatësi konsiderohet edhe e drejta për mbrojtjen e të “të

dhënave personale”, si dhe e “komunikimit tjetër” në përgjithësi.

Duke qenë një e drejtë e ngritur në rang të drejtave kushtetuese, e drejta për privatësi gëzon edhe mbrojtje institucionale dhe shtetërore. Në këtë drejtim, përveç mbrojtjes së rregullt gjyqësore dhe ligjore, vlen të theksohet se kjo e drejtë, në një mënyrë apo tjetër, mbrohet edhe përmes shumë mekanizmave institucionale, ku në këtë drejtim, është e rëndësishme të përmenden: Gjykata Kushtetuese e Kosovës,⁵³ Agjencia për Informim dhe Privatësi,⁵⁴ Institucioni i Avokatit të Popullit, e të tjerë.⁵⁵

- 53 Gjykata Kushtetuese (<https://gjk-ks.org/>) është autoriteti përfundimtar për interpretimin e Kushtetutës dhe të përputhshmërisë së ligjeve me Kushtetutën. Ajo siguron funksionalitetin e institucioneve të vendit në pajtim me Kushtetutën dhe garanton mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive individuale të garantuara me Kushtetutë, në këtë rast edhe të së drejtës në privatësi, si e drejtë kushtetuese. Përdërisa gjykatat e niveleve të tjera merren me shqyrtimin e fakteve, me verifikimin e ligjshmërisë së krijimit dhe të marrjes së provave, Gjykata Kushtetuese merret vetëm me kontrollin kushtetues të procesit të rregullt gjyqësor. Gjykata Kushtetuese shqyrton dhe merr vendim për një çështje specifike vetëm pas parashtrimit të kërkesës nga palët e autorizuar me Kushtetutë. Sipas nenit 113, paragrafi 1 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para Gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar. Përndryshe, edhe individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.
- 54 Agjencia për Informim dhe Privatësi (<https://aip.rks-gov.net/>) është agjenci e pavarur e cila është përgjegjëse për mbikëqyrjen dhe zbatimin e Ligjit nr. 06/L-082 për Mbrojtjen e të Dhënave Personale dhe Ligjit nr. 06/L-081 për Qasjen në Dokumente Publike në Kosovë. Qëllimi kryesor i Agjencisë për Informim dhe Privatësi është mbrojtja e të drejtave dhe lirive themelore të personave fizikë lidhur me përpunimin e të dhënave personale dhe garantimin e qasjes në dokumente publike, me qëllim të transparencës dhe llogaridhënies të institucioneve publike. Bazuar në legjislacionin e zbatueshëm, Agjencia ka të drejtë të ndërmarrë masa dhe të shqiptojë gjopa të cilat parashihen me ligjet e lartcekura. Mbrojtja e të Dhënave Personale në Kosovë garantohet me mbrojtje kushtetuese e ligjore, bazuar në Ligjin nr. 06/L-082 për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, me të cilin rregullohet e drejta e privatësisë, respektimi i jetës private dhe familjare, pacenueshmëria e banesës, konfidencialiteti i korrespondencës, telefonisë, komunikimeve dhe mbrojtja e të dhënave personale. Si institucion përgjegjës për mbikëqyrjen dhe zbatimin e këtij ligji, Agjencia ka ndërmarrë një sërë iniciativash të cilat janë në funksion të avancimit të mbrojtjes së të dhënave personale, si pjesë përbërëse e së drejtës për privatësi, duke trajtuar një numër të konsiderueshëm të ankesave, duke shqiptuar gjopa për shkelje që kanë të bëjnë me mbrojtjen e të dhënave personale. Këshillimi i organeve publike dhe private, marrja e vendimeve për ankesat e paraqitura, inspektimet dhe kontrollet, informimi i publikut, promovimi dhe përkrahja e të drejtave themelore për mbrojtjen e të dhënave personale janë pjesë e fushëveprimit kryesor të Agjencisë për Informim dhe Privatësi.
- 55 Institucioni i Avokatit të Popullit (<https://oik-rks.org/>) paraqet mekanizmin ligjor për mbrojtjen, mbikëqyrjen dhe promovimin e të drejtave dhe lirive themelore të personave fizikë dhe juridikë. Në këtë drejtim,

5.3 Aspekte ndërkombëtare

E drejta për privatësi, përveç tjerash, është trajtuar dhe rregulluar edhe me disa dokumente dhe instrumente juridike ndërkombëtare. Janë një sërë dokumentesh juridike ndërkombëtare të cilat e parashohin këtë të drejtë, si në nivel të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, ashtu edhe në kuadër të organizatave të ndryshme kontinentale dhe rajonale.

Në radhë të parë, duhet përmendur se e drejta për privatësi është e parashikuar dhe garantuar edhe me nenin 12 të Deklaratës së Përgjithshme të të Drejtave të Njeriut,⁵⁶ në të cilën theksohet se *“Asnjëri nuk duhet t’i nënshtrohet ndërhyrjes arbitrare në jetën, familjen, banesën ose korrespondencën vetjake, si dhe sulmeve kundër nderit dhe prestigjit personal. Gjithkush ka të drejtën të mbrohet nga ligji kundër ndërhyrjeve ose sulmeve të tilla”*.

Kurse, në nenin 16 të Konventës për të Drejtat e Fëmijës,⁵⁷ është parashikuar se *“Asnjë fëmijë nuk duhet t’u nënshtrohet ndërhyrjeve arbitrare ose to paligjshme në jetën e tij private, në familje, në shtëpi ose në letërkëmbimin e tij, as cenimeve të kundërligjshme të nderit dhe reputacionit të tij. Fëmija ka të drejtën e mbrojtjes me ligj kundër ndërhyrjeve ose cenimeve të tilla”*.

Gjithashtu, edhe në nenin 17 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike⁵⁸ është parashikuar se *“Askush nuk duhet të jetë objekt i ndërhyrjeve arbitrare ose të paligjshme në jetën e tij private, në familje, në shtëpi ose letërkëmbim, e as duhet t’i shkelet nderi dhe reputacioni i tij në mënyrë të paligjshme. Secili ka të drejtë të ketë mbrojtje ligjore kundër ndërhyrjeve dhe shkeljeve të tilla”*.

Institucioni i Avokatit të Popullit zhvillon hetime, jep rekomandime, publikon raporte, si dhe avokon për të drejtat dhe liritë e njeriut. Institucioni i Avokatit të Popullit ka mundësi të hapë hetime **“Ex Officio”** (pa ankesë individuale) për dyshimet e shkeljeve të të drejtave të njeriut. Po ashtu, ka për mision t’i vëzhgojë politikat dhe ligjet e miratuara nga autoritetet vendore, për të siguruar që ato të jenë në pajtim me standardet e të drejtave të njeriut dhe me kërkesat e qeverisjes së mirë. Institucioni i Avokatit të Popullit mund të paraqitet në cilësinë e mikut të gjykatës (**“Amicus Curiae”**) në proceset gjyqësore që kanë të bëjnë me të drejtat e njeriut, çështjet e barazisë dhe mbrojtjes nga diskriminimi. Institucioni i Avokatit të Popullit mund të iniciojë çështje në Gjykatën Kushtetuese në pajtim me Kushtetutën dhe Ligjin për Gjykatën Kushtetuese.

- 56 Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara më 10.12.1948, nxori dhe shpalli Deklaratën e Përgjithshme mbi të Drejtat e Njeriut. Pas këtij akti historik, Asambleja ftoi të gjitha shtetet anëtare që ta shpallin tekstin e Deklaratës dhe të bëjnë përpjekje që kjo të përhapet, paraqitet, lexohet dhe të shpjegohet, sidomos në shkolla dhe institucione të tjera edukuese, në të gjitha vendet dhe shtetet pa marrë parasysh statusin e tyre politik. <https://gzk.rks-gov.net/ActsByCategoryInstDetail.aspx?Index=3&InstID=1&CatID=127>
- 57 Konventa për të Drejtat e Fëmijës është miratuar dhe hapur për nënshkrim, për ratifikim dhe për aderim nga Asambleja e Përgjithshme me Rezolutën nr. 44/25, datë 20.11.1989, ndërsa ka hyrë në fuqi më 02.09.1990. <https://gzk.rks-gov.net/ActsByCategoryInstDetail.aspx?Index=3&InstID=1&CatID=127>
- 58 Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike është miratuar dhe hapur për nënshkrim, për ratifikim dhe për aderim nga Asambleja e Përgjithshme me Rezolutën nr. 2200 A (XXI), datë 16.12.1966, ndërsa ka hyrë në fuqi më 23.03.1976. <https://gzk.rks-gov.net/ActsByCategoryInstDetail.aspx?Index=3&InstID=1&CatID=127>

Kurse, kjo e drejtë do të shtjellohet në vijim, sipas KEDNJ-së, duke qenë se ky dokument i rëndësishëm i Këshillit të Evropës është objekt i interpretimit të vazhdueshëm nga GJEDNJ-ja dhe sipas nenit 22 të Kushtetutës së Kosovës (“Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare”), zbatohet drejtpërdrejt në Kosovë dhe ka epërsi, në rast konflikti, ndaj dispozitave e ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike.

KEDNJ-ja, këtë të drejtë, e ka parashikuar në nenin 8, i cili përmban dy (2) paragrafë.

Neni 8 i KEDNJ-së (“E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare”) përcakton se *“Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve”*.

Nga kjo rezulton në mënyrë të qartë se neni 8 i KEDNJ-së në ndahet në dy (2) pjesë:

1. **Pjesa e parë** përcakton të drejtat e privatësisë që i garantohen një personi nga shteti dhe atë: të drejtën për respektimin e jetës private, familjare, banesës dhe korrespondencës; kurse

2. **Pjesa e dytë** përcakton faktin se këto të drejta nuk janë absolute, pasi legjitimon mundësinë që autoritetet publike/shtetërore të ndërhyjnë në të këto drejta, në rrethana të caktuara dhe atë: vetëm nëse ndërhyrjet janë në përputhje me ligjin dhe janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në ndjekje të një ose më shumë synimeve legjitime të paraqitura në këtë dispozitë, duke përfshirë këtu: interesin e sigurisë publike, mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.

Përndryshe, bazuar në paragrafin 1 të nenit 8 të KEDNJ-së, e drejta për privatësi, në kuadrin e saj, përfshin mbrojtjen e disa aspekteve të rëndësishme të të drejtave të njeriut, të cilat janë paraqitur në këtë tabelë.

E DREJTA PËR PRIVATËSI SIPAS KEDNJ-SË

- I) Jeta private
- II) Jeta familjare
- III) Vendbanimi
- IV) Korrespondenca

Ndërsa, në paragrafin 2 të nenit 8 të KEDNJ-së, janë parashikuar garancitë për mosndërhyrje të autoriteteve publike/shtetërore në të drejtën për privatësi, por edhe kushtet dhe llojet e interesave të përgjithshme, për shkak të të cilave kjo e drejtë mund të kufizohet. Kështu, sipas kësaj dispozite, *“Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme*

në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të tjerëve”.

Bazuar në këtë dispozitë, shkalla e ndërhyrjes së autoriteteve publike/shtetërore në ushtrimin e kësaj të drejte duhet të përcaktohet në mënyrë të qartë me ligj.

Tjetër aspekt i rëndësishëm në këtë drejtim, është që një gjë e tillë të **“vlerësohet”** si **“e nevojshme në një shoqëri demokratike”**.

Në vlerësimin e nevojës për një ndërhyrje të tillë, në shtetet e ndryshme zbatohet doktrina e ashtuquajtur *“marginë e vlerësimit”*, e cila bazën e saj e ka në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së. Kjo *“marginë e vlerësimit”* përmban koncepte që janë analoge me parimin e subsidiaritetit dhe qëllimi i kësaj doktrine është t'i balancojë të drejtat individuale me interesat publike, si dhe të ndihmojë në zgjidhjen e çfarëdo lloj konflikti potencial. Mirëpo, një doktrinë e tillë nuk mundëson diskrecion të pakufizuar në vlerësimin e shteteve, ndërsa nga praktika gjyqësore e GJEDNJ-së mund të konstatohet se gjykatat nacionale të drejtën e diskrecionit më së shumti e përdorin për kushtin e domosdoshmërisë, kur në rrethana konkrete ato vlerësojnë se zmbropsja nga e drejta për privatësi është legjitime.

Gjykata ka të drejtën e diskrecionit për të vlerësuar domosdoshmërinë duke marrë parasysh specifikat e rastit konkret, si dhe në kontekst të ambientit të sigurisë në vend, por edhe domosdoshmërinë nga aspekti i vlerave morale, normave zakonore, politike dhe rrethanave të tjera.⁵⁹

Përndryshe, duke u bazuar në nenin 8 të KEDNJ-së, mund të konstatojmë se e drejta për privatësi nuk është absolute dhe mund të kufizohet në llogari të disa interesave të tjera më madhore të shoqërisë ose të të drejtave tjera të individëve.

Në këtë mënyrë, autoritetet publike/shtetërore mund të kufizojnë të drejtën për privatësi, me synimin që kjo i shërben:

I) Interesit të sigurisë publike;

II) Mbrojtjes së rendit publik, shëndetit ose moralit; ose

III) Mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të tjerëve.

Janë këto tri (3) synime, të cilat mund të shërbejnë si bazë e ndërhyrjes së autoriteteve publike/shtetërore në të drejtën në privatësi. Përndryshe, *“e drejta e diskrecionit të shtetit”* për të ndërhyrë në privatësinë e personit varet nga konteksti i rrethanave, si dhe nga tradita, politikat dhe praktikat e ndryshme në shtete të ndryshme.

59 Doracak për zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve, f. 30.

06 Raste nga praktika gjyqësore

Duke qenë se me masat e veçanta hetimore, shteti ndërhyr në një të drejtë që është e garantuar jo vetëm me nenin 36 të Kushtetutës së Kosovës, por edhe me nenin 8 të KEDNJ-së, këto masa kanë qenë objekt i trajtimit edhe nga Gjykata Kushtetuese e Kosovës edhe nga GJEDNJ-ja.

Andaj, në vijim, përveç disa rasteve nga praktika e gjykatave të rregullta dhe Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, do të paraqiten edhe disa raste nga praktika gjyqësore e GJEDNJ-së, nga të cilat mund të nxirren disa udhëzime dhe përfundime të rëndësishme në lidhje me masat e veçanta hetimore.

6.1 Praktika gjyqësore e GJEDNJ-së

Fillimisht duhet theksuar se procedura pranë GJEDNJ-së në rastet që ndërlidhen me nenin 8 të KEDNJ-së ("*E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare*") kalon nëpër dy (2) faza:

1) FAZA E PARË përfshin trajtimin e rastit në kuptimin nëse e drejta për të cilën është iniciuar rasti është ka të bëjë me nenin 8, paragrafi 1 të KEDNJ-së, përkatësisht nëse kjo e drejtë e pretenduar garantohet sipas këtij neni. Nëse e drejta e pretenduar nga një individ nuk mbulohet nga neni 8, paragrafi 1 i KEDNJ-së, atëherë rasti përfundon në këtë fazë, kurse në situatat kur e drejta e pretenduar nga ndonjë individ mbulohet nga kjo dispozitë e KEDNJ-së, atëherë, procedura do të vazhdojë me fazën e dytë të vlerësimit.⁶⁰

2) FAZA E DYTË përfshin trajtimin e rastit në kuptimin e përgjigjes në këto pyetje:

1. A ka ndodhur një ndërhyrje në të drejtën e garantuar me nenin 8 të KEDNJ-së?
2. Nëse po,
 - 2.1. A është ajo në përputhje me ligjin?
 - 2.2. A ndjek një synim legjitim, të përcaktuar në nenin 8, paragrafi 2 të KEDNJ-së?

⁶⁰ Kilkelly, Ursula: *E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare*, Një udhëzues për zbatimin e Nenit 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Manuallet e të drejtave të njeriut, Nr. 1, Strasbourg, 2003, f.8-9.

2.3. A është e nevojshme në një shoqëri demokratike?

Në këtë mënyrë, zbatimi i masave të veçanta hetimore në një mënyrë përbën ndërhyrje në të drejtën e garantuar me nenin 8, paragrafi 1 të KEDNJ-së, por jo medoemos në çdo rast. Kjo për faktin se *“E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare”* nga neni 8, paragrafi 1 i KEDNJ-së nuk është e drejtë absolute dhe se autoritetet publike/shtetërore e kanë mundësinë e ndërhyrjes në ushtrimin e kësaj të drejte, nën rrethanat dhe kushtet e përcaktuara në paragrafin 2 të të njëjtit nen, siç është theksuar edhe më parë. Kështu, referuar nenit 8, paragrafi 2 të KEDNJ-së, autoritetet publike/shtetërore mund të ndërhyjnë në ushtrimin e kësaj të drejte, nëse:

1. Ndërhyrjet e tilla janë në pajtim me ligjin;
2. Këto ndërhyrje janë të nevojshme në ndjekje të një ose më shumë synimeve legjitime të paraqitura në këtë dispozitë, duke përfshirë këtu:
 - interesin e sigurisë publike,
 - mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose
 - mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve dhe
3. Këto ndërhyrje janë të nevojshme në një shoqëri demokratike.

Sigurisht, se kriteri i parë që GJEDNJ-ja ka në konsideratë për të vlerësuar nëse zbatimi i masave të veçanta hetimore përbën ndërhyrje në të drejtën e garantuar me nenin 8, paragrafi 1 të KEDNJ-së është nëse këto *“ndërhyrje”* me zbatimin e këtyre masave janë **“në pajtim apo përputhje me ligjin”**.

Shprehjen *“ligj”*, GJEDNJ-ja e konsideron çfarëdo lloj kornize ligjore të shtetit, me të cilat parashihen masat e veçanta hetimore. Në këtë aspekt, nëse shteti nuk posedon një kornizë të tillë ligjore, kjo do të thotë se bëhet fjalë për ndërhyrje në të drejtën e garantuar me nenin 8 të KEDNJ-së, përkatësisht shkelje të kësaj të drejte.⁶¹ Pra, GJEDNJ-ja kërkon që masat e veçanta hetimore të gjejnë mbështetje në dispozita përkatëse ligjore, të cilat autorizojnë autoritetet publike/shtetërore që të ndërhyjnë në të drejtën e garantuar sipas nenit 8, paragrafi 1 të KEDNJ-së dhe se këto dispozita ligjore duhet të jenë specifike dhe të qasshme.⁶² Në këtë kontekst, ligji apo dispozitat ligjore duhet të jenë mjaftueshëm të qarta në termat e tyre, për t'iu dhënë individëve mundësi që të njihen me rrethanat dhe kushtet nën të cilat autoritetet publike/shtetërore mund të përdorin masat e veçanta hetimore.⁶³

61 Në çështjen *“Khan kundër Mbretërisë së Bashkuar”*, GJEDNJ-ja *“u shpreh se përdorimi i një mjeti të fshehtë për përgjim nga autoritetet e Mbretërisë së Bashkuar nuk ishte në pajtim me ligjin brenda kuptimit të Nenit 8, sepse nuk kishte një sistem statutor që të ligjëronte përdorimin e mjeteve të tilla, që drejtohej nga Udhëzuesit e Zyrës së Brendshme, udhëzimet e të cilës nuk ishin as të detyrueshme, as të aksesueshme drejtpërdrejt për publikun.”* Sipas Kilkelly, Ursula: Vepra e cituar, f. 27.

62 Çështja *“Silver dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar”*, nr. 5947/72; 6205/73; 7052/75; 7061/75; 7107/75; 7113/75; **7136/75**, aktgjykimi i datës 25.03.1983, paragrafët 111-119.

63 Çështja *“Kopp kundër Zvicrës”*, nr. 13/1997/797/1000, aktgjykimi i datës 25.03.1998, paragrafët 62-72; Çështja *“Taylor-Sabori kundër Mbretërisë së Bashkuar”*, nr. 47114/99, aktgjykimi i datës 22.10.2022, paragrafët 16-19.

GJEDNJ-ja ka sqaruar se në lidhje me masat e veçanta hetimore, dispozitat ligjore duhet të përcaktojnë në mënyrë të qartë kategoritë e individëve që mund të shënjestrohen, llojin e veprave penale për të cilat mund të përdoren këto masa, kohëzgjatjen e tyre dhe mënyrën e shkatërrimit të të dhënave që janë siguruar përmes këtyre masave.⁶⁴

Në çështjen “Kruslin kundër Francës”⁶⁵, GJEDNJ-ja ka konstatuar shkelje të së drejtës për respektimin e jetës private dhe familjare, nga neni 8, paragrafi 1 i KEDNJ-së, që kishte të bënte me përgjimet telefonike, për shkak të këtyre mangësive ligjore në procedurat franceze:

- nuk kishte përcaktim të kategorive të personave, telefonat e të cilëve mund të përgjoheshin;
- nuk kishte përcaktim të kategorive të veprave penale që do të justifikonin përgjimin e telefonit;
- nuk kishte asnjë kufizim në kohëzgjatjen e masave të veçanta hetimore të kësaj natyre;
- nuk ishin parashikuar procedura për raportimin në lidhje me bisedat e përgjuara;
- nuk kishte kontroll gjyqësor;
- nuk kishte asnjë dispozitë ligjore për shqyrtim nga ana e mbrojtjes dhe
- nuk kishte asnjë dispozitë ligjore për shkatërrimin e materialeve, në rastet kur personi shpallet i pafajshëm apo lirohet nga akuza.

Kurse, në çështjen “Klass dhe të tjerët kundër Gjermanisë”, GJEDNJ-ja konstatoi se masat e veçanta hetimore janë instrument i domosdoshëm i organeve për ndjekje penale në shoqëritë bashkëkohore demokratike, si mjet adekuat për parandalim të kriminalitetit, mirëpo nëse zbatimi i tyre nuk është i rregulluar me ligj, ekziston rrezik për rrënim ose madje shkatërrim të demokracisë.⁶⁶

Një tjetër aspekt i rëndësishëm për GJEDNJ-në është edhe i ashtuquajti “*kushti i parashikueshmërisë*”. Në këtë drejtim, ligji apo dispozitat përkatëse ligjore me anë të të cilave parashihen masat e veçanta hetimore duhet të jenë të qasshme për personat e interesuar, dhe të jenë të formuluar me saktësi të mjaftueshme për të mundësuar që personat e tillë të parashikojnë deri në njëfarë mase se sa kanë qenë të arsyeshme masat në bazë të rrethanave, pasojat e të cilave kanë shkaktuar një veprim të caktuar.⁶⁷

Përndryshe, të gjitha këto që u theksuan më lart, ndërlidhen edhe me parimin e ligjshmërisë, që konsiderohet parimi bazë dhe themelor në lidhje masat e veçanta hetimore.

Në rastet kur një ndërhyrje rezulton se është në pajtim me ligjin, atëherë GJEDNJ-ja do të vazhdojë, për të shqyrtuar nëse

64 Çështja “Huvig kundër Francës”, nr. [11105/84](#), aktgjykimi i datës 24.04.1990, paragrafët 18-20.

65 Çështja “Kruslin kundër Francës”, nr. [11801/85](#), aktgjykimi i datës 24.07.1990, paragrafët 28-36.

66 Rasti “Klass dhe të tjerët kundër Gjermanisë”, nr. 5029/71, aktgjykimi i datës 06.09.1978, paragrafët 39-60.

67 Kilkelly, Ursula: Vepra e cituar, f. 27.

kjo ndërhyrje ndjek një synim legjitim sipas nenit 8, paragrafi 2 të KEDNJ-së. Në këtë drejtim, njëra prej çështjeve që trajtohet ka të bëjë me pyetjen se **“A është ndërhyrja e nevojshme në një shoqëri demokratike?”**, ndërsa kjo ndërlidhet edhe me parimin e proporcionalitetit, i cili parim përcakton se të drejtat e njeriut nuk janë absolute dhe se ushtrimi i të drejtave të një individi gjithmonë duhet të kontrollohet nga një interes më i gjerë i publikut. Përndryshe, vendimi nëse ndërhyrja është e nevojshme dhe në proporcion me qëllimin që ajo ndjek është shpesh një proces kompleks i cili përfshin marrjen në konsideratë të një sërë faktorësh. Ata përfshijnë interesin që duhet mbrojtur nga ndërhyrja, rëndësinë e ndërhyrjes dhe nevojës shoqërore imperative që shteti ka si synim të përbushë.⁶⁸

Në rastin *“Sunday Times kundër Mbretërisë së Bashkuar”*,⁶⁹ GJEDNJ-ja theksoi se: *“Me termin “e nevojshme në një shoqëri demokratike” nënkuptohet që ndërhyrja në jetën private të individit të jetë veprim që mbështetet në një nevojë urgjente shoqërore. Nuk mjafton që kjo ndërhyrje të jetë vetëm e duhur dhe e arsyeshme, por njëkohësisht shteti duhet të tregojë se ekziston marrëdhënie proporcionaliteti në mes qëllimit që duhet të arrihet dhe mjetet që përdoren për atë qëllim”*.

Kurse, me termin proporcionalitet nënkuptohen dy (2) momente:

- I Së pari, proporcionaliteti ndërmjet qëllimit të masave dhe mjeteve që përdoren për atë qëllim; dhe
- II Së dyti, proporcionaliteti ndërmjet interesit të përgjithshëm të shoqërisë dhe mbrojtjes së të drejtave të individit.⁷⁰

Gjatë përcaktimit të proporcionalitetit, shqyrtohen rrethanat se a është ndonjë ndërhyrje e caktuar në jetën private të qytetarëve tepër e bezdisshme ose imponon ngarkesë të tepërt për individë të caktuar, e po ashtu merret parasysh se cili është interesi i shoqërisë. Shteti duhet të vërtetojë se ndërhyrja në jetën private të individit nuk ka qenë më e madhe se që ka qenë e nevojshme. Në kontekst të kësaj, në rastet kur ndërhyrja në jetën private të individit është e karakterit imponues ose kur informatat që i mbledh shteti janë të një karakteri të ndjeshëm, veprimi duhet të argumentohet fuqishëm (çështja *“Kopp kundër Zvicrës”*, nr. 13/1997/ 797/1000, aktgjykimi i datës 25.03.1998).⁷¹

Po ashtu, faktorët që duhen marrë parasysh në përcaktimin nëse një ndërhyrje apo masë e veçantë hetimore është proporcionale me qëllimin e ndjekur, sipas GJEDNJ-së përfshijnë:

- nëse janë paraqitur arsye relevante dhe të mjaftueshme në mbështetje të masës së veçantë hetimore;

68 Kil Kelly, Ursula: Vepra e cituar, f. 33.

69 Çështja *“Sunday Times kundër Mbretërisë së Bashkuar”*, nr. **6538/74**, aktgjykimi i datës 26.04.1979, paragrafët 58-68.

70 Doracak për zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve, f. 36 - 37.

71 Po aty.

- nëse ekzistonte një masë alternative më pak kufizuese;
- nëse është zbatuar një procedurë e rregullt me rastin e marrjes së vendimit për caktimin e masave të veçanta hetimore;
- nëse ekzistojnë masa mbrojtëse adekuate kundër arbitraritetit, etj.

6.2 Praktika gjyqësore e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës

Njëri prej rasteve më të rëndësishme që është trajtuar nga Gjykata Kushtetuese e Kosovës e që ndërlidhet me masat e veçanta hetimore është **rasti nr. KI113/21**, me parashtruese Bukurije Haxhimurati, që ka të bëjë me vlerësimin e kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Pml.nr. 29/2021, datë 13.04.2021.⁷²

Objekt i çështjes së kërkesës ishte shqyrtimi i kushtetutshmërisë së vendimit të kontestuar, me të cilin parashtruesja pretendonte të jenë shkelur të drejtat e saj të garantuara me nenet 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], 32 [E Drejta për Mjete Juridike] dhe 36 [E Drejta e Privatësisë] të Kushtetutës së Kosovës në lidhje me nenet 6 (E drejta për një proces të rregullt), 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare) dhe 13 (E drejta për zgjidhje efektive) të KEDNJ-së, si dhe nenet 8, 10 dhe 12 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut.

Gjykata Themelore në Prishtinë, Departamenti për Krime të Rënda përmes Aktgjykimit PKR.nr. 484/2016, datë 18.11.2019, e kishte shpallur fajtores parashtruesen

e kërkesës për veprën penale “*Ushtrimi i ndikimit*” nga neni 431 të KPK-së dhe i kishte shqiptuar dënimin me burgim në kohëzgjatje prej 1 (një) viti, kurse e kishte liruar nga akuza për veprën penale “*Marrja e ryshfetit*” nga neni 428, paragrafi 2 të KPK-së. Në këtë rast, janë administruar disa prova që ishin marrë për bazë nga Gjykata Themelore në Prishtinë për shpalljen fajtores të parashtrueses, duke përfshirë transkriptet e përgjimeve, dëshmitë e dëshmitarëve, si dhe provat e mbledhura nga vëzhgimi e monitorimi i fshehtë i bisedave; gjithashtu ishte lexuar edhe dëshmia e dëshmitarit “C”, i cili nuk kishte qenë prezent në shqyrtimin kryesor, pasi i njëjti kishte statusin e dëshmitarit të mbrojtur.

Ky aktgjykim i Gjykatës Themelore ishte vërtetuar edhe nga Gjykata e Apelit e Kosovës, përmes Aktgjykimit PAKR.nr. 623/2019, datë 30.09.2020 dhe nga Gjykata Supreme e Kosovës, përmes Aktgjykimit, PML.nr. 29/2021, datë 13.04.2021.

Paraprakisht, duhet përmendur se në këtë çështje penale, Gjykata Themelore në Prizren kishte lëshuar Urdhrin PP.51/2014, datë 10.03.2014, ndaj parashtrueses së kërkesës dhe disa personave të tjerë “*Për masa të fshehta për përgjimin e telekomunikimeve dhe regjistrimin e thirrjeve telefonike, duke përfshirë leximin retroaktiv të mesazheve tekstuale (SMS-ve)*” duke autorizuar veprimet e më poshtme: “*1. Përgjimin e telekomunikimeve: në mënyrë specifike për të përgjuar, monitoruar, regjistruar transkriptuar të gjitha thirrjet telefonike, mesazhet me zë dhe mesazhet me tekst, të bëra në ose nga numrat e telefonit të përmendura më poshtë, pa dijeninë ose pëlqimin e personit që i*

72 Aktgjykimi i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, në rastin nr. KI113/21, datë 05.01.2022.

nënshtrohet kësaj mase dhe për nxjerrjen e regjistrimeve të thirrjeve për numrat telefonik dhe 2. Regjistrimin: për përfshirje në mënyrë retroaktive të të gjitha thirrjeve hyrëse dhe dalëse dhe mesazheve tekstuale të bëra (SMS-eve), të dërguara dhe të pranuar nga te dyshuarit dhe personat tjerë, pos të dyshuarve nga 01.09.2013 deri më tani për numrat e telefonit të përmendur më poshtë.”

Gjithashtu, më 04.06.2014, Gjykata Themelore në Prizren përmes Urdhrit PP.51/2014 kishte autorizuar vazhdimin e përgjimeve të telekomunikimeve edhe për 60 ditë nga lëshimi i Urdhrit, kurse më 25.03.2016, Gjykata Themelore në Prizren kishte autorizuar aplikimin e masës së fshehtë të fotografimit apo video vëzhgimit, monitorimin e fshehtë të bisedave dhe stimulimin e korrupsionit për sa i përket parashtrueses së kërkesës dhe të akuzuarve të tjerë, për 60 ditë nga lëshimi i Urdhrit.

Bazuar në shkresat e lëndës dhe në dispozitat përkatëse ligjore, Gjykata Kushtetuese kishte sqaruar dhe pasur parasysh se dispozitat e KPPK-së që rregullojnë çështjen e përgjimit përcaktojnë se përgjimet telefonike, duke përfshirë mesazhet telefonike, duhet të bëhen vetëm sipas urdhrit të gjyqtarit të procedurës parapake dhe mund të urdhërohen për 60 ditë nga dita e nxjerrjes së urdhrit.

Në këtë aspekt, Gjykata Kushtetuese kishte konstatuar se **“sipas dispozitave të KPPK-së rezultojnë se përgjimi retroaktiv duke përfshirë edhe përmbajtja e SMS-ve në mënyrë retroaktive, nuk është i lejuar”**.

Kjo për faktin se KPPK-ja përcakton shprehimisht se urdhri për përgjim nuk duhet të kalojë periudhën prej gjashtëdhjetë (60) ditëve nga “data e lëshimit”, duke mos krijuar mundësi që një gjë e tillë të bëhet në mënyrë retroaktive. Gjithashtu, sipas Ligjit për Komunikime Elektronike, ruajtja e bisedave telefonike apo përmbajtjes së SMS-ve as nuk është obligim ligjor i ndërmarrjeve që ofrojnë shërbime të tilla. Kjo pasi Ligji i Komunikimeve Elektronike detyron këto ndërmarrje që të ruajnë për një vit të dhëna specifike për qëllime penale, por që kanë të bëjnë kryesisht me numrat e thirrur nga qytetarët, pajisjen nga të cilat janë thirrur, por jo edhe përmbajtjen e thirrjeve dhe mesazheve telefonike. Në këtë aspekt, Gjykata Kushtetuese kishte rikujtuar se pretendimet e parashtrueses së kërkesës se në mënyrë të paligjshme i janë nxjerrë SMS në mënyrë retroaktive, kanë qenë subjekt i shqyrtimit nga gjykatat e rregullta në dy procedura gjyqësore. Fillimisht, këto pretendime ishin ngritur nga parashtruesja e kërkesës para Gjykatës Themelore përmes kërkesës për hedhje të aktakuzës, ku kjo e fundit përmes Aktvendimit PKR.nr. 484/2016, datë 23.12.2016, kishte refuzuar kërkesat për hedhjen e aktakuzës. Lidhur me marrjen e SMS-vë në mënyrë retroaktive, Gjykata Themelore kishte arsyetuar se dispozitat e KPPK-së që rregullojnë çështjen e përgjimeve, konkretisht neni 92 i KPPK-së që përcakton periudhën 60-ditore nga “data e lëshimit” të urdhrit, nuk e ndalojnë shprehimisht marrjen e SMS-vë në mënyrë retroaktive. Vetë Gjykata Themelore në fakt kishte konstatuar se neni 92 i KPPK-së “nuk përcakton ndonjë nocion retroaktiv, ashtu si pretendon mbrojtja, pra fare nuk përmend nocionin retroaktiv dhe nuk ndalon marrjen e të dhënave të komuni-

kimeve për periudhë të komunikimit të cilat kanë ndodhur para datës së lëshimit të urdhrin. Gjykata Themelore kishte arsyetuar po ashtu se një konkluzion i tillë mbështetet edhe në nenin 68 [Ruajtja dhe administrimi i të dhënave personale për qëllime të ndjekjes penale] të Ligjit Nr. 04/L-109 për Komunikimet Elektronike që përcakton kohën sa duhet të ruhen këto komunikime apo skedarë nga operatorët e telefonisë apo rrjeteve të telekomunikimit. Për më tepër, Gjykata Themelore në këtë rast, përkundër faktit që një kufizim i tillë i marrjes së SMS-ve në mënyrë retroaktive nuk ishte i përcaktuar në mënyrë specifike me KPPK, mjaftohet me faktin që “këto të dhëna janë siguruar me kërkesën e PSK-së nga Gjyqtari i Procedurës Paraprake dhe atë me urdhërese të hartuar në harmoni me ligjin dhe atë brenda afatit ligjor”. Ndërsa, Gjykata e Apelit përmes Aktvendimit PN.nr. 22/17, datë 16.01.2017, kishte refuzuar ankesën e parashtrueses së kërkesës ndaj Aktvendimit të lartcekur të Gjykatës Themelore, duke konfirmuar arsyetimin e Gjykatës Themelore lidhur me SMS-të retroaktive dhe duke miratuar arsyetimin e Gjykatës Themelore. Parashtruesja e kërkesës e kishte ngritur të njëjtin pretendim edhe gjatë shqyrtimit kryesor, duke kontestuar nxjerrjen e SMS-vë në mënyrë retroaktive e cila ishte urdhëruar, sipas saj, në kundërshtim me ligjin dhe të drejtën e saj për jetë private dhe fshehtësi të korrespondencës. Në këtë aspekt, Gjykata e Apelit përmes Aktgjykimit PAKR.nr. 623/2019, datë 30.09.2020, e kishte refuzuar ankesën e parashtrueses së kërkesës lidhur me këtë pretendim, duke arsyetuar se “nuk janë të bazuara pretendimet e mbrojtësve të akuzuarve se aktgjykimi bazohet në prova të papranueshme dhe se urdhri i Gjykatës [për

përgjim] përmban periudhën 22.02.2012 deri me 10.03.2013”. Ndërsa, këtij pretendimi të parashtrueses së kërkesës, Gjykata Supreme, duke vepruar sipas kërkesës për mbrojtje të ligjshmërisë, i ishte përgjigjur duke theksuar se “Pretendimet e mbrojtjes se SMS-të janë nxjerrë në mënyrë retroaktive prej datës 22.02.2012 deri më datën 10.03.2013, ky fakt qëndron, por sipas vlerësimit të kësaj gjykate SMS-të e nxjerra në këtë kohë, në të cilat po pretendon mbrojtja, nuk kanë pasur ndonjë ndikim në ligjshmërinë e marrjes së vendimit, ngase gjykata gjendjen faktike e ka vërtetuar në mënyrë të plotë dhe të drejtë më të gjitha provat tjera të administruara, të theksuara edhe më lartë gjatë arsyetimit të këtij aktgjykimi [...] dhe nuk bazohet në SMS-të retroaktive”.

Në këtë aspekt, pavarësisht interpretimeve të Gjykatave të rregullta, Gjykata Kushtetuese kishte vërejtur se sipas dispozitave relevante të KPPK-së rezulton se **“nuk është e lejuar të urdhërohen përgjimet telefonike në mënyrë retroaktive, duke përfshirë marrjen e SMS-ve në mënyrë retroaktive”**.

Kjo duke pasur parasysh se KPPK përcakton shprehimisht se një urdhër i tillë nuk duhet ta kalojë periudhën prej gjashtëdhjetë (60) ditëve nga “data e lëshimit”, Gjithashtu, as operatorët e rrjeteve nuk kanë obligim që të ruajnë këto të dhëna konform Ligjit për Komunikimet Elektronike. Për më tepër, Gjykata Kushtetuese kishte vërejtur një interpretim kundërtshënës lidhur me këtë nga gjykatat e rregullta. Në këtë aspekt,

nga njëra anë, Gjykata Themelore dhe ajo e Apelit kishin vlerësuar se duke pasur parasysh që KPPK nuk e ndalon shprehimisht leximin retroaktiv të mesazheve SMS, atëherë mund të urdhërohet edhe marrja e SMS-ve në mënyrë retroaktive. Ndërsa nga ana tjetër, Gjykata Supreme duke shqyrtuar kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë ndaj vendimeve të Gjykatës Themelore dhe asaj të Apelit, kishte vlerësuar se: SMS-të ishin nxjerrë në mënyrë retroaktive përmes Urdhrit PP:51/2014, datë 10.03.2014; por megjithatë kishte vlerësuar se këta SMS nuk kanë pasur ndikim në ligjshmërinë e marrjes së vendimit për dënim, pasi gjendja faktike ishte vërtetuar me prova të tjera që ishin të pranueshme.

Në këtë kontekst, Gjykata Kushtetuese kishte rikujtuar se sipas parimeve të përgjithshme të përcaktuara më lart, **“një ligj që rregullon çështjen e përgjimeve duhet të jetë i parashikueshëm në mënyrë që të plotësojë kriteret e nenit 8 të KEDNJ-së.**

GJEDNJ ka përcaktuar se në kontekst të masave të fshehta të vëzhgimit si përgjimi i komunikimeve, kërkesa për “parashikueshmëri” ligjore nuk mund të nënkuptojë se individit duhet të jetë në gjendje të parashikojë kur autoritetet mund të përgjojnë komunikimet në mënyrë që ai/ajo të mund të përshtatë sjelljen e tij/saj në këtë aspekt. GJEDNJ thekson se kur jepet një urdhër ekzekutiv dhe ushtrohet në mënyrë sekrete, rreziku i arbitraritetit është evident. Për këtë arsye, e drejta e brendshme duhet të jetë mjaftueshëm e qartë në mënyrë që individit t’i jepet një indikacion për sa i për-

ket rrethanave në të cilat dhe kushtet në bazë të të cilave autoritetet publike kanë mundësi të ndërmarrin masat e tilla”.

Andaj, duke pasur parasysh parimet e përgjithshme të përcaktuara nga GJEDNJ-ja, dispozitat relevante të KPPK-së dhe Ligjit për Komunikimet Elektronike rezultojnë **“se përgjimi retroaktiv, duke përfshirë nxjerrjen dhe leximin i mesazheve (SMS-ve) në mënyrë retroaktive, është i ndaluar”.**

Rrjedhimisht, Gjykata Kushtetuese kishte vlerësuar se nxjerrja e përmbytjes së SMS-ve në mënyrë retroaktive, në rastin konkret nuk është një masë e “paraparë me ligj”, ashtu si kërkohet me parimet e së drejtës për privatësi të garantuar me nenin 36 të Kushtetutës dhe nenin 8 të KEDNJ-së. Kjo për më tepër, duke pasur parasysh faktin që neni 92 i KPPK-së përcakton shprehimisht që urdhri për përgjim nuk duhet ta kalojë periudhën prej gjashtëdhjetë (60) ditëve nga “data e lëshimit”. Në këtë drejtim, Gjykata Kushtetuese kishte ritheksuar se për rrethanat e rastit konkret relevante është “pyetja e parë” e testit të nenit 55 të Kushtetutës, respektivisht se “A ka qenë kufizimi i një lirie apo të drejte themelore të garantuar me Kushtetutë “i përcaktuar me ligj?”. Pasi Gjykata sapo konstatoi se kufizimi i së drejtës për privatësi të garantuar me nenin 36 të Kushtetutës dhe nenin 8 të KEDNJ-së, nuk ka qenë i paraparë me ligj, atëherë nuk është e nevojshme përgjigjja në pyetjet nëse ky kufizim ka pasur qëllim legjitim, dhe nëse ka qenë i nevojshëm në një shoqëri demokratike (shih “Mutatis

Mutandis”, rastin e Gjykatës nr. KO157/18, parashtrues Gjykata Supreme, Aktgjykim, datë 13.03.2019, paragrafi 114). Duke u bazuar në të gjitha këto që u theksuan më lart, Gjykata Kushtetuese kishte konstatuar se “*leximi retroaktiv i mesazheve SMS përmes Urdhrit PP.51/2014 të Gjykatës Themelore në Prizren, ka shkelur të drejtën e parashtrueses së kërkesës të garantuar me nenin 36 [E Drejta e Privatësisë] të Kushtetutës dhe nenin 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare) të KEDNJ-së*”.

6.3 Praktika gjyqësore e gjykatave në Kosovë

6.3.1 Vështrime të përgjithshme

Në shumë raste nga praktika jonë gjyqësore është vërtetuar se masat e veçanta hetimore kanë qenë mjete efektive për sigurimin e të dhënave të rëndësishme në procedurë penale. Përveç këtyre, siç është theksuar edhe më parë, njëri prej parimeve bazë mbi të cilat zbatohen masat e veçanta hetimore është edhe parimi i konfidencialitetit, ndërsa mosrespektimi i një parimi të tillë, përbën edhe vepër penale sipas KPK-së. Po ashtu, është e rëndësishme të sqarohet se përgjimi i paautorizuar konsiderohet vepër penale sipas nenit 201 të KPK-së (“*Përgjimi i paautorizuar*”), në rastet kur personi pa autorizim, ka përgjuar bisedën apo deklaratën ose i ka mundësuar personit tjetër të jetë në dijeni për bisedën apo deklaratën e cila është përgjuar pa autorizim. Andaj, në vijim të këtij punimi, do

të paraqiten disa raste të natyrës së tillë nga praktika gjyqësore e disa gjykatave në Kosovë.

6.3.2 Masat e veçanta hetimore si mjete për sigurimin e të dhënave të rëndësishme në procedurë penale

RASTI Nr. 1.

Me aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Gjakovë, Departamenti për Krime të Rënda, PKR.nr. 108/2022, datë 04.04.2024,⁷³ janë shpallur fajtorë të akuzuarit A.Sh., dhe M.Xh., për shkak të veprave penale “*Blerja, posedimi, shpërndarja dhe shitja e paautorizuar e narkotikëve, substancave psikotrope dhe analoge*” nga neni 267, paragrafi 2 të KPK-së, ashtu që ndaj secilit prej tyre është shqiptuar dënimi me burgim dhe dënimi me gjobë, si dhe janë konfiskuar sasi të caktuara të substancave narkotike të llojit “*kokainë*” dhe mjete tjera të kryerjes së këtyre veprave penale. Nga shkresat e lëndës dhe aktgjykimi i lartcekur, shihet që të akuzuarit në fjalë, veprat penale për të cilat janë shpallur fajtorë i kanë kryer derisa të njëjtit ndodheshin nën masa të fshehta vëzhgimi nga ana e Njesisë së Hetimit për Trafikim me Narkotikë në Gjakovë. Nga Raporti i Oficerit H.S., datë 03.03.2022, vërtetohet se gjatë hetimit të rastit 2022- DHTN-3, me masa të fshehta dhe teknike të hetimit dhe vëzhgimit, përkatësisht monitorimit të fshehtë të bisedave dhe shfrytëzimit të mjeteve për përcjelljen e vendndodhjes,

⁷³ Aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Gjakovë, Departamenti për Krime të Rënda, PKR.nr. 108/2022, datë 04.04.2024.

është kuptuar se i dyshuari A.Sh., shfrytëzon lokacione të ndryshme në qytetin e Gjakovës, për të fshehur doza të gatshme me substancë narkotike të llojit “*koka-inë*”, e më pas varësisht prej kërkesave, i njëjti i shpërndan te blerësit. Gjithashtu, nga raporti i oficerit në fjalë, shihet se më 02.03.2022, zyrtarët policorë kishin qenë në detyrë zyrtare nga ora 16:00 dhe këtë ditë kanë monitoruar lëvizjet e të dyshuarit A.Sh. Sipas pajisjes për lokalizim të vendndodhjes (GPS), një ndër vendet që i dyshuari më së shpeshti ka përdorur këtë ditë, për fshehjen e substancave narkotike, është rruga “...” përkatësisht te “...”. Po ashtu, nga raportet informuese 15-ditore mbi zbatimin e masave të fshehta, të datave 02.02.2022 dhe 15.02.2022, vërtetohet se më 29.01.2022 në automjetin që ishte në posedim të të dyshuarit A.Sh., njësia për mbështetje teknike e policisë në automjetin e lartcekur ka vendosur GPS dhe pajisjen për përgjim të bisedave brenda automjetit. Më 30.01.2022, është filluar të dëgjohet përgjimi i bisedave brenda automjetit dhe është kuptuar se i dyshuari A.Sh., është duke u marrë me shitje të substancës narkotike të llojit “*koka-inë*”. Përveç këtyre masave, nga shkresat e lëndës rezultojnë se në këtë rast, janë autorizuar e masa të tjera të veçanta hetimore dhe atë masa e përgjimit të telekomunikimeve dhe SMS-ve të dërguara, të cilat më pastaj, kanë rezultuar me sukses në arrestimin e të akuzuarve, ndërsa me rastin e marrjes së aktgjykimit, gjykata në fjalë kishte marrë për bazë, si prova edhe të dhënat e siguruar përmes këtyre masave të veçanta hetimore.

RASTI Nr. 2

Aplikimi i disave masave të veçanta hetimore dhe si rezultat i kombinimit të tyre janë siguruar të dhëna të rëndësishme në procedurë penale.

Me aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Prishtinë - Departamenti për Krime të Rënda, PKR.nr. 934/2020, datë 05.04.2024,⁷⁴ i akuzuari F.S., është shpallur fajtor për shkak të veprës penale “*Fajdeja*” nga neni 331, paragrafi 1 të KPK-së, ashtu që ndaj tij është shqiptuar dënimi me burgim në kohëzgjatje prej 2 (dy) vite dhe dënimi me gjobë në lartësi prej 3000 (tremijë) euro. Nga shkresat e lëndës dhe aktgjykimi i lartcekur, shihet që i akuzuari, veprën penale për të cilën është shpallur fajtor e ka kryer derisa ishte nën masa të fshehta hetimi nga ana e Policisë së Kosovës. Nga raportet e policisë të datave 28.05.2019 dhe 05.06.2019, vërtetohet se gjatë hetimit të rastit kundër të akuzuarit janë përdorur tri masa të fshehta dhe atë: masa e fshehtë e vëzhgimit me video dhe fotografi, masa e monitorimit të bisedave telefonike dhe simulimi i veprës penale. Duke pasur parasysh faktin se vepra penale e fajdesë është vepër penale e asaj natyre që mjaft vështirë vërtetohet përmes hetimeve të zakonshme dhe duke pasur parasysh faktin se i akuzuari gjatë kryerjes së veprës penale ka përdorur metoda të sofistikuara të kryerjes së kësaj vepre penale, atëherë në rastin konkret del se masat e veçanta hetimore kanë qenë mënyra e vetme e sigurimit të provave në procedurë penale, dhe për më tepër, nga shkresat e lëndës del se

74 Aktgjykim i Gjykatës Themelore në Prishtinë - Departamenti për Krime të Rënda, PKR.nr. 934/2020, datë 05.04.2024.

zbatimi i këtyre masave ka rezultuar me sukses të plotë.

Në këtë rast është interesant fakti se kemi zbatimin e tri masave, të cilat bazuar në urdhrat gjyqësorë rezultojnë se në tërësi e kanë arritur qëllimin e tyre dhe kanë plotësuar njëra-tjetrën. Fillimisht përmes masës së fshehtë të bisedave telefonike është vërtetuar fakti i komunikimeve të vazhdueshme mes të akuzuarit dhe personave të tjerë dhe të cilët gjatë këtyre bisedave vazhdimisht flasin për marrje dhe dhënie të parave me shuma të mëdha dhe po ashtu theksohet fakti i kamatave shumë të larta të cilat duhet të kthehen. Masa paraprake është shoqëruar me dy masa tjera dhe atë: masa e fshehtë e vëzhgimit me video dhe fotografi dhe simulimi i veprës penale dhe të cilat masa bazuar në raportet policore kanë vërtetuar në tërësi gjendjen e fakteve. Posaçërisht potencohet masa e simulimit të veprës penale, me ç'rast bazuar në raportet policore del se bazuar në planin operativ, shuma prej 1200 (njëmijë e dyqind) €, në bankënota të prerjes 100 €, të cilat paraprakisht janë fotokopjuar, i është dhënë personit, i cili pastaj është takuar me të akuzuarin me qëllim të marrjes së këstit të kamatës në shumë prej 1200 (njëmijë e dyqind) €, dhe pas dorëzimit të shumës së parave kanë intervenuar pjesëtarët e policisë të cilët e kanë përfunduar me arrestim realizimin e masës së simulimit të veprës penale.

Mbrojtja e të akuzuarit ka kontestuar masën e simulimit të veprës penale duke theksuar faktin se kjo masë ishte bërë me sugjerimin e zyrtarëve policorë, përkatësisht nën ndikimin e tyre, mirëpo gjykata e

shkallës së parë këtë version të mbrojtjes e ka rrëzuar, duke arsyetuar me faktin se kundër të akuzuarit ishin aplikuar masat e fshehta dhe në fakt nuk kishte ndonjë ndikim për të ardhur deri te kryerja e veprës penale, pasi kthimi i kamatës e cila është vërtetuar përmes kësaj mase të veçantë hetimore nuk nënkupton tërësinë e zhvillimit të ngjarjes, por paraqet vetëm aktin e kthimit të kamatës pasi paraprakisht kishte një marrje borxhi me kamatë të lartë.

Aspekt interesant me këtë rast paraqet edhe fakti i kombinimit të masave të veçanta hetimore dhe nga kjo del se masat e aplikuar kanë plotësuar njëra-tjetrën dhe secila nga masat ka pasur efektin e saj në një fazë të procesit hetimor. Andaj, konsiderohet se në rastet kur plotësohen kushtet për aplikimin e masave të veçanta hetimore, mund të bëhet kombinimi i tyre. Këto kanë pasur një rëndësi të posaçme me rastin e marrjes së aktgjykimit, ngase gjykata në fjalë kishte marrë për bazë si prova edhe të dhënat e siguruar përmes këtyre masave të veçanta hetimore.

RASTI Nr. 3

Në këtë rast është vënë në pikëpyetje transportimi i provave të siguruar përmes masave të veçanta të hetimit pasi rasti është mbyllur nga ana e Prokurorisë së Shtetit dhe nëse këto prova mund të përdoren për iniciimin e një çështje tjetër penale.

Me aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës, PML.nr. 77/2021, datë 19.04.2021,⁷⁵ është aprovuar kërkesa për

75 Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës, PML.nr. 77/2021, datë 19.04.2021.

mbrojtjen e ligjshmërisë së mbrojtësit të të akuzuarit A.G., dhe aktgjykimi i gjykatës së shkallës së dytë APS.nr. 17/2020, datë 30.06.2020, është anuluar dhe çështja është kthyer në rigjykim. Gjykata Themelore në Prishtinë - Departamenti për Krime të Rënda, me aktgjykimin PKR.nr. 90/2018, datë 03.01.2020, të pandehurit: A.G., A.P., I.G., B.B., Nj.K., Z.P., F.Sh., S.G., I.N., Xh.D., dhe R.A., i ka liruar nga akuza në kuptim të nenit 364, paragrafi 1, nënparagrafi 1.3 të KPPK-së, për shkak të veprave penale në bashkëkryerje, Shkelja e statusit të barabartë të shtetasve dhe banorëve të Kosovës nga neni 193, paragrafi 4 lidhur me paragrafin 1 dhe nenin 31 të KPK-së.

Gjykata e Apelit e Kosovës-Departamenti Special, me Aktgjykimin APS.nr. 17/2020, datë 30.06.2020, ka aprovuar pjesërisht si të bazuar ankesën e Prokurorisë Speciale të Kosovës dhe sipas detyrës zyrtare ka ndryshuar aktgjykimin e gjykatës së shkallës së parë për pikën e dytë të aktgjykimit kundër të dënuarve: A.G., I.G., dhe S.G., dhe i ka shpallur fajtorë për veprat penale në bashkëkryerje, Shkelja e statusit të barabartë të shtetasve dhe banorëve të Kosovës nga neni 193, paragrafi 4 lidhur me paragrafin 1 dhe nenin 31 të KPK-së, kurse aktgjykimi ndaj të akuzuarve të tjerë është vërtetuar.

Në ankesë është pretenduar fakti se gjykatat respektive gabimisht kanë aplikuar dispozitat për masat e veçanta hetimore, përkatësisht është pretenduar se prokuroria nuk kishte bërë njoftimin e të dënuarit se u ishte nënshtruar masave të përgjimit të telekomunikimit dhe se masat për një rast të mbyllur nga ana e prokurorit të shtetit ishin përdorur edhe për rastin i cili kishte rezultuar me shpalljen fajtorë të të akuzuarve.

Nga shkresat e lëndës dhe aktgjykimi i lartcekur, Gjykata Supreme e Kosovës nuk pajtohet me konstatimet e gjykatës së shkallës së dytë dhe atë së pari, këto konstatime dalin të jenë të paqarta dhe të diskutueshme se ndaj të dënuarit janë cenuar të drejtat minimale, pasi kjo duhet shikuar nga perspektiva se si më tutje është zhvilluar procedura dhe ndonëse mosnjoftimi për përgjime *prima facie* (në shikim të parë) mund të duket si shkelje minimale, mirëpo, po të shikohet mënyra se si më tutje ka rrjedhur procedura penale, atëherë shkelja e këtyre të drejtave edhe mund të tejkalojë të drejtat minimale, por meqenëse vendimi i gjykatës së apelit është kthyer në rivendosje, atëherë nuk i përket kolegjit të kësaj gjykate që të prejjudikojë më tutje për natyrën, shkallën dhe pasojat e kësaj shkelje. Së dyti, mosnjoftimi i të dënuarit për përgjimet e zhvilluara ndaj tij pas përfundimit të hetimeve nga ana e Prokurorisë së EULEX-it sipas dispozitës së nenit 96, paragrafi 9 të KPP-së (bëhet fjalë për dispozitat e Kodit të Procedurës Penale i cili tani nuk është në fuqi), rezulton në pamundësinë e të dënuarit për realizimin e së drejtës për të ushtruar padi në gjykatën kompetente dhe në bazë të së cilës pastaj do të vazhdohej procedura për trajtimin e përgjimeve sipas dispozitave të KPP-së. Gjykata e apelit në këtë aspekt ka pasur qasje paragjyquese përkitazi me epilogun e përgjimeve elektronike duke mos vlerësuar mjaftueshëm pikën fillestare të çështjes (arsyen e mosnjoftimit), por duke kaluar më pastaj në pikat tjera përkatësisht në procesin e shqyrtimit të ankesës dhe eventualisht shkatërrimin e përgjimeve. Vlerësimi duhet filluar nga pika fillestare, përkatësisht dështimi i Prokurorisë së EULEX-it për njoftimin e të pandehurit se u ishte nënshtruar përgjimeve, kurse

procesi i mëvonshëm se cili do të ishte epilogu i përgjimeve (se si do të vendosej për përgjime, se a do të duhej shkatërruar ato apo jo dhe baza ligjore e shkatërrimit pas përfundimit të hetimeve) është një proces i paparashikueshëm dhe ndërlidhet me njoftimin dhe i cili nga shkresat e lëndës del se nuk ishte bërë. Përtej arsytimit të lartcekur, gjykata e shkallës së dytë paraqet arsyetim me dykuptimësi, ndërsa nga njëra anë konstatohet se materialet e përgjimeve *a priori* nuk do të thotë se do të shkatërroheshin, kurse nga ana tjetër konstatohet se dispozitat ligjore nuk kanë përcaktuar detyrimisht shkatërrimin e materialeve të mbledhura në rrethanat kur pushon hetimi, e që kjo mënyrë e arsytimit është kontradiktore dhe e diskutueshme. Andaj, sipas pikëpamjes së Gjykatës Supreme të Kosovës, këto çështje nuk kanë marrë përgjigje të qartë dhe të plotë nga gjykata e shkallës së dytë dhe kjo duke marrë për bazë faktin se këto pretendime janë theksuar dhe përsëritur nga mbrojtja në të gjitha fazat e procedurës penale, duke filluar nga faza hetimore për të vazhduar me procedurën ankimore dhe deri me kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë.

Gjykata Supreme e Kosovës nuk pajtohet me qëndrimin e gjykatës së shkallës së dytë përkitazi me arsyetimin për mundësinë e përdorimit të përgjimeve, gjegjësisht transportimin e tyre, përkundër faktit se i dënuari nuk është njoftuar për përgjimet e zhvilluara ndaj tij dhe eventualisht i është pamundësuar ankesa për shkatërrimin e tyre dhe pastaj përdorimi në një rast tjetër. Për më tepër, për mundësinë e përdorimit, paraqitjes së ankesës dhe asgjësimin e përgjimeve të zhvilluara, vlen të përmenden edhe disa shembuj nga praktika e

GJEDNJ-së dhe atë: çështja Malone kundër Britanisë së Madhe, në të cilin vendim është theksuar fakti se: *"...ndaj personave që u nënshtrohen përgjimeve, një ndër çështjet e rëndësishme është edhe çka do të ndodhë me materialet e mbledhura të përgjimeve pas përfundimit të procedurës penale dhe ruajtja nga keqpërdorimi i informacioneve të përfuara nga përgjimet elektronike..."* Çështja tjetër, Bugallo kundër Spanjës, i jep rëndësi të veçantë fshirjes gjegjësisht asgjësimit të përgjimeve siç është konstatuar se: *"... masat e fshehta të vëzhgimit duhet të fshihen ose duhet të shkatërrohen..."*, kurse çështja tjetër, Klass dhe të tjerët kundër Gjermanisë, ka trajtuar çështjen e mos dijenisë së personit për përgjimet e zhvilluara pas përfundimit të procesit të përgjimit: *"... se personi i përfshirë nuk vihej në dijeni për masat e vëzhgimit në përfundim të këtyre masave..."*, kurse qartësisht pamundësia e përdorimit të përgjimeve është trajtuar në çështjen Krusling kundër Francës dhe Huvig kundër Francës *"...asgjë nuk përcaktonte rrethanat në të cilat do të mundej ose do të duhej të procedohej me fshirjen ose eliminimin e shiritave sidomos në rast pabazueshmërie ose pafajësie..."*, dhe së këndejmi në të gjitha këto çështje është konstatuar shkelja e nenit 8 të KEDNJ-së. Andaj mbi këtë bazë Gjykata Supreme e Kosovës ka kthyer çështjen në rigjykim.

RASTI Nr. 4

Në këtë rast ka pasur pretendime nga mbrojtja se masat e veçanta hetimore janë aplikuar ndaj personave identiteti i të cilëve nuk ka qenë i njohur gjatë kohës së zbatimit të masave të veçanta hetimore.

Me aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Prishtinë- Departamenti për Krime të Rënda, PKR.nr. 23/2020, datë 27.10.2023,⁷⁶ të akuzuarit Z.S., B.N., M.M., A.M., dhe A.H., janë shpallur fajtorë për shkak të veprës penale “*Keqpërdorimi i pozitës apo autoritetit zyrtar*” nga neni 422, paragrafi 1 i KPK-së.

Nga mbrojtësit e të akuzuarve është ngritur si pretendim fakti se aplikimi i masave të veçanta hetimore është bërë ndaj personave të panjohur, duke pasur parasysh se me rastin e fillimit të aplikimit të këtyre masave fillimisht nuk ka qenë i njohur identiteti i personave kundër të cilëve është aplikuar masa e veçantë hetimore e monitorimit të bisedave telefonike. Mirëpo, gjykata e shkallës së parë, me rastin e shqyrtimit të këtyre pretendimeve në aktgjykimin e saj ka arsyetuar faktin se para fillimit të aplikimit të masave të veçanta hetimore nuk ishte i njohur identiteti i personave, mirëpo pas aplikimit të masave ka ardhur deri tek identifikimi i tyre, e që kjo në asnjë rrethanë nuk përjashton mundësinë e aplikimit të këtyre masave. Për më tepër, për faktin se personat nuk kanë mundur të identifikohen dhe kjo ka qenë arsyeja që janë zbatuar masat e veçanta hetimore, që përmes këtyre masave të zbulohet edhe identiteti i personave, dhe kjo duke pasur parasysh që masat e aplikuar kanë qenë masat e vetme karshi hetimeve të zakonshme për të ardhur deri te zbulimi dhe ndjekja e të akuzuarve.

RASTI Nr. 5

Në këtë rast ka pasur pretendime nga mbrojtësi i personit i cili nuk ka qenë subjekt i masave të veçanta hetimore por si rezultat i aplikimit të këtyre masave kundër personave të tjerë është filluar procedura penale ndaj personit i cili nuk ka qenë i përfshirë në masa të veçanta hetimore.

Me aktvendimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj- Paneli për Shqyrtimin e Masave të Vëzhgimit dhe Hetimit, PK.nr. 115/2023, datë 15.06.2023,⁷⁷ personi N.L., ka paraqitur ankesë kundër urdhrit të gjyqtarit të procedurës paraprake për aplikimin e masave të fshehta të hetimit dhe vëzhgimit ndaj personave të tjerë, e që përmes kësaj mase ka filluar procedura penale ndaj tij.

Në këtë çështje penale, gjyqtari i procedurës paraprake kishte lëshuar urdhër për masë të veçantë hetimore, UGJK.nr. 71/2021, datë 21.10.2021, e cila masë ishte vazhduar më 04.11.2021, me të cilën është aplikuar masa e fotografimit të fshehtë ose vëzhgimit me video në vende publike, fotografimit të fshehtë të bisedave në vende private, shfrytëzimit të mjeteve për përcjellje në vend të ngjarjes dhe përgjimi i telekomunikimeve, përfshirë tekstet e mesazheve ose mesazhet tjera elektronike ndaj personave: E.Sh., D.V., Xh.L., M.L., A.S., G.Sh., dhe Sh.L., për shkak të dyshimit të bazuar se kanë kryer veprat penale *Vjedhja e pyllit* dhe *Shkretërimi i pyjeve*. Këto materiale i janë dorëzuar Inspektoratit Policor

76 Aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë - Departamenti për Krime të Rënda, PKR.nr. 23/2020, datë 27.10.2023.

77 Aktvendimi i Gjykatës Themelore në Ferizaj - Paneli për Shqyrtimin e Vëzhgimit dhe Hetimit, P.nr. 115/23, datë 15.06.2023.

të Kosovës (IPK)⁷⁸ dhe bazuar në këto materiale edhe është filluar procedura penale, përkatësisht është paraqitur kallëzim penal kundër personit N.L., edhe pse i njëjti nuk ka qenë i përfshirë në masën e veçantë hetimore.

Mbrojtësi i personit N.L., ka paraqitur ankesë duke kontestuar mundësinë e përdorimit të materialeve nga ana e IPK-së për të vazhduar me procedura penale, me ç'rast ka paraqitur ankesë në gjykatën e shkallës së parë, e cila përmes aktvendimit të saj ka hedhur si të palejuar ankesën që urdhëresat për masat e veçanta hetimore të konstatohen si të kundërligjshme.

Nga vetë përmbajtja e aktvendimit, në fokus del të jetë aspekti procedural dhe jo ai lëndor, përkatësisht fakti se paneli ka konsideruar se ka kompetencë të vendimmarrjes vetëm pas konstatimit të shkeljes së ligjit dhe i cili konstatim mund të bëhet nga ana e gjykatës. Kurse Paneli ka kompetencë pushimin e urdhrit, urdhërimin e asgjësimit të materialeve të mbledhura dhe kompensimin e personit apo personave që i janë nënshtruar urdhrit, pra nuk ka kompetencë të vendosë për çështjen e personave të tretë që preken nga urdhri për masat e veçanta hetimore.

Duhet theksuar fakti se arsyetim i ngjashëm është paraqitur edhe nga ana e gjykatës së shkallës së dytë.

RASTI Nr. 6

Në këtë rast nuk është konfirmuar në formë të shkruar, urdhri i përkohshëm

i lëshuar nga prokurori i shtetit, nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake brenda afatit prej shtatëdhjetë e dy (72) orësh nga lëshimi i urdhrit, përkatësisht ka kaluar afati i përcaktuar ligjor dhe kjo ka rezultuar me anulimin e urdhrit dhe shpalljen e provave të papranueshme nga ana e kryetarit të trupit gjykues.

Prokuroria Themelore në Ferizaj kishte lëshuar urdhrin përmes të cilit ishte realizuar masa e fshehtë hetimore e përgjimit të telekomunikimeve, e cila masë ishte lëshuar si masë e përkohshme deri në konfirmimin e këtij urdhri nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake. Nga shkresat e lëndës, rezulton se transkripti i bisedës të realizuar më 13.02.2024, është përfutur si rezultat i urdhrit të përkohshëm të Prokurorit të Shtetit, i evidentuar si Sek.6/14, datë 12 shkurt 2024, dhe kërkesës për konfirmimin e urdhrit të përkohshëm të Prokurorit të Shtetit, Sek.nr. 6/14, datë 14 shkurt 2024⁷⁹, drejtuar gjyqtarit të procedurës paraprake, i cili ka lëshuar urdhrin e tillë më 24.02.2024, përkatësisht 10 ditë pas paraqitjes së kërkesës.

Me aktvendimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj është konstatuar fakti se urdhri i konfirmuar nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake ishte lëshuar me një vonesë prej dhjetë ditësh dhe rezultoi se me këtë janë shkelur dispozitat ligjore lidhur me vendimin i cili duhej të merrej brenda afatit prej shtatëdhjetë e dy (72) orësh nga lëshimi i urdhrit, respektivisht kërkesa për lëshimin e urdhrit.

Andaj, me këtë rast konsiderohet se me të drejtë urdhri i tillë është shpallur i

⁷⁸ IPK është autoritet kompetent për hetimin e pjesëtarëve të Policisë së Kosovës.

⁷⁹ Shih aktvendimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj

kundërligjshëm dhe njëkohësisht edhe provat që janë marrë si rezultat i kësaj mase dalin të jenë prova të papranueshme dhe të cilat nuk mund të përdoren në procedurë penale.

6.3.3 Mosrespektimi i parimit të konfidencialitetit

Me aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj, Departamenti për Krime të Rënda,³ i akuzuari N.G., është shpallur fajtor për shkak të veprës penale **“Shkelja e urdhrave për masat e fshehura teknike të vëzhgimit ose hetimit”** nga neni 203, paragrafi 2 lidhur me paragrafin 1 të KPK-së, sepse më 09.03.2022, rreth orës 10:38 minuta, në cilësinë e personit zyrtar pranë Policisë së Kosovës - Stacionit Policor në Ferizaj, i akuzuari me dashje ka zbuluar informata lidhur me masat e fshehta teknike të vëzhgimit ose hetimit *“monitorim i fshehtë i bisedave në vende private dhe shfrytëzim i mjeteve për përcjelljen e vendndodhjes”* të urdhëruar nga kjo Gjykatë sipas urdhrit UGJK.nr. 77/2021, datë 04.03.2022, në atë mënyrë që i pandehuri N.G., e informon të dyshuarit M.Q.(rasti G), i cili ishte nën masë

të ketë kujdes në telefon dhe të ruhet sepse *“janë tu të përcjell antidroga”*, për çka ky i fundit me të kuptuar faktin e tillë e ndërron telefonon dhe automjetin e tipit *“Mercedes C220”*, me targa ..., ku kishte të vendosur pajisjen përgjuese.

6.3.4 Përgjimi i paautorizuar

Me aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Prizren - Departamenti i Përgjithshëm,⁸⁰ i akuzuari O.K., nga Prizreni, është shpallur fajtor për shkak të veprës penale **“Përgjimi i paautorizuar”** nga neni 204, paragrafi 1 të KPK-së, pasi që më 17.01.2018, rreth orës 10:00 në Prizren, saktësisht në sallën e gjykitimit në Gjykatën Themelore në Prizren, pa autorizim, përgjon bisedën apo deklaratën ose i mundëson personit tjetër të jetë në dijeni për bisedën apo deklaratën e cila është përgjuar pa autorizim, në atë mënyrë që ditën kritike përderisa ishte në publik në një rast penal i cili po zhvillohet ndaj birit të tij, në momentin kur po dëgjohej dëshmitari G.J.J., i njëjti e nxjerr telefonin dhe fillon të incizojë në mënyrë të palejuar dhe pa pasur leje nga trupi gjykues me ç’rast vërehet dhe të njëjtit i merret telefoni.

80 Aktgjyrimi i Gjykatës Themelore në Prizren - Departamenti i Përgjithshëm, P.nr. 186/2018, datë 25.06.2019.

PJESA E DYTË

Masat e veçanta hetimore
sipas kodit të procedurës
penale

01 Vështrime të përgjithshme

Kushtetuta e Kosovës në kapitullin e dytë të saj ka përcaktuar të drejtat dhe liritë themelore të cilat përfshijnë një gamë të këtyre të drejtave që janë në harmoni të plotë edhe me një numër të madh marrëveshesh, deklaratah, konventash dhe instrumentesh ndërkombëtare të cilat rrjedhimisht garantohen përmes kushtetutës.

Vend të veçantë zë Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore, Konventa Evropiane për të Drejtat Civile dhe Politike, Konventa për të Drejtat e Fëmijës, Konventa për Eliminimin e të gjitha formave të Diskriminimit Racor dhe akte tjera ndërkombëtare.

Gjithashtu, me nenin 36 të Kushtetutës së Kosovës është rregulluar e drejta e privatësisë. Kjo dispozitë ofron mbrojtje të privatësisë si një ndër të drejtat themelore, përkatësisht gëzimin e së drejtës për respektim të jetës private dhe familjare, pacenueshmërinë e banesës dhe fshehtësisë së korrespondencës, telefonisë dhe komunikimeve të tjera, si të drejta të patjetërsueshme.

Megjithatë, Kushtetuta e rregullon edhe mundësinë e kufizimit të këtyre të drejtave dhe atë në bazë të vendimit gjyqësor dhe përkohësisht dhe kjo në rastet kur është e domosdoshme për zhvillimin e procedurës penale dhe nëse mohimi i përmendur është i domosdoshëm për mbrojtjen e vendit. Mirëpo, vendimi për këto kufizime duhet të jetë i kufizuar në kohë, pra duhet të ketë karakter të përkohshëm dhe duhet të zgjasë për kohë sa më shkurtër, pra vetëm aq sa është e domosdoshme për zhvillimin e procedurës penale apo mbrojtjen e vendit.

Kufizimi i të drejtave kushtetuese bëhet vetëm sipas mënyrës së përcaktuar me ligj dhe konkretisht, Kodi i Procedurës Penale të Kosovës ka përcaktuar kufizimin përmes aplikimit të masave të veçanta hetimore që janë veprime procedurale të cilat përkohësisht kufizojnë të drejtat kushtetuese dhe liritë e njeriut. Përndryshe kushtet ligjore për aplikimin e masave të veçanta hetimore përcaktojnë kufirin mes Kushtetutës dhe dokumenteve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe të cilat janë ngushtësisht të ndërlidhura me parimin e ligjshmërisë, subsidiaritetit, proporcionalitetit, konfidencialitetit, miratimit gjyqësor dhe kufizimit në kohë.

Në nënkaptullin e tretë të KPP-së janë përcaktuar masat e veçanta hetimore të cilat mund të përdoren nga ana e prokurorisë dhe gjykatës. Këto masa

janë të sistemuara në disa nene të veçanta ku janë dhënë përkufizime sqaruese të këtyre masave, qëllimet e aplikimit të tyre, kushtet ligjore dhe llojet e veprave për të cilat mund të urdhërohen këto masa.

Tutje, dispozitat ligjore në mënyrë të holësishme kanë paraqitur organet e autorizuar për lëshimin e masave, organet për zbatimin e tyre, afatet dhe kohëzgjatja e tyre materialet e siguruar. Kurse dis-

pozitat e neneve 93-97 të KPP-së, kanë përcaktuar veprimet pas marrjes së materialeve të siguruara përmes masave të veçanta hetimore, njoftimin e personave që u janë nënshtruar këtyre masave dhe pranueshmërinë e tyre, si dhe shqyrtimet e ankesave nga ana e panelit të posaçëm i cili shqyrton ankesat që personat i paraqesin duke konsideruar se pa të drejtë u janë nënshtruar masave të veçanta hetimore.

02 Përkufizimet e masave të veçanta hetimore

Me qëllim të shmangies së interpretimeve të ndryshme lidhur me masat e veçanta hetimore, ligjvënësi me dispozitë të posaçme ka përcaktuar përkufizime për secilën masë të veçantë hetimore⁸¹. Përkufizimi i shprehjeve të masave të veçanta hetimore ka për qëllim parësor shmangien e interpretimeve të ndryshme dhe njëkohësisht paraqet aspekt sqarues se cilat janë këto masa të veçanta hetimore të cilat mund të urdhërohen.

1. Përkufizimet e masave të veçanta hetimore janë dhënë për secilën masë si në vijim:
2. Shprehja “*vëzhgim i fshehtë fotografik ose me video*” do të thotë monitorim, vëzhgim ose incizim i personave, i lëvizjeve të tyre ose i aktiviteteve të tjera nga zyrtari i autorizuar i policisë ose personi i cili vepron nën mbikëqyrjen e zyrtarit të autorizuar të policisë, me anë të fotografimit ose me video mjete, pa dijeninë apo pëlqimin e së paku njërit prej personave që i nënshtrohen kësaj mase.
3. Shprehja “*monitorim i fshehtë i bisedave*” do të thotë monitorim, incizim ose transkriptim i bisedave nga zyrtari i autorizuar i policisë ose personi i cili vepron nën mbikëqyrjen e zyrtarit të autorizuar të policisë, me anë të mjeteve teknike, pa dijeninë ose pëlqimin e së paku njërit prej personave që i nënshtrohen kësaj mase. Monitorimi i fshehtë i bisedave mund të kryhet edhe kur njëri nga dy personat që do të monitorohen është i gatshëm të kryejë dhe të regjistrojë veprimin përkatës, nën mbikëqyrjen e zyrtarit të autorizuar të policisë.
4. Shprehja “*kontrollim i dërgesave postare*” do të thotë kontrollim i letrave dhe i dërgesave të tjera postare nga zyrtari i autorizuar i policisë, që mund të përfshijë edhe përdorimin e pajisjeve rëntgen.
5. Shprehja “*përgjim i telekomunikimeve dhe përdorimi i lexuesit – IMSI – identifikimi ndërkombëtar i shfrytëzuesit mobil*” do të thotë përgjim i komunikimeve zanore, komunikimeve tekstuale ose komunikimeve tjera përmes rrjeteve të telefonive fikse apo mobile. Kjo përfshin çfarëdo mjeti

81 Neni 85 i KPP-së.

- apo sistemi tjetër të ngjashëm teknologjik që bart të dhëna që kryesisht kanë për qëllim të jenë private.
6. Shprehja *“dërgim i kontrolluar i dërgesave postare”* do të thotë dërgim i letrave dhe i materialeve të tjera postare nga zyrtari i autorizuar i policisë.
 7. Shprehja *“dërgesa e kontrolluar”* nënkupton teknikën e lejimit të dërgesave të paligjshme ose të dyshuara për të kaluar nga, përmes ose në territorin e një ose të më shumë shteteve, me njohurinë dhe nën mbikëqyrjen e autoriteteve kompetente, me qëllim hetimin e veprave penale dhe identifikimin e personave të përfshirë në kryerjen e veprës penale.
 8. Shprehja *“shfrytëzim i mjeteve për përcjellje të vendndodhjes”* do të thotë shfrytëzim nga zyrtari i autorizuar i policisë i mjeteve të cilat identifikojnë vendndodhjen e personit ose të objektit në të cilin është ngjitur mjeti.
 9. Shprehja *“shitja dhe blerja e simuluar e artikujve, shërbimeve apo sendeve”* do të thotë akt i shitjes apo blerjes së ndonjë artikulli, shërbimi apo sendi nga personi i dyshuar se ka kryer vepër penale, që mund të shërbejë si provë në procedurën penale, ose nga personi për të cilin dyshohet të jetë viktimë e veprës penale të *“Trafikimit me njerëz”*, siç përcaktohet në nenin 165 të Kodit Penal. Ky veprim mund të kryhet nga zyrtari i autorizuar i policisë ose personi i cili vepron nën mbikëqyrjen e zyrtarit të autorizuar të policisë.
 10. Shprehja *“dhënia dhe marrja e simuluar e rryshfetit”* do të thotë një veprim që është i njëjtë me veprën penale të ndërlidhur me korrupsion, por që ndryshon për shkak se kryhet me qëllim të mbledhjes së informacionit dhe provave gjatë hetimit penal.
 11. Shprehja *“regjistrimi i simuluar i personave juridikë ose përdorimi i personave ekzistues juridikë për mbledhjen e të dhënave”* do të thotë krijim i subjekteve juridike me qëllim të ofrimit të shërbimeve të simuluar të biznesit ose përdorimi i personave ekzistues juridikë për mbledhjen e të dhënave. Ofrimi i shërbimeve të simuluar të biznesit mund të kryhen me përdorimin e masave të veçanta hetimore lidhur me identitetin e personit, pronësinë ndaj sendeve apo pasurisë dhe personave juridikë.
 12. Shprehja *“hetim i fshehtë”* do të thotë përdorimi i hetuesve të fshehtë dhe bashkëpunëtorëve, përkatësisht një ndërveprim i planifikuar i zyrtarit të autorizuar të policisë ose bashkëpunëtorit, i cili nuk është i identifikueshëm si zyrtar i autorizuar i policisë, ose i personit i cili vepron nën mbikëqyrjen e zyrtarit të autorizuar të policisë me personat e dyshuar se kanë kryer vepër penale.
 13. Shprehja *“regjistrim i thirrjeve telefonike”* do të thotë sigurim i të dhënave të thirrjeve telefonike të bëra nga një numër i caktuar i telefonit, duke përfshirë por pa u kufizuar në vërtetimin e identifikimit të numrit të caktuar, verifikimin e numrit të telefonit, vendndodhjen gjeografike, lokacionin

e pajisjes, vërtetimin e abonentit të telefonit, ose shenjat e identifikimit të pajisjes (IMEI).

14. Shprehja “*zbulim i të dhënave financiare*” do të thotë sigurim i informacionit nga banka apo ndonjë institucion tjetër financiar mbi depozitat, llogaritë ose transaksionet financiare.

Bazuar në shprehjet e përkufizuara, del se legjislacioni ynë ka përcaktuar trembëdhjetë masa të veçanta hetimore të cilat mund të aplikohen, e që kjo paraqet një gamë mjaft të gjerë të këtyre masave.

Sa për të bërë një krahasim, del se legjislacionet tjera në rajon kanë përcaktuar numër më të vogël të këtyre masave, kjo për faktin se Kodi i Procedurës Penale i Shqipërisë ka përcaktuar numër më të vogël të masave të veçanta hetimore, kurse Kodi i Procedurës Penale i Kroacisë në kuadër të masave që kufizojnë përkohësisht të drejtat kushtetuese dhe liritë e njeriut ka paraparë vetëm tetë masa të tilla. Po ashtu edhe Kodi i Procedurës Penale i Malit të Zi ka paraparë dhjetë masa të hetimit të fshehtë të cilat mund të aplikohen.

03 Qëllimi dhe llojet e masave të veçanta hetimore

Dispozita e nenit 86 të KPP-së ka përcaktuar qëllimin dhe llojet e masave të veçanta hetimore dhe përmes kësaj dispozite ligjore është përcaktuar se urdhri për këto masa mund të autorizohet nga ana e vetë prokurorit të shtetit në rastet kur këto masa janë të karakterit publik, kurse kur masat e veçanta hetimore duhet të lëshohen për vende ku cenohet privatësia, atëherë urdhrat e tillë lëshohen nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake.

Kjo zgjidhje e bërë, që disa nga masat e veçanta hetimore të urdhërohen nga ana e prokurorit të shtetit, padyshim se ngre disa dilema të cilat mund të paraqiten lidhur me pyetjen nëse kjo dispozitë është në frymën e dispozitave kushtetuese të vendit tonë, meqë dispozita e nenit 36, paragrafi 3 e Kushtetutës së Kosovës ka përcaktuar se: *“Fshehtësia e korrespondencës, telefonisë dhe komunikimit tjetër, është e drejtë e pacenueshme.*

Kjo e drejtë mund të kufizohet vetëm përkohësisht, në bazë të vendimit gjyqësor, nëse është e domosdoshme për ecurinë e procedurës penale ose për mbrojtjen e vendit, në mënyrën e parashikuar me ligj”.

Sipas interpretimit të kësaj dispozite kushtetuese, të drejtat e referuara këtu mund të kufizohen vetëm përkohësisht dhe bazuar në një vendim gjyqësor. Pra, si autoritet të vetëm për kufizimet e këtyre të drejtave, Kushtetuta e ka përcaktuar gjykatën, përkatësisht gjyqtarin kompetent. Për më tepër, kjo zgjidhje e legjis-

lacionit tonë që disa nga këto masa të urdhërohen edhe nga ana e prokurorisë së shtetit janë vetëm në legjislacionin tonë. Meqë legjislacionet e shteteve tjera, Shqipëria, Kroacia dhe Mali i Zi, si autoritet të vetëm për urdhërimin e këtyre masave e kanë përcaktuar gjykatën kompetente.

Tutje me dispozitën e nenit 86 të KPP-së janë përcaktuar dy kushtet ligjore të domosdoshme në mënyrë që të mund të urdhërohen masat e veçanta hetimore dhe si kusht primar është përcaktuar ekzistimi i dyshimit të bazuar se është kryer, po kryhet apo së shpejti do të kryhet një vepër penale dhe që kjo vepër penale të jetë ndër veprat penale të përcaktuara me dispozitën e nenit 89 të KPP-së. Kurse kushti tjetër është që informacioni i kërkuar për t'u marrë do të kishte gjasa të ndihmonte hetimin dhe nëse informacioni nuk do të ishte

e mundur të merret përmes ndonjë veprimi tjetër hetimor pa vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët.

Duke i analizuar këto kushte, gjithsesi fillimisht është e nevojshme të theksohet fakti se urdhërimi i këtyre masave mund të bëhet në tri faza. Një është faza kur vepra penale tani më është kryer, mirëpo ende nuk kemi informacione lidhur me kryesin e saj dhe për zbulimin e identitetit të kryesve nevojitet lëshimi i masave. Faza tjetër është në rastet kur vepra penale është duke u kryer, kjo për faktin se shumë vepra penale mund të kryhen në një vijimësi të caktuar dhe në faza të ndryshme të kryerjes. Ndërsa faza e tretë e mundësisë së lëshimit të urdhrit është në rastet kur vepra penale do të kryhet së shpejti.

Gjithashtu, për lëshimin e urdhrave për masa të veçanta janë përcaktuar edhe disa kushte specifike që janë të karakterit përjashtues, që nënkupton se mund të urdhërohen vetëm në raste të veçanta dhe atë **se informacioni do të kishte gjasa të ndihmojë hetimin dhe nëse informacioni nuk do të kishte mundësi të merrej përmes veprimeve të tjera hetimore pa shkaktuar vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët.**

Pra, në mënyrë kumulative duhet të përbushen edhe kushtet e sipër cekura që në fakt në vete ngërthejnë më së miri parimin e proporcionalitetit se masat e veçanta hetimore mund të lëshohen vetëm në rastet kur përmes këtyre masave do të ndihmohej hetimi, e që kjo nënkupton se hetimi nuk duhet bazuar ekskluzivisht vetëm në

këto masa. Po ashtu, si kushte përcaktohen edhe fakti se informacioni nuk mund të merret përmes veprimeve të tjera hetimore pa vështirësi të paarsyeshme, si dhe që mosaplikimi i këtyre masave, përkatësisht hetimet përmes metodave të zakonshme do të paraqitnin rrezik potencial për të tjerët.

Gjatë analizës së kushteve specifike se *informacioni nuk do të kishte mundësi të merrej përmes veprimeve të tjera hetimore pa shkaktuar vështirësi të paarsyeshme, si dhe që mosaplikimi i këtyre masave, përkatësisht hetimet përmes metodave të zakonshme do të paraqitnin rrezik potencial për të tjerët*, duke u referuar në praktikën gjyqësore del se arsyet që theksohen në urdhrat e lëshuar janë të natyrave të ndryshme dhe kjo mund të ndërlidhet me personalitetin e kryesit, dhe rrezikshmërinë e tij, natyrën e veprës penale për të cilën ekziston dyshimi bazuar, mënyrën e marrjes së veprimeve, numrin më të madh të pjesëmarrësve dhe bashkëpunimin e tyre, rolin kyç të ndonjërit prej personave, shkallën e lartë e organizimit. Aspekti i rrezikut potencial për të tjerët është rreziku të cilit mund t'i nënshtrohen zbatuesit e masave të veçanta hetimore qoftë në kupim të shëndetit apo jetës së tyre, rrezikimi i pasurisë në përmasa të mëdha, mundësia e rrjedhjes së informacioneve që do të çonte në asgjësimin e provave, pra këto janë disa nga rrethanat që mund të përdoren me rastin e arsyetimit të urdhrit për masat e veçanta hetimore, por gjithsesi këto nuk janë të natyrës shteruese pasi mund të përdoren edhe rrethana të tjera, mirëpo gjithmonë duhet dhënë një arsyetim i detajuar për faktin se marrja e informacionit nuk mund të realizohet përmes hetimeve të zakonshme.

Ndërsa në nenin 86 paragrafin 1 të KPP-së janë përcaktuar kushtet dhe llojet e masave të veçanta hetimore që mund të urdhërohen nga ana e prokurorisë së shtetit, në paragrafin e dytë janë paraqitur kushtet dhe llojet e masave kur këto të fundit urdhërohen nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake.

Edhe me këtë rast janë përcaktuar kushtet e përgjithshme, që është dyshimi i bazuar se është kryer, po kryhet apo së shpejti do të kryhet një veprë penale nge neni 89 i KPP-së.

Duhet theksuar se këto masa urdhërohen vetëm bazuar në kërkesën e prokurorit të shtetit dhe me këtë rast gjithsesi prokurori i shtetit duhet të bëjë të besueshëm faktin se janë plotësuar kushtet nga neni 86, paragrafi 2 i KPP-së.

Përndryshe, dyshimi i bazuar është bazë e posaçme për lëshimin e urdhrit për masë të veçantë hetimore dhe me qëllim të përkufizimit përkatës, ligjvënësi me dispozitën e nenit 19, paragrafi 1.9 të KPP-së, ka përcaktuar se: *“Dyshim i bazuar”* do të thotë *“njohuri për informacionin që do të bindte një vëzhgues objektiv që një veprë penale ka ndodhur, po ndodh ose ka mundësi të konsiderueshme që do të ndodhë dhe se personi në fjalë ka më shumë gjasa që të ketë kryer veprën penale se sa të mos e ketë kryer. Dyshimi i bazuar duhet të mbështetet në prova të artikulueshme.”*

Megjithatë, përcaktimi i dyshimit të bazuar se i pandehuri ka kryer veprën penale është

një çështje mjaft delikate pasi kjo është një fazë mjaft e hershme e procedurës penale, përkatësisht zhvillimit të hetimeve. Nga kjo rrjedh se gjykatat në këtë fazë kanë mjaft vështirësi në konstatimin e dyshimit të bazuar, përkatësisht përcaktimin e kualitetit dhe kuantitetit të provave me qëllim të konstatimit të ekzistimit apo jo të dyshimit të bazuar, meqenëse kjo paraqet çështje faktike se deri në çfarë mase është arritur të vërtetohet dyshimi i bazuar i nevojshëm për lëshimin e urdhrit.

Përveç kësaj, gjithsesi edhe konstatimi i bazave të tjera për të urdhëruar këto masa është çështje mjaft sfiduese në këtë stad të procedurës penale, përkatësisht konstatimi se **hetimi i veprës penale nuk mund të kryhet në ndonjë mënyrë tjetër, ose do të jetë shumë i vështirë.**

Në këtë aspekt bien në sy dy standarde të përdorura nga ligjvënësi në rastet kur urdhrat lëshohen nga ana e prokurorisë dhe nga ana e gjykatës, e që në këtë rast del se për prokurorinë kërkohen kushte më specifike sesa për gjykatën. Për më tepër, në mënyrë të pashpjegueshme, te masat që urdhërohen nga ana e gjykatave nuk potencohet fakti i rrezikut potencial për të tjerët në rast se do të aplikoheshin hetimet e zakonshme. Mund të argumentohet se, edhe në rastet kur urdhrat lëshohen nga prokuroria, njëlloj si kur ato lëshohen nga gjykata, do të duhej të aplikoheshin i njëjti standard, meqë në parim masat e veçanta hetimore do të duhej t'i nënshtrohen të njëjtit standard me rastin e shqyrtimit të kërkesave për lëshimin e këtyre urdhrave të veçantë hetimorë.

Për autorizimin e masave të veçanta hetimore nuk është e domosdoshme të ketë dyshim të arsyeshëm për identitetin e të dyshuarit apo të dyshuarve të cilët kanë kryer, janë duke kryer ose së shpejti do të kryejnë vepër penale, që nënkupton se këto masa mund të urdhërohen edhe në rast se nuk kemi identitet të personave që janë të përfshirë në rastin hetimor. Kjo paraqet një situatë kur ende nuk ka zbulim të identitetit të personave të përfshirë dhe të cilët mund të operojnë edhe përmes nofkave të ndryshme apo identiteteve të rreme me qëllim të arritjes së synimeve të tyre.

Andaj, me këtë rast nuk paraqet asnjë pengesë ligjore fakti se nuk është i njohur identiteti i këtyre personave për autorizimin e urdhrat përkatës.

Për më tepër, ekziston mundësia që prokurori i shtetit të ketë dyshim të arsyeshëm për identitetin e të dyshuarit apo të dyshuarve që kanë kryer vepër penale. Kjo paraqet një situatë kur përmes provave që janë marrë deri në këtë fazë të procedurës penale ende nuk është mësuar identiteti i personave, mirëpo përmes zbatimit të këtyre masave do të mund të zbulohet identiteti i personave por edhe informacione të tjera të rëndësishme përkitazi me veprën penale. Pra, me këtë rast janë dy aspekte të rëndësishme të theksohen. I pari, që ekziston dyshimi i bazuar se vepra penale është duke u kryer, po kryhet apo vepra penale do të kryhet së shpejti, dhe i dyti, që në këto raste identiteti i kryesit nuk është i njohur, mirëpo në këto raste hetohen veprimet që kryhen në çështjen penale pa marrë parasysh se kryesit janë persona për të cilët nuk ekzistojnë të dhëna lidhur me identitetin e tyre.

04 Fshehtësia e mbledhjes së informatave

Me dispozitë të posaçme ligjore⁸² është përcaktuar parimi i konfidentalitetit, përkatësisht fshehtësia e mbledhjes së informatave, që është mishëruar përmes faktit se pas mbledhjes së informatave përmes aplikimit të masave të veçanta hetimore dosja mbyllet dhe mbahet e fshehur derisa zbulimi i saj të kërkohet në pajtim me Kodin e Procedurës Penale, e që kjo nënkupton se në disa raste nëse bëhet mbyllja e hetimit apo provat e mbledhura nuk janë relevante për zhvillimin më tutje të rastit, atëherë dosja mbetet e mbyllur.

82 Neni 87 i KPP-së.

05 Kushtet ligjore për masat e veçanta hetimore

Masat e veçanta hetimore mund të urdhërohen kundër personit kur ekziston dyshimi i bazuar se: është kryer, po kryhet apo së shpejti do të kryhet vepër penale e parashikuar sipas nenit 89 të Kodit të Procedurës Penale; dhe informacioni i cili mund të merret nga masat e urdhëruara ka gjasë të ndihmojë në hetimin e veprës penale dhe nuk do të kishte mundësi të merrej me masa të tjera hetimore pa shkak-tuar vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët.

Përkundër faktit se në dispozitën e nenit 86 të KPP-së, përkatësisht në pjesën e mësipërme të punimit, janë potencuar qëllimet dhe llojet e masave të veçanta hetimore, gjithashtu edhe në nenin 88 të KPP-së janë specifikuar kushtet ligjore të përcaktuara për urdhërimin e këtyre masave dhe të cilat vle-jnë edhe në rastet kur masat autorizohen nga ana e prokurorit të shtetit e po ashtu edhe nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake, e që si dispozitë e përgjithshme përcaktohet se lëshohen kundër personit në rastet kur ekziston dyshimi i bazuar se ka kryer, po kryen apo së shpejti do të kryejë vepër penale.

Gjithsesi, kjo paraqet një situatë e cila është e përcaktuar në tri faza të kryerjes së veprës penale. Gjithashtu, duhet të plotësohen edhe kushtet e posaçme dhe atë se informacioni i cili mund të merret nga masat e urdhëruara ka gjasa të ndihmojë në hetimin e veprës penale dhe nuk do të kishte mundësi të merrej me masa të tjera hetimore pa shkak-tuar vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët.

Përmes kësaj dispozite ligjvënësi ka balan-cuar aplikimin e këtyre masave vetëm në raste të caktuara dhe që mundësitë e një he-timi të zakonshëm nuk do të mund të çojnë deri te rezultati i kërkuar, e gjithsesi masat e tjera hetimore do të shkaktonin vështirësi të paarsyeshme ose rrezik potencial për të tjerët. Përmes kësaj dispozite është arritur të bëhet balancimi mes një hetimi të zakonshëm dhe aplikimit të masave të veçanta hetimore, si zgjidhje alternative vetëm në rastet kur deri te rezultati nuk mund të arrihet përmes hetimeve të zakonshme. Nga kjo duhet nënkuptuar fak-

tin se këto masa duhet të aplikohen vetëm në raste kur hetimet e zakonshme nuk mund të aplikohen. Në praktikën tonë gjyqësore, shpeshherë ka pas-ur mospajtime rreth faktit se kur mund të fillohet me zbatimin e masave të veçanta hetimore dhe kush është kompetent për lëshimin e tyre, e me këtë

rast janë përcaktuar disa mundësi, si para fillimit të procedurës formale, në të njëjtën kohë kur të merret aktvendimi për fillimin e hetimeve, apo pas fillimit të hetimeve.

Andaj, me qëllim të shmangies së këtyre situatave dhe me qëllim të unifikimit të praktikës gjyqësore, Gjykata Supreme e Kosovës ka nxjerrë një Qarkore lidhur me masat e vëzhgimit dhe hetimit⁸³ përmes së cilës ka konfirmuar faktin se para nxjerrjes së aktvendimit për fillimin e hetimeve, kompetent për lëshimin e urdhrave është prokurori i shtetit, kurse pas fillimit të hetimeve, urdhrat e tillë lëshohen vetëm nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake.

Përveç kundër personit të dyshuar, masat e veçanta hetimore mund të urdhërohen edhe kundër personit, përpos të dyshuarit kur kushtet nga paragrafi 1 i nenit 88 vlejnë për të dyshuarin dhe ekziston dyshim i bazuar se: *“2.1. personi i tillë pranon ose transmeton komunikime që burojnë prej të dyshuarit ose që i dedikohen të dyshuarit apo që merr pjesë në transaksionet financiare të të dyshuarit; 2.2. i dyshuari përdor telefonin e personit të tillë ose ka qasje në sistem kompjuterik të personit të tillë; 2.3. ka dyshim se numri i telefonit, adresa elektronike apo llogaria financiare e personit të tillë është përdorur për kryerjen e veprës penale; 2.4. pronari apo shfrytëzuesi i numrit telefonik, adresës elektronike, adresës IP, numrit IMEI apo llogarisë financiare nuk është i njohur, është person juridik ose ka dyshim të arsyeshëm se numri telefonik, adresa elektronike apo llogaria financiare po përdoret nga dikush tjetër e jo nga pronari; ose 2.5. vëzhgimi i të cilit mund*

të çojë në zbulimin e vendndodhjes ose të identitetit të të dyshuarit.”

Përmes kësaj dispozite janë përcaktuar kushte të veçanta që edhe kundër personave të tjerë, të cilët nuk e kanë statusin e të dyshuarit, por ekziston dyshimi i bazuar se në ndonjë formë apo mënyrë janë në shërbim të të dyshuarit, atëherë edhe ndaj tyre mund të urdhërohen masat e veçanta hetimore. Kjo zgjidhje është e arsyeshme për faktin se gjithnjë e më tepër kryesit e veprave penale përdorin mjetet e komunikimit të personave të tjerë me qëllim që të komunikojnë dhe të realizojnë synimet e tyre. Andaj, me këtë qëllim, masat e veçanta hetimore mund të urdhërohen edhe ndaj personave të tjerë. Në fakt, si zgjidhje ligjore këtë qasje e kanë edhe shumë shtete të tjera me legjislacionin e tyre përkatës dhe atë: Kodi i Procedurës Penale i Kroacisë (dispozita e nenit 332, paragrafi 7) dhe Kodi i Procedurës Penale i Malit të Zi (dispozita e nenit 157, paragrafi 3). Mirëpo, ndërsa me nenin 88, paragrafi 2 të KPP-së, në Kosovë të gjitha masat e veçanta mund të aplikohen edhe për personat të tjerë, legjislacionet e lartpërmendura këto masa i aplikojnë në mënyrë restriktive vetëm përkitazi me përgjimin dhe incizimin e bisedave telefonike dhe komunikimeve të tjera, kurse nuk aplikohen edhe për masat e tjera të përcaktuara.

Rezultati i masave të veçanta hetimore është i vlefshëm për të gjithë komunikuesit, që nënkupton se masat e urdhëruara janë të vlefshme për të gjithë personat, pra edhe për personat që nuk u janë nënshtruar urdhrave, por kanë komunikuar me personin, përkatësisht të pandehurin kundër të cilit është lëshuar urdhri për masa të veçanta hetimore.

83 Shih Qarkoren e Gjykatës Supreme të Kosovës nr. 12/2015, datë 12.01.2015.

06 Veprat penale për të cilat mund të lëshohen urdhrat për masa të veçanta hetimore

Kodi i Procedurës Penale ka përcaktuar shprehimisht veprat penale për të cilat mund të urdhërohen masat e veçanta hetimore⁸⁴ dhe kjo është ndarë në tri kategori, konkretisht vetëm për hetimin e së paku njërës nga këto vepra të dyshuara penale:

1.1. veprat penale për të cilat mund të shqiptohet dënim prej pesë (5) ose më shumë vjet burgim; ose

1.2. një apo më shumë nga veprat penale në vijim:

1.2.1. dhuna ndaj përfaqësuesve të lartë të Kosovës; 1.2.2. rrezikimi i rendit kushtetues me shkatërrimin apo dëmtimin e instalimeve dhe pajisjeve publike; 1.2.3. sabotimi; 1.2.4. spiunazhi; 1.2.5. fshehja ose moslajmërimi i terroristëve dhe grupeve terroriste; 1.2.6. përgatitja e veprave terroriste ose veprave penale kundër rendit kushtetues dhe sigurisë së Kosovës; 1.2.7. rrezikimi i negociatorëve; 1.2.8. organizimi i grupeve për kryerjen e gjenocidit, krimeve kundër njerëzimit dhe krimeve të luftës; 1.2.9. rrëmbimi i fluturakes; 1.2.10. rrezikimi i sigurisë së aviacionit civil; 1.2.11. skllavëria, kushtet e ngjashme me skllavërinë dhe puna e detyruar; 1.2.12. kontrabandimi me migrantë; 1.2.13. trafikimi me njerëz; 1.2.14. fshehja e dokumenteve të identifikimit të viktimave të skllavërisë ose trafikimit me njerëz; 1.2.15. rrezikimi i personave nën mbrojtje ndërkombëtare; 1.2.16. rrezikimi i personelit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara dhe i personelit në marrëdhënie me to; 1.2.17. marrja e pengjeve; 1.2.18. kanosja për përdorimin ose kryerjen e vjedhjes apo të grabitjes së materialit nuklear ose radioaktiv; 1.2.19. sterilizimi i detyruar; 1.2.20. gjymtimi i organeve gjenitale femërore; 1.2.21. ngacmimi seksual; 1.2.22. rrëmbimi; 1.2.23. tortura; 1.2.24. cenimi i së drejtës për të kandiduar; 1.2.25. kanosja e kandidatit; 1.2.26. keqpërdorimi i detyrës zyrtare gjatë zgjedhjeve; 1.2.27. dhënia ose marrja e ryshfetit në lidhje me votimin; 1.2.28. falsifikimi i rezultateve të votimit; 1.2.29. asgjësimi i dokumenteve të votimit; 1.2.30. shërbimet seksuale të viktimës së trafikimit; 1.2.31. mundësimi ose detyrimi në pros-

84 Neni 89 i KPP-së.

titucion; 1.2.32. transplantimi i kundërligjshëm dhe trafikimi i organeve dhe qelizave njerëzore; 1.2.33. ndotja e ujit të pijshëm; 1.2.34. ndotja e artikujve ushqimorë që përdoren nga njerëzit apo kafshët; 1.2.35. blerja, posedimi, shpërndarja dhe shitja e paautorizuar e narkotikëve, substancave psikotrope dhe analoge; 1.2.36. prodhimi dhe përpunimi i paautorizuar i narkotikëve, substancave psikotrope, analoge apo veglave, pajisjeve apo materialeve narkotike; 1.2.37. organizimi, drejtimi apo financimi i trafikimit të narkotikëve apo substancave psikotrope; 1.2.38. cenimi i barazisë në ushtrimin e veprimtarisë ekonomike; 1.2.39. keqpërdorimi i autorizimeve ekonomike; 1.2.40. falsifikimi i letrave me vlerë dhe instrumenteve të pagesës; 1.2.41. organizimi i skemave piramidale dhe bixhozit të paligjshëm; 1.2.42. falsifikimi i parasë; 1.2.43. prodhimi, furnizimi, shitja, posedimi ose dhënia në shfrytëzim e mjeteve për falsifikim; 1.2.44. shpërlarja e parave; 1.2.45. marrëveshjet për kufizimin e konkurrencës përmes ftesave për tender; 1.2.46. mashtrimi në shkëmbimin e letrave me vlerë; 1.2.47. marrëveshja dhe mashtrimi me letrat me vlerë të qeverisë; 1.2.48. shmangia nga tatimi; 1.2.49. pranimi i ryshfetit në sektorin privat; 1.2.50. dhënia e ryshfetit në sektorin privat; 1.2.51. kontrabandimi i mallrave; 1.2.52. shmangia nga pagesa e tarifave të detyrueshme doganore ose tarifave akcizore; 1.2.53. zjarrvënia; 1.2.54. mashtrimi; 1.2.55. mashtrimi me subvencione; 1.2.56. mashtrimi lidhur me pranimin e fondeve nga Komuniteti Ndërkombëtar; 1.2.57. kurdisja e ndeshjes ose e sportit; 1.2.58. keqpërdorimi i sigurimit; 1.2.59. hyrja në sistemet kompjuterike; 1.2.60. mbajtja e paligjshme e substancave dhe e mbeturinave të rrezikshme; 1.2.61. importi, eksporti, furnizimi, transportimi, prodhimi,

këmbimi, ndërmjetësimi ose shitja e paautorizuar e armëve apo materieve plasëse; 1.2.62. shkretërimi i pyjeve; 1.2.63. vjedhja e pyllit; 1.2.64. tregtia e ndaluar.

1.3. një apo më shumë nga veprat e mëposhtme penale, nëse kryhen në lidhje me terrorizëm, korrupsion apo krim të organizuar:

1.3.1. kanosja; 1.3.2. ngacmimi; 1.3.3. sulmi; 1.3.4. lëndimi i rëndë trupor; 1.3.5. shtrëngimi; 1.3.6. detyrimi; 1.3.7. shantazhi; 1.3.8. shkaktimi i rrezikut të përgjithshëm; 1.3.9. asgjësimi, dëmtimi ose heqja e instalimeve publike; 1.3.10. asgjësimi, dëmtimi ose heqja e pajisjeve mbrojtëse dhe rrezikimi i sigurisë në vendin e punës; 1.3.11. dërgimi apo transportimi i kundërligjshëm i lëndëve eksplozive ose lëndëve ndezëse; 1.3.12. përdorimi i armës apo mjetit të rrezikshëm; 1.3.13. pengimi i të provuarit apo procedurës zyrtare; 1.3.14. frikësimi gjatë procedurës penale; 1.3.15. keqpërdorimi i pozitës apo autoritetit zyrtar; 1.3.16. keqpërdorimi dhe mashtrimi në prokurim publik; 1.3.17. keqpërdorimi i informatës zyrtare; 1.3.18. konflikti i interesit; 1.3.19. përvetësimi në detyrë; 1.3.20. mashtrimi në detyrë; 1.3.21. marrja e ryshfetit; 1.3.22. dhënia e ryshfetit; 1.3.23. dhënia e ryshfetit zyrtarit publik të huaj; 1.3.24. ushtrimi i ndikimit; 1.3.25. zbulimi i fshehtësisë zyrtare.

Konsiderohet se ndarja në këto tri kategori të veprave penale për të cilat lejohet lëshimi i urdhrave për masat e veçanta hetimore është mjaft gjithëpërfshirëse dhe se ka përfshirë po thuajse të gjitha veprat penale që janë të rëndësishme.

Gjithsesi për qëllime krahasimi, duhet theksuar faktin se Kodi i Procedurës Penale i Kroacisë (dispozita e nenit 334) ka përcaktuar po ashtu shprehimisht se për cilat vepra penale mund të lëshohet urdhri për masa hetimore, pra për veprat penale për të cilat parashihet dënimi me burgim prej 5 (pesë) vjet e më tepër dhe të gjitha veprat penale ku përcaktohet dënimi me burgim afatgjatë, e po ashtu edhe për shumë vepra të posaçme penale ka përcaktuar mundësinë e lëshimit të masave; kurse Kodi i Procedurës Penale i Malit të Zi (dispozita e nenit 158), ka përcaktuar si minimum të dënimit veprat penale me dënime të përcaktuara në kohëzgjatje prej 10 (dhjetë) vjet apo më tepër, si dhe veprat penale specifike të cilat janë përcaktuar shprehimisht në këtë dispozitë ligjore.

Provat e siguruara ligjërisht në pajtim me masën e urdhëruar sipas nenit 88 të këtij Kodi janë të pranueshme në shqyrtim kryesor, pa marrë parasysh nëse janë apo jo të përfshira në aktakuzë për veprat penale të cekura në këtë nen.

Përmes kësaj dispozite është përcaktuar se provat e siguruara përmes këtyre masave janë të pranueshme edhe për veprat penale të cilat nuk janë të përcaktuara me dispozitën ligjore.

07 Urdhrat për masat e veçanta hetimore

Duke marrë parasysh rëndësinë e masave të veçanta hetimore dhe karakterin e tyre të ndërhyrjes së drejtpërdrejt në të drejtat kushtetuese të personave që u nënshtrohen këtyre masave, atëherë është përcaktuar se kompetent për lëshimin e masave të veçanta hetimore është gjyqtari i procedurës paraprake⁸⁵ dhe është e natyrshme që paraprakisht është e nevojshme një kërkesë me shkrim nga prokurori i shtetit.

Siç dihet, dispozitat e KPP-së e po ashtu edhe Ligji për Prokurorinë e Shtetit i japin kompetenca dhe autorizime të plota prokurorit të shtetit në zhvillimin e hetimeve dhe ndjekjen penale, dhe duke u bazuar në këtë gjithashtu mund të paraqesë kërkesë për lëshimin e urdhrave, e nënkuptohet se kërkesa për lëshimin e urdhrit të tillë duhet të bëhet në formë të shkruar dhe të përfshijë të dhënat e nevojshme në mënyrë që të mund të veprohet në kuadër të kërkesës.

Tutje, i është dhënë një kompetencë shtesë prokurorit të shtetit që përjashtimisht, pra, si shmangie nga rregullat e përgjithshme, në raste të caktuara edhe vetë të urdhërojnë të gjitha masat e përcaktuara me nenin 86, paragrafin 2 të KPP-së, pra, masat që janë kompetencë e gjykatës, kjo nën kushte dhe rrethana të caktuara.

Mirëpo, për të vepruar në këtë mënyrë duhet të plotësohen disa kushte të posaçme e veçanërisht për shkak të vonesave që mund të vijnë në shprehje në këto situata. Duhet pasur parasysh se procedura hetimore shpeshherë mund të zhvillohet me dinamikë të shpejtë dhe nuk varet drejtpërdrejt nga ana e prokurorit të shtetit por edhe nga personat e tjerë, e me qëllim të shmangies së vonesave dhe pamundësisë së marrjes me kohë të urdhrit nga ana e gjyqtarit për lëshimin e këtyre masave,

atëherë këto mund të urdhërohen nga ana e prokurorit të shtetit. Mirëpo, lëshimi i këtyre masave ka karakter të përkohshëm dhe prokurori i shteti duhet që jo më vonë se njëzet e katër orë (24) nga lëshimi i urdhrit të njoftojë gjykatën. Urdhri i tillë pushon të ketë efekt nëse nuk konfirmohet me shkrim nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake brenda shtatëdhjetë e dy (72) orësh nga lëshimi i tij. Pra, me këtë rast urdhri i lëshuar nga ana e prokurorit të shtetit ka karakter të përkohshëm dhe në rast të moskonfirmimit të tij

⁸⁵ Neni 90, paragrafi 1 i KPP-së.

pushon të ketë efekt juridik. Dispozita ligjore është e heshtur përkitazi me faktin se si të veprohet me provat e mbledhura sipas urdhrit i cili nuk ka marrë konfirmim nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake, mirëpo bazuar në faktin se kemi të bëjmë me një urdhër i cili nuk është konfirmuar, atëherë padyshim se me këtë rast këto prova duhet të shpallen prova të papranueshme pasi janë marrë në mënyrë të kundërligjshme.

E rëndësishme është të theksohet fakti se në praktikën gjyqësore kemi pasur shpeshherë raste kur nuk është konfirmuar urdhri i prokurorit të shtetit dhe në këto raste përmes aktvendimit me të cilin nuk konfirmohet urdhri i prokurorit gjithashtu edhe vendoset se provat e siguruar përmes aplikimit të këtyre masave janë prova të papranueshme dhe si të tilla duhet të largohen nga shkresat e lëndës.

Po ashtu, është përcaktuar përmbajtja e urdhrit, i cili përveç që është e domosdoshme të përpilohet në formë të shkruar gjithashtu duhet të përmbajë elemente të caktuara⁸⁶, kjo me qëllim që të mos lihet asnjë zbrazëti me rastin e zbatimit të tij. Fillimisht duhet theksuar faktin se në parim urdhrat nuk përmbajnë arsyetim, mirëpo për shkak se masat e veçanta hetimore cenojnë të drejtat kushtetuese dhe të drejtat e njeriut, atëherë urdhri i lëshuar duhet të përmbajë arsyetim të hollësishëm se cilat janë arsyet e ndërhyrjes në këto të drejta kushtetuese, e që për këtë arsye në rend të parë në urdhër duhet të detajohet

dyshimi i bazuar se është kryer apo mund të kryhet vepra penale. Duke e analizuar këtë dispozitë, padyshim se bie në sy një moskoherencë e dispozitave që rregullojnë këtë pjesë, kjo për faktin se ndërsa me dispozitën e nenit 86 paragrafi 1 të KPP-së janë përcaktuar tri faza kur mund të lëshohen urdhrat dhe atë: se është kryer, po kryhet apo së shpejti do të kryhet vepra penale, me këtë dispozitë janë përcaktuar vetëm dy faza, pra, se është kryer apo mund të kryhet vepra penale dhe në fakt nuk potencohet edhe kur vepra penale është duke u kryer. Kjo gjithsesi mund të shkaktojë konfuzion dhe për hir të qartësisë së normës juridike konsiderohet se kjo çështje duhet të rregullohet në mënyrë konsistente.

Megjithatë, përcaktimi i dyshimit të bazuar është një çështje mjaft delikate pasi kjo është një fazë mjaft e hershme e zhvillimit të hetimeve, për më tepër, në shumicën e rasteve në praktikën gjyqësore vërehet se paralelisht me kërkesën për lëshimin e masës së kërkuar nxjerret aktvendimi për fillimin e hetimit apo edhe ende nuk është nxjerrë një aktvendim i tillë, e që paraqet një vështirësi shtesë në përcaktimin e dyshimit të bazuar.

Nga kjo rrjedh se gjykatat në këtë fazë kanë mjaft vështirësi në konstatimin e dyshimit të bazuar, përkatësisht përcaktimin e kualitetit dhe kuantitetit të provave me qëllim të konstatimit të ekzistimit apo jo të dyshimit të bazuar që është bazë për lëshimin e urdhrave për masa të veçanta hetimore.

86 Neni 90, paragrafi 3 i KPP-së.

Konsiderohet se ligjvënësi e ka lehtësuar punën e gjyqtarëve me rastin e vërtetimit të dyshimit të bazuar duke dhënë një përkufizim i cili është cituar tashmë dhe kjo padyshim se paraqet një premisë në të cilën duhet të mbështeten gjyqtarët me rastin e vendosjes përkritazi me dyshimin e bazuar.

Pra, është përcaktuar dyshimi i bazuar si *“njohuri për informacionin që do të bindte një vëzhgues objektiv që një veprë penale ka ndodhur, po ndodh ose ka mundësi të konsiderueshme që do të ndodhë dhe se personi në fjalë ka më shumë gjasa që të ketë kryer veprën penale se sa që të mos e ketë kryer atë dhe i cili dyshim i bazuar duhet të mbështetet në prova të artikulueshme.”*⁸⁷

Është e rëndësishme të theksohet fakti se ekzistimi apo mosekzistimi i dyshimit të bazuar si kusht themelor për urdhrin për masat e veçanta hetimore çmohet nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake dhe ky vlerësim duhet të bazohet në fakte dhe të dhëna që gjenden në shkresat e lëndës dhe në asnjë mënyrë nuk duhet të jetë i bazuar në supozime. Gjithashtu, në këtë aspekt është e rëndësishme të theksohet fakti se në këtë rast dyshimi i bazuar nuk duhet vlerësuar në mënyrë abstrakte apo duke bërë citim të dispozitave ligjore, por për secilin rast vlerësimi duhet të bëhet në mënyrë konkrete dhe përmes çmuarjes së lirë të provave që janë në dispozicion deri

në momentin kur vendoset lidhur me kërkesën e prokurorisë. Pra, përcaktimi i dyshimit të bazuar paraqet pragun fillestar, përkatësisht hapin e parë drejt lëshimit të urdhrin dhe fakti i mospërbushjes së këtij kriteri në mënyrë automatike përjashton mundësinë e lëshimit të urdhrin.

Ndërsa përcaktimi i dyshimit të bazuar është kusht i domosdoshëm (**“conditio sine qua non”**), kushtet tjera janë më fleksibël dhe atë se pari nuk është e nevojshme të dihet as emri, as adresa e personit apo personave që i nënshtrohen urdhrin apo të dhënat e personave që i nënshtrohen urdhri të tillë. E rëndësishme është të bëhet përcaktimi i saktë i masës dhe bazës ligjore dhe posaçërisht gjetjet aktuale dhe gjasat reale të përcaktuara me nenin 19, nënparagrafi 1.11 i KPP-së. Gjithashtu, të rëndësishme dhe të domosdoshme janë edhe të dhënat e kohës përkritazi me fillimin dhe përfundimin e masës dhe personin e autorizuar për zbatimin e saj, posaçërisht e rëndësishme është koha e vlefshmërisë së urdhrin të lëshuar dhe se disa urdhra përveç datës së caktuar duhet të lëshohen edhe me orë të caktuar, kjo veçmas vlen te masat e përgjimit, me ç’rast duhet të shënohet me saktësi edhe ora e fillimit të zbatimit të masës dhe gjithashtu edhe përfundimi i saj. Nga praktika gjyqësore, në mënyrë të gabuar shpeshherë janë lëshuar urdhra vetëm me datë të caktuar, duke mos paraqitur kohën e saktë të fillimit të zbatimit të masës dhe kjo pastaj mund të shkaktojë probleme lidhur me kohën e saktë të zbatimit të masës.

Dispozitat në vijim të këtij neni kanë përcaktuar detyrimet e zbatuesit të urdhrin,

87 Neni 19, paragrafi 1.9 i KPP-së.

i cili duhet të përpilojë raport në formë të shkruar për zbatimin e saj brenda afatit prej brenda pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e lëshimit të urdhrit. Për më tepër, është përshkruar në detaje se çka përban raporti i shkruar dhe se ky raport i dorëzohet prokurorit të shtetit dhe pastaj gjyqtarit të procedurës paraprake. Megjithatë kjo dispozitë ka përcaktuar si detyrim dorëzimin e raportit, e që bazuar në këtë raport mund të ndërmerren masa adekuate për ndalimin e masës në rastet kur nuk ka ndonjë të dhënë relevante për rastin, e kjo me qëllim që këto masa të zgjasin në kohë sa të shkurtër. Për më tepër, nëse urdhri përfshin hyrjen në lokale private, veprimet e zyrtarëve të autorizuar policorë në zbatim të parimit të proporcionalitetit duhet të kufizohen vetëm në aktivizimin apo çaktivizimin e pajisjes teknike, e që kjo nënkupton se nuk lejohen hyrjet dhe daljet të cilat janë të panevojshme dhe të pajustificueshme.

Në rastet kur urdhërohet regjistrimi i bisedave telefonike ose përgjimi i komunikimeve nëpërmjet rrjetit kompjuterik, urdhri duhet të përfshijë të gjitha elementet për identifikimin e secilit telefon ose secilës pikë të qasjes në rrjetin kompjuterik që duhet të përgjohet, kurse urdhri për përgjimin e telekomunikimeve dhe përdorimi i lexuesit për identifikimin ndërkombëtar të shfrytëzuesit mobil (IMSI) mund të përfshijë vetëm një përshkrim të përgjithshëm të telefonave që mund të përgjohen, kur gjyqtari i procedurës paraprake pranë gjykatës themelore kompetente çmon se ekziston dyshim i bazuar që i dyshuari shfrytëzon telefona të ndryshëm me qëllim të shmangies nga vëzhgimi i zyrtarit të autorizuar të policisë dhe një telefon apo

telefonat e paraqitur në urdhër shfrytëzohen ose do të shfrytëzohen nga i dyshuari. Pra, në këtë rast duhet të plotësohen këto kushte në mënyrë kumulative.

Me rastin e zbatimit të urdhrit për përgjimin e telekomunikimeve dhe përdorimin e lexuesit për identifikimin ndërkombëtar të shfrytëzuesit mobil (IMSI) të lëshuar nga gjyqtari i procedurës paraprake, zyrtarët e autorizuar të policisë, pas zbatimit të urdhrit për një telefon të caktuar, menjëherë informojnë me shkrim gjyqtarin e procedurës paraprake mbi faktet e rëndësishme, duke përfshirë edhe numrin e telefonit dhe urdhri nuk mund të shfrytëzohet për të përgjuar telekomunikimet e personit i cili nuk është i dyshuar.

Kjo në fakt paraqet një kufizim që urdhri të mos zbatohet ndaj personave të cilët nuk janë të dyshuar.

Tutje përmes dispozitave ligjore⁸⁸ janë përshkruar kushtet e posaçme të zbatimit të masave të veçanta dhe atë urdhri për kontroll të dërgesave postare ose dërgim të kontrolluar të dërgesave postare, i cili urdhër duhet të përfshijë adresën në dërgesat postare që duhet të kontrollohen ose dërgohen dhe të cilat adresa duhet të përputhen me ato të personit ose të personave të përfshirë në urdhër. Duke pasur parasysh se disa urdhra të veçantë nuk kanë mundësi të zbatohen nga ana e personave të autorizuar policorë, siç janë (masat për përgjimin e telekomunikimeve dhe përdorimi i lexuesit – IMSI – identifikimi ndërkombëtar)

88 Neni 90, paragrafi 9, 10 dhe 11 i KPP-së.

bëtar i shfrytëzuesit mobil, përgjimin e komunikimeve nëpërmjet rrjetit kompjuterik, regjistrimin e thirrjeve telefonike, kontrollin e dërgesave postare, dërgimin e kontrolluar të dërgesave postare ose zbulimin e të dhënave financiare), atëherë është e nevojshme që krahas urdhrit të përpilohet edhe një udhëzim i veçantë me shkrim për personat të cilët janë të nevojshëm për zbatimin e urdhrit.

Udhëzimi lëshohet nga ana prokurorit të shtetit apo gjyqtarit të procedurës penale dhe i dërgohet drejtorit ose zyrtarit përgjegjës të sistemit të telekomunikimeve, rrjetit kompjuterik, shërbimit postar, bankës ose institucioneve të tjera financiare dhe duhet të përfshijë vetëm informacionin që kërkohet për ndihmë në zbatimin e urdhrit.

Lëshimi i këtij udhëzimi ka për qëllim marrjen e ndihmës profesionale për zbatimin e urdhrit dhe normalisht se përmban të dhëna më të kufizuara sesa urdhri, kjo duke marrë parasysh se urdhri në mënyrë të detajuar përmban të dhëna të cilat janë të natyrës konfidenciale dhe se këta persona nuk kanë qasje në urdhër, por vetëm në udhëzim përmes të cilit realizohen dy qëllimet e cekura më lart. Kjo gjithsesi është e nevojshme edhe tek urdhri për regjistrimin e simuluar të personave juridikë ose përdorimin e personave ekzistues juridikë për mbledhjen e të dhënave që përfshin krijimin e subjekteve afariste me qëllim të ofrimit të shërbimeve të simuluar të biznesit dhe mund të kryhet duke aplikuar veprimin e fshehjes së identitetit të një personi, pasurie dhe personave juridikë, meqë edhe kjo

masë nuk do të mund të zbatohet pa ndihmën dhe bashkëpunimin e policisë me organe të tjera të administratës shtetërore, me personat juridikë, autoritetet publike, persona të tjerë juridikë dhe shoqata të personave.

Një ndër masat e veçanta hetimore që mjaft shpesh gjen zbatim është edhe hetimi i fshehtë, e cila masë zakonshëm realizohet përmes hetuesit të fshehtë apo bashkëpunëtorit të policisë. Kjo mënyrë e veprimit realizohet vetëm përjashtimisht dhe atë në rastet kur provat e tilla nuk mund të mbledhen me mjete tjera, apo kur mbledhja e provave të tilla do të ishte e vështirë.

Pra, bëhet fjalë për rastet kur përmes hetimit të zakonshëm nuk mund të mbledhen provat apo mbledhja e tyre do të ishte e vështirë. Përndryshe, angazhimi i bashkëpunëtorit të policisë bëhet sipas urdhrit të përcaktuar dhe para fillimit të veprimeve të veçanta bashkëpunëtori i policisë do të nënshkruajë një deklaratë ku theksohet se bie dakord për të kryer veprime të veçanta hetimore si bashkëpunëtor, dhe në të cilën do të qartësohen të gjitha të drejtat dhe detyrimet. Pastaj, në urdhër specifikohen të gjitha të dhënat lidhur me veprimin e tij dhe të dhënat për persona dhe grupin ndaj të cilëve po zbatohet masa, përshkrimi i veprave penale të mundshme, mënyra, vëllimi, vendi dhe kohëzgjatja e urdhrit dhe që ky person mund të përdorë mjetet teknike për fotografim, videoregjistrim ose për incizim optik, elektronik apo të zërit.

Angazhimi i hetuesit të fshehtë varësisht nga rasti mund të zgjasë aq sa është nevoja të mblidhen provat, por jo më shumë se një (1) vit, e i cili afat mund të zgjatet edhe gjashtë (6) muaj, por gjithsesi edhe mund të ndërpritet kur pushojnë arsyet për zbatimin e masës.

Gjatë ekzekutimit të urdhrit, hetuesi i fshehtë mund të përdorë masat mbrojtëse apo anonimitetin për të mbuluar karakteristikat e një zyrtari të policisë, e nëse kërkohet nga rrethanat e posaçme të rastit kjo vlen edhe për personin tjetër, që mund të jetë edhe shtetas i huaj.

Kurse për mbrojtjen e identitetit të hetuesit të fshehtë, organet kompetente mund të ndryshojnë të dhënat në bazat e të dhënave të regjistrave civilë dhe të lëshojnë dokumente personale me të dhëna të ndryshuara, mirëpo është e ndaluar dhe e sanksionuar që hetuesi i fshehtë të nxisë kryerjen e veprës penale, pra, nevojitet gjithmonë kujdes i jashtëzakonshëm i zyrtarit të përfshirë që të mos nxisë kryerjen e veprës penale, meqë kjo do të mund të çonte në shpalljen e këtyre provave si të papranueshme.

Përndryshe, të gjitha të dhënat e siguruara nga ana e hetuesit të fshehtë pas përfundimit të angazhimit i dërgohen gjyqtarit të procedurës paraprake. Hetuesi i fshe-

htë vepron brenda strukturës që e heton dhe varësisht nga kushtet ka të drejtë të marrë pjesë në biseda me persona të cilët mund të jenë dëshmitarë apo të dyshuar të mundshëm të veprave penale. Gjatë këtyre bisedave, ai mund të parashtrijë pyetje lidhur me veprën penale. Kur është e mundur, këto biseda incizohen. Nëse këto biseda nuk mund të incizohen, hetuesi i fshehtë përmbledh saktë bisedat dhe shpjegon se përse bisedat nuk janë shënuar sa më parë që ka qenë e mundur në raport policor.

Është e rëndësishme të theksohet fakti se hetuesi i fshehtë mund të dëgjohet si dëshmitar në procedurën penale edhe lidhur me përmbajtjen e bisedave me të dyshuarit ndaj të cilëve janë urdhëruar masat, vetëm nën shifër ose pseudonim përmes video-konferencës, duke zbatuar dispozitat ligjore për masat mbrojtëse apo anonimitet.

Marrja në pyetje do të kryhet në atë mënyrë që mbrojtësit dhe palëve të mos u zbulohet identiteti i hetuesit të fshehtë. Hetuesi i fshehtë ftohet përmes eprorit, i cili drejtpërdrejt para marrjes në pyetje, me deklaratën e tij para gjykatës pohon identitetin e hetuesit të fshehtë. Të dhënat e identitetit të hetuesit të fshehtë i cili merret në pyetje si dëshmitar paraqesin të dhëna konfidenciale.

08 Zbatimi i urdhrit për masat e veçanta hetimore

Pas lëshimit të urdhrit për masat e veçanta hetimore fillohet me zbatimin e tij, me ç'rast fillimisht është përcaktuar se zyrtari i autorizuar i policisë fillon zbatimin e urdhrit për aplikimin e masës nga ky kapitull jo më vonë se pesëmbëdhjetë (15) ditë nga dita e lëshimit.⁸⁹

Kjo në fakt paraqet një afat mjaft të gjatë, por në praktikë vërehet fakti se zbatimi i masave në shumicën e tyre bëhet menjëherë, mirëpo në rastet kur duhet të planifikohet zbatimi i urdhrit ekziston mundësia e fillimit të tij pas 15 ditësh, e me këtë rast duhet pasur kujdes të aplikohet parimi që të minimizohen përgjimet që janë të panevojshme.

Gjithsesi duhet pasur parasysh faktin se mund të ndodhë që në ndërkohë ndonjë prej kushteve për urdhërimin e masave pushon të vlejë, atëherë duhet të pezullohet zbatimi i urdhrit dhe të njoftohet me shkrim gjyqtari, përkatësisht prokurori i shtetit dhe të cilët menjëherë duhet të ndërpresin urdhrin; kjo duke pasur parasysh një ndër parimet themelore të cenimit të të drejtave kushtetuese të personave që u nënshtrohen këtyre masave, përkatësisht parimit të kufizimit në kohë.

Autoriteti i cili zbaton urdhrin duhet të shënojë kohën dhe datën e fillimit dhe të përfundimit të secilit veprim të ndërmarrë për zbatimin e urdhrit dhe emrat e zyrtarëve të autorizuar të policisë të cilët kanë ndërmarrë cilindo veprim dhe funksion. Kurse për ndërmarrjen e veprimeve specifike, përkatësisht zbatimin e urdhrit (për përgjimin e telekomunikimeve dhe përdorimin e lexuesit – IMSI – identifikimi ndërkombëtar i shfrytëzuesit mobil, përgjimin e komunikimeve nëpërmjet rrjetit kompjuterik, kontrollin e dërgesave postare, dërgimin e kontrolluar të dërgesave postare dhe regjistrimit të thirrjeve telefonike), personat përgjegjës për punën me telekomunikimet, rrjetet

kompjuterike ose shërbimet postare duhet të lehtësojnë zbatimin e urdhrit nën mbikëqyrjen e drejtorit ose të zyrtarit përgjegjës për sistemin e telekomunikimeve, rrjetin kompjuterik ose shërbimin postar. Kjo vlen edhe për zbatimin e urdhrit për zbulimin e të dhënave financiare, punonjësit e institucionit financiar duhet të lehtësojnë zbatimin e urdhrit të tillë nën mbikëqyrjen e drejtorit ose të zyrtarit përgjegjës të institucionit financiar.

⁸⁹ Neni 91, paragrafi 1 i KPP-së.

Për shkak të natyrave të ndryshme të masave të veçanta hetimore dhe kompleksitetit në zbatimin e tyre, në mënyrë specifike është rregulluar zbatimi i masës së veçantë hetimore, përkatësisht zbatimi i shitjes dhe blerjes së simuluar të artikujve, shërbimeve apo sendeve⁹⁰ e cila mund të realizohet duke bërë shitje dhe blerje të simuluar të artikujve, shërbimeve apo sendeve apo dhënien dhe marrjen e simuluar të ryshfetit.

Kjo masë përdoret mjaft shpesh edhe te veprat penale të blerjes së armëve, lëndëve narkotike, dhënia apo marrja e simuluar të ryshfetit.

Me rastin e zbatimit të kësaj mase duhet të ushtrohet kujdes i shtuar pasi personi që zbaton urdhrin nuk mund të nxisë personin tjetër të kryejë vepër penale të cilën personi nuk do ta kryente sikur të mos ishte intervenimi i personit i cili zbaton urdhrin; gjithashtu është përcaktuar që personi i cili zbaton urdhrin nuk kryen vepër penale.

Këto dy kushte janë mjaft të rëndësishme, meqë shpeshherë duhet pasur kujdes në kufirin deri ku mund të zbatohet kjo masë, por njëkohësisht të mos kemi një joshje apo nxitje të kryesit të veprës penale, pasi shkelja e këtyre detyrimeve shpie deri te dështimi i rastit përkatësisht pamundësia e fillimit të ndjekjes penale.

Si përjashtim, është përcaktuar fakti se masat nuk mund të zbatohen në rastet kur bëhen komunikimet mes të dyshuarit dhe mbrojtësit të tij, pasi këto konsiderohen si shkelje e komunikimit të privilegjuar mes tyre, mirëpo ky kufizim nuk zbatohet në rastet kur ekziston dyshim i bazuar se i dyshuari dhe mbrojtësi i tij janë angazhuar së bashku në veprimtarinë kriminale që përbën bazën e urdhrit.

⁹⁰ Neni 90, paragrafi 7, 8, 9 dhe 10 i KPP-së.

09 Afatet, zgjatja dhe ripërtëritja e urdhrit për masat e veçanta hetimore

Masat e veçanta hetimore për nga karakteri i tyre kanë kufizime strikte kohore dhe mosmarrja parasysh e këtij aspekti mund të sjellë deri te situata ku provat e mbledhura shpallen të papranueshme, andaj duhet pasur kujdes të madh në afatet e përcaktuara për zbatimin e këtyre masave, e të cilat afate janë përcaktuar shprehimisht si afate fillestare⁹¹ dhe gjithashtu në mënyrë të qartë është përcaktuar edhe zgjatja e afateve,⁹² e po ashtu edhe ripërtëritja e urdhrave të veçantë hetimorë⁹³ dhe është përkufizuar se afati fillestar për lëshimin e urdhrit si nga prokurori i shtetit ashtu edhe nga gjyqtari i procedurës paraprake është nëntëdhjetë (90) ditë nga dita e lëshimit të urdhrit.

Po ashtu, është dhënë mundësia e zgjatjes së këtij afati edhe për një periudhë prej nëntëdhjetë (90) ditësh brenda periudhës kohore prej treqind e gjashtëdhjetë e pesë (365) ditësh, mirëpo për këtë zgjatje të afatit fillimisht duhet të përmbushen parakushtet sikurse të lëshimi i masës dhe gjithashtu paraqitet nevoja e grumbullimit të mëtejshëm të provave. Zgjatja e afatit sipas dispozitës në fjalë ka karakter subsidiar.

Gjithsesi duhet bërë përpjekje që masat e veçanta hetimore të mund të realizohen brenda periudhës fillestare të afatit, mirëpo duke aplikuar parimin e kufizimit kohor dhe faktit se përmes këtyre masave kufizohen liritë themelore të njeriut të garantuara me kushtetutë, atëherë padyshim se zgjatja e afatit duhet të jetë një përjashtim, i cili kufizohet në mënyrë që kjo masë të zbatohet brenda afatit prej treqind e gjashtëdhjetë e pesë (365) ditësh.

Dispozita ligjore hesht për faktin se a duhet të ketë kontinuitet, që pas urdhrit të parë menjëherë të procedohet me vazhdimin e tij apo kjo mund të bëhet pas një periudhe të caktuar kohore, përkatësisht pas kalimit të afatit fillestar të masës së lëshuar. Po ashtu, nuk është e qartë se a mund të lëshohet masa e tillë pas kalimit të afatit prej treqind e gjashtëdhjetë e pesë (365) ditësh, pra, a mund të fillohet me

91 Neni 92, paragrafi 1 i KPP-së.

92 Neni 92, paragrafi 2 i KPP-së.

93 Neni 92, paragrafi 7 i KPP-së.

aplikimin e masave prej fillimit duke aplikuar afatet e përcaktuara ligjore. Mirëpo, duke pasur parasysh faktin se kemi të bëjmë me masa të cilat janë të karakterit kufizues kohor, atëherë nga interpretimi i këtyre dispozitave ligjore mund të konkludohet se nuk mund të vazhdohet me masa të këtilla jashtë afateve të përcaktuara ligjore. Për më tepër, zgjatja e urdhrit për masat e veçanta hetimore nga gjyqtari i procedurës paraprake mund të bëhet vetëm me propozim të arsyetuar të prokurorit të shtetit, ku ceken arsyet se përse është i nevojshëm grumbullimi i mëtejshëm i provave, e që në fakt nga leximi i kësaj dispozite del se gjyqtari i procedurës paraprake ka mundësi të mos aprovojë zgjatjen e afatit.

Duke analizuar edhe dispozitat përkatëse të Kodit të Procedurës Penale të Malit të Zi, del se urdhri fillimisht lëshohet për periudhën kohore prej katër (4) muaj, kurse maksimumi i zgjatjes së masës është deri në tetëmbëdhjetë (18) muaj, mirëpo kjo masë mund në ndërkohë të pezullohet dhe prapë të vazhdohet me aplikimin e saj, ndërsa në periudhën e masës llogaritet edhe periudha e pezullimit.

Kurse shprehimisht është potencuar fakti se masa kundër personit të njëjtë dhe veprës së njëjtë penale pas kalimit të afatit prej tetëmbëdhjetë (18) muaj nuk mund të vazhdohet.

Gjithashtu, edhe dispozitat e Kodit të Procedurës Penale të Kroacisë fillimisht përcaktojnë afatin prej tre (3) muaj, me mundësi vazhdimi edhe dy herë nga

gjashtë (6) muaj, pra, për një periudhë kohore prej pesëmbëdhjetë (15) muaj.

Edhe këto dispozita nuk përcaktojnë shprehimisht mundësinë e aplikimit të mëtejshëm të këtyre masave, mirëpo duke pasur parasysh karakterin e këtyre masave, atëherë del se këto masa mund të aplikohen vetëm një herë dhe brenda periudhës së caktuar kohore.

E rëndësishme është të potencohet fakti se vazhdimi i masës së veçantë hetimore duhet të bëhet me kujdes të shtuar për faktin se ndërsa me rastin e lëshimit të urdhrit fillestar mund të jetë një kohë kur nuk mund të priten informacione të plota, gjithsesi pas periudhës së parë dhe kalimit të afatit prej 90 (nëntëdhjetë) ditësh, padyshim se pritet që dyshimi i bazuar ose të rritet apo edhe të zbehet dhe për këto arsye arsyetimi i kërkesës nga ana e prokurorit të shtetit dhe arsyetimi i urdhrit për vazhdimin e masës nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake duhet të jetë më i shtjelluar dhe jo vetëm sipërfaqësor apo duke cituar dispozitat ligjore të përshkruajë kushtet dhe rrethanat dhe të vazhdojë masën e veçantë hetimore.

Afati kohor i përcaktuar vlen vetëm për disa masa, kurse urdhri për shitje dhe blerje të simuluar të artikujve, shërbimeve apo sendeve ose urdhri për dhënie dhe marrje të simuluar të ryshfetit autorizohet vetëm për një blerje të sendit ose për një vepër të simuluar të korrupsionit. Gjyqtari i procedurës paraprake mund të lëshojë urdhër tjetër për personin e njëjtë, kur parakushtet për urdhërimin e masës sipas këtij kapitulli, siç parashihet në nenin

88 të Kodit, vazhdojnë të zbatohen dhe ka shpjegim të arsyeshëm për dështimin në sigurimin e ndonjë ose të gjitha të dhënave të kërkuara me urdhrin e mëparshëm.⁹⁴ Pra, vetëm përjashtimisht kjo masë mund të vazhdohet dhe atë vetëm edhe një herë.

Tutje me dispozitat ligjore është dhënë mundësia e ndryshimit të urdhrit kur çmohet se ndryshimi i tillë është i nevojshëm për të siguruar parakushtet për urdhërimin e masës sipas këtij kapitulli. E gjithashtu është lënë mundësia e pushimit të urdhrit kur pushojnë të vlejné kushtet e përcaktuara në nenin 88 të Kodit. Pra, nga kjo dispozitë ligjore del se mbikëqyrja e urdhrit duhet të bëhet në mënyrë permanente, meqë në ndërkohë mund të ndryshojnë rrethanat dhe kjo për faktin se ofrohen mundësitë për aplikimin e hetimit të zakonshëm dhe për këtë fakt menjëherë mund të pushohen këto masa dhe të vazhdohet me hetim të zakonshëm apo ekziston mundësia që të ndryshohet dyshimi i bazuar dhe nga i cili ndryshim del se nuk ka bazë të aplikohen masat e veçanta hetimore, pra, vepra për të

cilën tani bëhet hetim nuk hyn në kuadër të nenit 89 të KPP-së dhe së këndejmi, urdhri duhet të pushohet menjëherë.

Prokurori i shtetit ose gjyqtari i procedurës paraprake në çdo kohë mund të pushojnë urdhrin kur çmohet se parakushtet për urdhërimin e masës, siç është paraparë në nenin 88 të këtij Kodi, pushojnë të vlejné.

Me dispozitën e nenit 92, paragrafi 7 të KPP-së është përcaktuar mundësia e ripërtëritjes së urdhrit, nëse i njëjti nuk ka mund të zbatohet për shkaqe objektive. Mirëpo, ripërtëritja e urdhrit nuk e zgjat afatin e zbatimit të urdhrit dhe është i domosdoshëm argumentimi për shkaqet objektive që kanë pamundësuar zbatimin e urdhrit. Gjithsesi, afatet e përcaktuara me dispozitat e këtij neni nuk zbatohen për masën e hetimit të fshehtë, pasi afatet për këtë masë janë të natyrës specifike dhe janë të përcaktuara me dispozitën e nenit 90, paragrafi 14 të KPP-së.

94 Neni 92, paragrafi 3 i KPP-së.

10 Materialet e siguruara me masa të veçanta hetimore

Një rëndësi e posaçme te masat e veçanta hetimore u kushtohet edhe materialeve të siguruara përmes këtyre masave, gjë që është rregulluar me dispozitën e nenit 93 të KPP-së, me ç'rast është përcaktuar si detyrim i zyrtarit të autorizuar policor që pas përfundimit të zbatimit të masës t'ia dërgojë materialet e mbledhura prokurorit të shtetit, e që për shkaqe të sigurisë materiali duhet të përpilohet në dy kopje, ku njëra kopje mbahet në Arkivin e Policisë, kurse kopja tjetër me raport të posaçëm i dorëzohet prokurorit të shtetit.

Gjithashtu materialet e mbledhura duhet të deponohen në gjykatë dhe atë të gjitha materialet teknike audio dhe video së bashku me aktakuzën për t'i mbështetur provat e mbledhura. Në të kundërtën, materialet e siguruara përmes këtij urdhri, të cilat nuk janë deponuar në gjykatë, konsiderohen prova të papranueshme. Ky material mbahet i mbyllur deri në urdhrin e mëtejshëm të gjykatës. Është e rëndësishme të theksohet fakti se materialet mund të mbyllen dhe të mbahen në fshehtësi nëse prokurori i shtetit konsideron që bërja publike e tyre do të pengonte hetimin e mëvonshëm ose do të paraqiste rrezik për të dëmtuarit, dëshmitarët, hetuesit ose personat tjerë.

11 Njoftimi për masat e veçanta hetimore

Duke marrë parasysh faktin se zbatimi i masave të veçanta hetimore zhvillohet me konfidencialitet të plotë, atëherë personi i cili u nënshtrohet masave të veçanta hetimore nuk njoftohet për rrjedhën apo rezultatin deri në përfundimin e masës.

Kjo për shkak të faktit se njoftimi i tij do të mund të dëmtonte zbatimin e këtyre masave.

Vlerësohet se një dispozitë e tillë as që do të duhej të ishte shkruar fare, meqë do të ishte në tërësi jashtë domenit të këtyre masave njoftimi i personit gjatë zbatimit të saj dhe këto masa nuk do të kishin asnjë kuptim.

Për më tepër, asnjë nga kodet procedurale në rajon (as Kodi i Procedurës Penale i Malit të Zi, as i Kroacisë, as i Bosnjës dhe Hercegovinës) nuk përmban dispozitë të tillë, mirëpo përmbajnë dispozita ligjore që rregullojnë procesin e njoftimit dhe shkatërrimit të të dhënave pas përfundimit të masës së veçantë hetimore.

Mirëpo, kjo situatë ndryshon pas përfundimit të masës dhe pas kësaj faze prokurori i shtetit apo gjyqtari i procedurës paraprake, varësisht se cili ka urdhëruar masën e tillë, duhet të njoftojë personin i cili u është nënshtruar masave të veçanta hetimore, nëse dihet identiteti i tij.⁹⁵ Mirëpo, me këtë rast personi edhe mund të mos njoftohet fare në rastet kur njoftimi paraqet rrezik serioz për jetën apo shëndetin e personave apo rrezikon ndonjë hetim në zhvillim e sipër. Me këtë rast, është i nevojshëm balancimi mes të drejtës së personit për njoftim dhe rrezikut që paraqet mosnjoftimi i tij apo rrezikimit të hetimit të ndonjë rasti. Me rastin e njoftimit është përcaktuar se personi ka të drejtë të kontrollojë materialin e mbledhur. Duke bërë interpretimin e kësaj dispozite ligjore, del se njoftimi duhet bërë vetëm në dy situata dhe atë: e para, kur nuk procedohet me ndjekje penale, pra janë zhvilluar hetimet por nuk është ngritur aktakuza, dhe e dyta, në rastin kur materialet e mbledhura përmes masave të veçanta hetimore nuk janë të nevojshme për procedurë penale. Kurse, duke analizuar kushtet e tjera të përcaktuara, del se edhe në këto raste nuk është specifikuar se si veprohet kur konstatohet se përkritazi me zbatimin e masave të veçanta hetimore nuk duhet të njoftohet personi që i është nënshtruar kësaj mase. Për më tepër, nuk ka ndonjë praktikë që ndiqet

⁹⁵ Neni 94, paragrafi 2 i KPP-së.

në këto raste, mirëpo do të duhej që prokurori, përkatësisht gjyqtari i procedurës paraprake, të përpilojë shënim zyrtar ku do të konstatoheshin arsyet e mosnjoftimit për shkak të kushteve të veçanta të përcaktuara me dispozitën e nenit 94, paragrafi 2 të KPP-së.

Gjithsesi materialet e grumbulluara duhet të asgjësohen, duke përfshirë edhe kopjen e materialit të mbajtur në polici dhe përkitazi me këtë përpilohet procesverbal i veçantë.

Ligjvënësi në mënyrë specifike ka rregulluar rastet nëse materialet e siguruarat përmes masave të veçanta hetimore nuk i shërbejnë procedurës penale, duke specifikuar se materialet e siguruarat përmes masave të veçanta hetimore të cilat nuk janë të nevojshme për qëllim të ndjekjes penale apo ndonjë shqyrtimi të mundshëm të masës nga gjykata, fshihen pa vonesë.⁹⁶

Fakti i fshirjes duhet të dokumentohet dhe në rastet kur fshirja e të dhënave është shtyrë për shkak të shqyrtimit të mundshëm të masës nga gjykata, të dhënat nuk përdoren për asnjë qëllim tjetër pa pëlqimin e personit në fjalë, dhe qasja në të dhëna kufizohet përshtatshëm.

Vlerësohet se dispozitat e nenit 94 të KPP-së të titulluar “*Njoftimi për masat e veçanta hetimore*” nuk përkon me përmbajtjen e dispozitës ligjore dhe çështjet që rregullohen përmes kësaj dispozite. Së pari, titulli nuk është i qartë pasi dispozita ka për synim njoftimin e personit vetëm në rastet kur materialet e siguruarat përmes masave të veçanta hetimore nuk janë të nevojshme me qëllim të ndjekjes penale apo shqyrtimit të masës nga gjykata. Pra, duhet të jetë e qartë se materialet e grumbulluara gjatë zbatimit të kësaj mase ose janë të panevojshme për ndjekjen penale, ose kanë rezultuar me pushim të hetimeve, dhe se vetëm në këto raste aplikohen këto dispozita ligjore, përkatësisht duhet të njoftohet personi, kurse përjashtimisht personi mund të mos njoftohet për shkaqet e përcaktuara. Megjithatë, nuk është qartësuar se si veprohet në këto raste me materialet e mbledhura, e që sipas interpretimit sistematik të tërësisë së dispozitës ligjore këto materiale duhet të asgjësohen, meqë nuk ka asnjë arsye të mbeten pa u asgjësuar. Gjithashtu, edhe shprehja e përdorur [personi ka të drejtë të] “*kontrollojë materialin*”, pra formulimi për shikimin e materialit nga ana e personit që i është nënshtruar masës së veçantë hetimore nuk është adekuate, pasi i njëjti sipas interpretimit ka të drejtë vetëm të shikojë materialin e mbledhur, e që kontrolli nënkupton aspekt tjetër nga shikimi i materialit.

⁹⁶ Neni 94, paragrafi 4 i KPP-së.

12 Pranueshmëria e provave të siguruara me anë të urdhrit për masat e veçanta hetimor

Qëllimi i procedurës penale është që të bëhet sigurimi i provave të pranueshme dhe kjo dispozitë përfshin një gamë mjaft të gjerë dhe rregullon kornizën e veprimit të organeve të procedurës penale.

Posaçërisht është potencuar fakti se prova e marrë nëpërmjet masës nga ky kapitull është e papranueshme nëse urdhri për masën dhe zbatimin e saj është i kundërligjshëm dhe njëkohësisht është përcaktuar se provat e siguruara me anë të urdhrit për masat e veçanta hetimor për veprat penale të parapara në pajtim me dispozitat e këtij kapitulli, janë prova të pranueshme dhe mund të përdoren si prova në procedurë penale.

Shpeshherë në praktikë ndodh që me rastin e zbatimit të masave të veçanta hetimor të sigurohen prova të cilat përfshijnë vepra penale të tjera apo të dyshuar të tjerë që nuk kanë qenë të përfshirë në urdhrin e lëshuar.

Në rastet e tilla, këto materiale transkriptohen dhe dorëzohen te prokurori i shtetit, e të cilat materiale përjashtimisht mund të përdoret si provë në procedurë, vetëm nëse lidhen me një vepër penale për të cilën mund të lëshohet urdhri për masa të fshehta hetimor. Pra, për t'u përdorur në procedurë patjetër duhet

të plotësohet kushti që ky urdhër të mund të lëshohet për veprat penale të përcaktuara.

Një fazë e rëndësishme e procedurës penale është faza e ngritjes së aktakuzës dhe në këtë fazë, gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues vlerëson kundërshtimet e të pandehurit lidhur me pranueshmërinë e provave të mbledhura. Kundër vendimit mbi kundërshtimin nga ky paragraf mund të paraqitet ankesë. Mirëpo, pranueshmëria e provave nuk përfundon këtu, pasi pranueshmëria e materialeve mund të shqyrtohet në çdo kohë para se aktgjykimi të marrë formën e prerë dhe atë sipas detyrës zyrtare në rastet kur ka indikacione për shkelje të të drejtave kushtetuese, përkatësisht kur

materialët janë mbledhur në mënyrë të kundërligjshme.⁹⁷ Në rastet kur aktvendimi për paligjshmërinë e urdhrit ose të zbatimit të tij merr formën e prerë, gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues i cili drejton procedurën heq materialin e

mbledhur nga procesverbali dhe materialet e tilla ia dërgon Panelit për Shqyrtimin e Vëzhgimit dhe Hetimit nëpërmjet kryetarit të gjykatës themelore për vendim mbi kompensim.

97 Neni 95, paragrafi 5 i KPP-së (Kodi nr. 08/L-032)

13 Paneli për Shqyrtimin e Vëzhgimit dhe Hetimit

Në rast se personi konsideron se në mënyrë të kundërligjshme i është nënshtruar masës së veçantë hetimore, atëherë mund t'i paraqesë ankesë kryetarit të gjykatës themelore, i cili duhet të themelojë një Panel për Shqyrtimin e Vëzhgimit dhe Hetimit dhe duhet të marrë vendim mbi ankesën e ushtruar.

Ky vendim ka dy dimensione; së pari, përkitazi me masën ose urdhrin dhe së dyti, përkitazi me kompensimin në rastet kur gjyqtari ka marrë aktvendim të formës së prerë se urdhri ose zbatimi i tij është i kundërligjshëm.⁹⁸ Më tutje, dispozitat ligjore kanë përcaktuar përbërjen e panelit nga tre gjyqtarë të cilët emërohen nga kryetari i gjykatës themelore dhe që anëtarët nuk duhet të jenë profesionalisht të lidhur me personin që i nënshtrohet ankesës ose me materialet e mbledhura. Është përcaktuar që zyrtarët e autorizuar të policisë dhe prokurorët e shtetit t'i sigurojnë dokumentet e nevojshme lidhur me punën e tyre. Përndryshe, kur aktvendimi i gjyqtarit përkitazi me masën apo zbatimin e saj konstaton se urdhri është i kundërligjshëm, aktvendimi i tillë është detyrues për panelin, e që del se paneli nuk ka kompetencë të shqyrtimit të vendimit të gjyqtarit, por vetëm të vendosë përkitazi me pushimin e urdhrit nëse ende është në fuqi, të urdhërojë asgjësimin e materialeve të mbledhura dhe kompensimin e personit ose personave që i janë nënshtruar urdhrin.

98 Neni 96, paragrafi 1 i KPP-së (Kodi nr. 08/L-032)

14 Ndhurma nga organet tjera për zbatimin e masave

Me dispozitën e nenit 97 të KPP-së, është përcaktuar se me rastin e zbatimit të masave, atëherë policia, sipas nevojës, mund të kërkojë ndihmën e organeve të tjera përgjegjëse për zbatimin e ligjit, sigurimin e rendit dhe të një ambienti të sigurt në Kosovë.

Kurse me dispozitën e nenit 98 të KPP-së, është theksuar fakti se dispozitat që rregullojnë dispozitat e këtij kapitulli vlejné për zbatim të vëzhgimit dhe hetimit me rastin e ofrimit të shërbimeve doganore dhe shërbimeve të tjera të ngjashme.

Përfundime dhe rekomandime

Duke pasur parasysh faktin se jetojmë në një botë ku krimi i organizuar, korrupsioni, terrorizmi, pastrimi i parave paraqesin vepra penale të cilat janë mjaft të sofistikuar, atëherë pa asnjë dyshim mund të vijmë në përfundimin se luftimi i këtyre veprave penale, por edhe i të tjerave, është mjaft vështirë i arritshëm pa aplikimin e masave të posaçme hetimore.

Kjo për shkak se për hetimin dhe ndjekjen e suksesshme të këtyre veprave penale këto masa janë dëshmuar se janë mjaft efikase dhe ndihmojnë organet për zhvillimin e procedurave penale.

Aplikimi i masave të veçanta mundëson ndriçimin e veprave penale më të rënda por në të njëjtën kohë cenon të drejtat themelore dhe kushtetuese të njeriut dhe në dritën e kësaj gjendemi në kufirin mes dy interesave shoqërore, luftimit të kriminalitetit dhe mbrojtjes së të drejtave të njeriut, andaj qëllimi i ligjvënësit dhe aplikimi i këtyre masave është të vë në balancë këto dy interesa dhe në asnjë mënyrë në dëm të njërit apo tjetrit interes.

Bazuar në dispozitat e KPP-së, i është dhënë autoritet prokurorit të shtetit dhe gjyqtarit të procedurës paraprake për të autorizuar përdorimin e masave të veçanta hetimore vetëm në rastet kur informacioni i kërkuar në lidhje me veprën penale nuk mund të sigurohet me veprime të tjera hetimore. Në këtë mënyrë, prokurori i shtetit dhe gjyqtari i procedurës paraprake, duhet që masat e veçanta hetimore t'i konsiderojnë vetëm si mjet të fundit (**"Ultima ratio"**) në drejtim të hetimit të veprave penale dhe sigurimit të informacionit të rëndësishëm.

Prokurori i shtetit dhe gjyqtari i procedurës paraprake duhet të përmbushin detyrimet që rrjedhin nga neni 94 i KPP-së. Në këtë mënyrë, të njëjtit pas përfundimit të masës, duhet që të njoftojnë personin i cili u është nënshtruar masave të veçanta hetimore, nëse gjatë zbatimit të masës është mësuar identiteti i tij dhe nëse njoftimi i tillë nuk paraqet rrezik serioz për jetën apo shëndetin e personave apo nuk rrezikon ndonjë hetim në zhvillim e sipër. Kurse, me rastin e njoftimit, personi në fjalë ka të drejtë të shikojë materialin e mbledhur, ndërsa prokurori i shtetit ose gjyqtari i procedurës paraprake duhet të marrë vendim për asgjësimin e materialeve të mbledhura, përfshirë kopjen e materialit të mbajtur në polici dhe mban procesverbal të procesit të asgjësimit. Po ashtu, materialet e siguruar përmes masave të veçanta hetimore të cilat nuk janë të nevojshme për qëllim të ndjekjes penale apo ndonjë shqyrtimi të mundshëm të masës nga gjykata, fshihen pa vonesë, kurse fakti i fshirjes duhet të dokumentohet.

Në rastet kur fshirja e të dhënave është shtyrë për shkak të shqyrtimit të mundshëm të masës nga gjykata, të dhënat nuk përdoren për asnjë qëllim tjetër pa pëlqimin e personit në fjalë, dhe qasja në të dhëna kufizohet përshtatshëm.

Siç me të drejtë ka konstatuar edhe Gjykata Kushtetuese, në rastin nr. K1113/21, “*përgjimi retroaktiv, duke përfshirë nxjerrjen dhe leximin i mesazheve (SMS-ve) në mënyrë retroaktive, është i ndaluar*” dhe nuk janë “*masa të parapara me ligj*”, ashtu si kërkohet me parimet e së drejtës për privatësi të garantuar me nenin 36 të Kushtetutës dhe nenin 8 të KEDNJ-së.

Në këtë kontekst, prokurori i shtetit dhe gjyqtari i procedurës paraprake duhet të kenë në konsideratë një standard të tillë, në kuptim të zbatimit të masave të veçanta hetimore për periudhën nga data e lëshimit e tutje (“**Ex nunc**”), e në asnjë mënyrë, në zbatimin e ndonjëres prej këtyre masave në mënyrë retroaktive (“**Ex tunc**”).

Natyrisht, se përjashtim nga një standard i tillë, për shkak të rrezikut të vonesës, përbën situata e parashikuar në nenin 90, paragrafi 2 të KPP-së, kuptohet nën supozimin e pëmbushjes së të gjitha kushteve përkatëse ligjore që parashihihen po me këtë dispozitë ligjore.

Duhet theksuar faktin se gjatë hartimit të këtij punimi janë bërë krahasime me kodet e procedurave të rajonit përkitazi me masat e veçanta hetimore dhe me këtë rast konsiderohet se dispozitat e KPP-së janë mjaft mirë të kompletuara dhe të sistemuara përkitazi me masat e veçanta hetimore dhe kanë rregulluar të gjitha aspektet e rëndësishme të masave të veçanta hetimore, duke përcaktuar qartë personat që mund t’u nënshtrohen këtyre masave, veprat penale për të cilat aplikohen këto masa, afatet fillestare dhe vazhdimi i tyre.

Në mënyrë të hollësishme është rregulluar mënyra e zbatimit të masave të veçanta hetimore dhe rastet kur këto prova mund të shpallen si prova të papranueshme dhe po ashtu është trajtuar në mënyrë specifike aspekti i njoftimit të personit ndaj të cilit është zbatuar masa e veçantë hetimore dhe e drejta e tij për shkatërrimin e materialit të përfutur dhe kompensimin përkitazi me dëmin e pësuar si rezultat i aplikimit të masës së veçantë hetimore.

Në fund, përmes rasteve të paraqitura nga praktika gjyqësore është nxjerrë në pah rëndësia e aplikimit të masave të veçanta hetimore dhe po ashtu efikasiteti i këtyre masave përmes të cilave është arritur të sigurohen prova të rëndësishme gjatë procedurës penale dhe të cilat prova nuk do të mund të siguroheshin përmes hetimeve të zakonshme.

Bibliografia

I. Libra dhe botime të tjera

- BIANKU, LEDI;
KUMBARO, ODETA *Jurisprudenca e Gjykatës së Strasburgut*, Botimi i katërt, Strasburg, 2017.
- ELLIOT, CATHERINE;
QUIN, FRANCES *Criminal Law*, Third Edition, "Pearson Education", Harlow, 2000.
- GASHI, REXHEP *Krimi i organizuar*, Prishtinë, 2023.
- HAJDARI, AZEM *E drejta e procedurës penale*, Pjesa e Posaçme, Prishtinë, 2013.
- HAJDARI, AZEM *E drejta e procedurës penale*, Pjesa e Përgjithshme, Prishtinë, 2014.
- HAJDARI, AZEM *Kodi i Procedurës Penale*, Komentar, Prishtinë, 2016.
- HALL, E. DANIEL *Criminal Law and Procedure*, Fifth Edition, Delmar Cengage, New, York, 2009.
- KAMBOVSKI, VLLADO *E drejta penale*, Pjesa e përgjithshme, Shkup, 2007.
- KAPLAN, JOHN *Criminal Law*, Third Edition, Boston, 1996.
- KASSAB, HANNA;
ROSEN, JONATHAN *Illicit Markets, Organized Crime, and Global Security*, 2019.
- KELMENDI, BESIM;
IBRAHIMI, HAMDË *Format e shkresave në procedurat penale*, Prishtinë, 2017.

- KILKELLY, URSULA *E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare*, Një udhëzues për zbatimin e Nenit 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Manuali i të drejtave të njeriut, Nr. 1, Strasbourg, 2003.
- LATIFI, VESEL;
DEMOLLI, HAKI *Kriminalistika - zbulimi dhe të provuarit e krimit*, Prishtinë, 2019.
- Shmangia nga ndjekja penale*, Instituti Gjyqësor i Kosovës, Prishtinë, 2014.
- Protokolli i Përbashkët Referues për Institucionet e Drejtësisë për Fëmijë*, Instituti Gjyqësor i Kosovës, Prishtinë, 2012.
- Një komentim i shkurtër i shqyrtimit fillestar dhe shqyrtimit të dytë sipas dispozitave të KPP-së, "Opinio Juris"*, Revistë shkencore juridike, Akademia e Drejtësisë, Viti I, nr.1, Prishtinë, 2015.
<http://jus.igjk.rks-gov.net/564/>
- MALIQI, AGIM *Llogaridhënia e gjyqtarëve në dritën e ligjit për përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve, "E drejta-Law"*, Revistë për çështje juridike dhe shoqërore, Fakulteti Juridik në Prishtinë, Nr.1-4/2020, Prishtinë, 2020.
- Përmbledhje nga praktika e Gjykatës Supreme të Kosovës në çështjet penale dhe civile*, Prishtinë, 2023 (kontribuues)
https://ad.rks-gov.net/Uploads/Documents/Permbledhjall_GJSshq__.pdf
- Vendime të përzgjedhura të Gjykatës Supreme të Kosovës*, Prishtinë, 2023, (kontribuues).
https://ad.rks-gov.net/Uploads/Documents/Vendime_perzgjedhura_GJS_ADshq__.pdf
- Përmbledhje nga praktika e Gjykatës Supreme të Kosovës në çështjet civile dhe penale*, Prishtinë, 2024 (kontribuues).
https://ad.rks-gov.net/media/Doracak%20dhe%20Udh%C3%ABzues/Permbledhja_praktike_GJS_Shq_.pdf

Vendime të përzgjedhura të Gjykatës Supreme të Kosovës, Prishtinë, 2024, (kontribuues).

<https://supreme.gjyqesori-rks.org/korniza-ligjore/udhezimet-administrative/udhezimet/>

Modulet e trajnimit bazik për gjyqtarët fillestar (Penale-materiale dhe procedurale), Prishtinë, Prishtinë, 2021, (bashkautor).

SHALA, AFRIM

Përmbledhje me raste nga praktika gjyqësore lidhur me armët e zjarrit, Volume 1 | 2020-2024, E drejta penale dhe praktika gjyqësore në Kosovë, Prishtinë, 2024.

Veprat penale të armëve, Komentar, Prishtinë, 2024.

MOLAN, MIKE

Cases and materials on criminal law, Fourth Edition, London and New York, 2008.

JEAN, PRADEL;
CORSTENS, GEERT;
VERMEULEN, GERT

E drejta penale evropiane, Tiranë, 2009.

SAHITI, EJUP;
MURATI, REXHEP

E drejta e procedurës penale, Prishtinë, 2016.

SAHITI, EJUP;
MURATI, REXHEP;
ELSHANI, XHEVDET

Kodi i Procedurës Penale, Komentar, Prishtinë, 2013.

E drejta penale, Pjesa e posaçme, Prishtinë, 2014.

SALIHU, ISMET

E drejta penale, Pjesa e përgjithshme, Prishtinë, 2015.

Kodi Penal i Kosovës, Prishtinë, 2016.

SALIHU, ISMET;
ZHITIJA, HILMI;
HASANI, FEJZULLAH

Kodi Penal i Kosovës, Komentar, Botimi I, 2014, Prishtinë.

Kompetencat e gjyqtarit të procedurës paraprake sipas Kodit të Procedurës Penale të Kosovës, Revista "Justicia", Instituti Gjyqësor i Kosovës, Prishtinë, 2009.

Ankesa kundër aktgjykimit në procedurën penale të Kosovës, Prishtinë, 2010.

Pjesa e posaçme e së drejtës penale me raste nga praktika gjyqësore, Gjilan, 2010.

Përmbledhje e ligjëratave nga "E drejta penale I", Gjilan, 2011.

Sistemet kryesore të caktimit të dënimit me gjobë në të drejtën penale bashkëkohore, Revista "E drejta", Nr.2-2011, Fakulteti Juridik i Universitetit të Prishtinës, Prishtinë, 2011, faqe 129-136.

Roli i shërbimit sprovues në shqiptimin dhe mbikëqyrjen e ekzekutimit të dënimeve alternative, Gjilan, 2011.

Veprat penale kundër mjedisit, kafshëve, bimëve dhe objekteve kulturore sipas Kodit Penal të Kosovës, Revista "Avokatura", nr.14, Oda e Avokatëve të Kosovës, Prishtinë, 2012, faqe 15-31.

Organizimi i sistemit gjyqësor në Kosovë sipas Ligjit për gjykatat, Revista shkencore "Norma", Gjilan, 2012.

Kodi i Drejtësisë për të Mitur, Moduli Trajnues, Instituti Gjyqësor i Kosovës, Prishtinë, 2012, (bashkautor).
<http://jus.igjk.rks-gov.net/239/>

Veprat penale kundër të drejtave të votimit, "Opinio Juris", Revistë shkencore juridike, Akademia e Drejtësisë, Viti I, nr.1, Prishtinë, 2015. <http://jus.igjk.rks-gov.net/564/>

Doracaku për procedurë penale, Prishtinë, 2015, (bashkautor). <http://jus.igjk.rks-gov.net/523/>

SHALA, AFRIM

Disa aspekte praktike të seancës për vërtetimin e fakteve relevante lidhur me dënimin, Revista shkencore juridike “Opinio Juris”, Akademia e Drejtësisë, Viti II, nr.2, Prishtinë, 2016. <http://jus.igjk.rks-gov.net/741/1/Afrim%20shala-Shqip.pdf>

Shqyrtimi fillestar, shqyrtimi i dytë dhe shqyrtimi gjyqësor, Akademia e Drejtësisë, Prishtinë, 2018. <http://jus.igjk.rks-gov.net/768/>

Modulet e trajnimit bazik për bashkëpunëtorët profesional (Penale-materiale dhe procedurale), Prishtinë, Prishtinë, 2021, (bashkautor). <http://jus.igjk.rks-gov.net/801/>

Shqyrtimi gjyqësor dhe gjykimi në mungesë, Akademia e Drejtësisë, Prishtinë, 2012. <http://jus.igjk.rks-gov.net/806/>

Bashkëpunimi në kryerjen e veprës penale, Akademia e Drejtësisë, Prishtinë, 2023 (bashkautor). <http://jus.igjk.rks-gov.net/833/>

Hyrje në të drejtën penale, Botimi i katërt, Prishtinë, 2023.

Përmbledhje nga praktika e Gjykatës Supreme të Kosovës në çështjet penale dhe civile, Prishtinë, 2023 (kontribuues). https://ad.rks-gov.net/Uploads/Documents/Permbledhjall_GJSshq__.pdf

Vendime të përzgjedhura të Gjykatës Supreme të Kosovës, Prishtinë, 2023, (kontribuues). https://ad.rks-gov.net/Uploads/Documents/Vendime_perzgjedhura_GJS_ADshq__.pdf

Mbrojtja e mjedisit përmes të drejtës penale, Tiranë, 2023. <http://jus.igjk.rks-gov.net/844/>

Përmbledhje nga praktika e Gjykatës Supreme të Kosovës në çështjet civile dhe penale, Prishtinë, 2024 (kontribuues).
https://ad.rks-gov.net/media/Doracak%20dhe%20Udh%C3%ABzues/Permbledhja_praktike_GJS_Shq_.pdf

Vendime të përzgjedhura të Gjykatës Supreme të Kosovës, Prishtinë, 2024, (kontribuues).
<https://supreme.gjyqesori-rks.org/korniza-ligjore/udhezimet-administrative/udhezimet/>

SHALA, AFRIM;
ADEMI, BURIM;
KUQI, RAMIZ

Drejtësia Mjedisore, Prishtinë, 2024.

II. Publikime të tjera

Udhëzues për politikën ndëshkimore, Botimi i 1-rë, Gjykata Supreme e Kosovës, Prishtinë, 2018.

Udhëzues i përgjithshëm për matjen e dënimit, Botimi i 2-të, Gjykata Supreme e Kosovës, Prishtinë, 2024.

Korrupsioni zyrtar dhe veprat penale kundër detyrës zyrtare, Udhëzues i veçantë, Gjykata Supreme e Kosovës, Prishtinë, Qershor, 2021.

Përmbledhje e ligjeve penale, Instituti i Kërkimeve Juridike dhe Shoqërore, Fakulteti Juridik, Prishtinë, 1979.

Udhëzues mbi zbatimin e metodave të posaçme hetimore në hetimin dhe ndjekjen penale të veprave penale mbi armët e zjarrit, hetimet e përbashkëta dhe bashkëpunimi ndërkombëtar, Korniza ligjore, praktika dhe sfidat në Republikën e Shqipërisë, Tiranë, 2024.

Doracak për zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve, Shkup, Dhjetor, 2019.

Zbatimi i masave të veçanta hetimore 2024, Raste nga praktika e jurisprudencës në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Shkup, 2024.

Special Investigative Measures in the practice of Courts in Bosnia Herzegovina, Sarajevo, December 2021.

III. Akte juridike (të brendshme dhe ndërkombëtare)

Kodet e procedurës penale të Kosovës (2004, 2013 dhe 2019);

Kushtetuta e Kosovës, datë 09.04.2008;

Rregullorja nr. 2001/9 për Kornizën Kushtetuese të Vetëqeverisjes së Përkohshme në Kosovë, datë 15.05.2001;

Kodi Penal i Kosovës, nr. 06/L-074, datë 23.11.2018;

Ligji i Procedurës Penale i Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë, datë 16.05.1986;

Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2002/6 mbi Masat e Fshehta dhe Masat Teknike të Vëzhgimit dhe Hetimit, datë 18.03.2002;

Rregullorja (BE) nr. 258/2012 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 14.03.2012, që implementon nenin 10 të Protokollit të Kombeve të Bashkuara kundër prodhimit të paligjshëm dhe trafikimit të armëve të zjarrit, pjesëve të tyre, komponentëve dhe municioneve, që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional;

Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional, e miratuar me Rezolutën e Asamblesë së Përgjithshme të Kombeve të Bashkuara, nr. 55/25, datë 15.11.2000;

Protokolli kundër prodhimit të paligjshëm dhe trafikimit të armëve të zjarrit, pjesëve të tyre, komponentëve dhe municioneve, datë 31.05.2001;

Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore, Këshilli i Evropës, 1950;

Deklarata e Përgjithshme për të Drejtat e Njeriut, e miratuar nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara, datë 10.12.1948;

Konventa për të Drejtat e Fëmijës, datë 02.09.1990;

Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, datë 16.12.1966;

Rregullorja e UNMIK-ut nr. 1999/24, datë 12.12.1999;

Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2000/59, datë 27.10.2000;

Rregullorja (BE) nr. 2016/679 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 27.04.2016, mbi mbrojtjen e personave fizikë në lidhje me përpunimin e të dhënave personale;

Rekomandimi (2005) 10 i Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare mbi "teknikat e posaçme hetimore" në lidhje me krimet e rënda përfshirë aktet terroriste, miratuar nga Komiteti i Ministrave më 20.04.2005;

Ligji nr. 05/L-030 për Përgjimin e Komunikimeve Elektronike, datë 28.05.2015;

Ligji nr. 03/L-063 për Agjencinë e Kosovës për Inteligjencë, datë 21.05.2008;

Ligji nr. 03/L-178 për Klasifikimin e Informacioneve dhe Verifikimin e Sigurisë, datë 01.07.2010;

Ligji nr. 08/L-175 për Mbrojtjen e Informacionit të Klasifikuar, datë 09.02.2023.

IV. Raste nga praktika gjyqësore

Rastet nga praktika gjyqësore e GJEDNJ-së, Gjykatës Kushtetuese dhe të gjykatave tjera në Kosovë, të cilat janë paraqitur në këtë punim.

